

Pražská vysoká škola psychosociálních studií



**Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech
života v České republice**

Bc. Anna Šipková

Diplomová práce

Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou
psychoterapii

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Konopíková, Ph.D.

Praha 2023

Prague College of Psychosocial Studies

**Social integration of re-immigrants from Kazakhstan after
20 years of living in the Czech Republic**

Bc. Anna Šipková

Diploma Thesis

Diploma Thesis Supervisor:
Mgr. Michaela Konopíková, Ph.D.

Prague 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia, či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne: 31. 07. 2023

Podpis.....

Poděkování

Ráda bych vyjádřila své upřímné poděkování Mgr. Michaelae Konopíkové, PhD., za její cenné rady, odborné připomínky a ochotu při konzultacích a vypracování této diplomové práce. Také bych ráda poděkovala všem respondentům za jejich vstřícnost, srdečnost a čas, který mi věnovali při realizaci studie. Bez jejich spolupráce a ochoty sdílet své zkušenosti by tato práce nebyla možná.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu do České republiky. Cílem práce je zkoumat procesy a faktory ovlivňující integraci těchto reemigrantů a porozumět jejich zkušenostem a perspektivám. Reemigranti jsou potomci Čechů, kteří se rozhodli přesídlit zpět do České republiky koncem 90. let 20. století. Diplomová práce reflektuje vztah k historii skupiny, migrační politiku v ČR v 90. letech a migrační proudy v Kazachstánu po rozpadu SSSR. Studie využívá etnografický přístup, umožňující autorce pevný vstup do zkoumané skupiny díky jejímu příbuzenskému postavení. Výzkum byl prováděn po dobu dvou měsíců a zahrnoval hloubkové individuální rozhovory s osmi respondenty, kteří byli součástí zkoumané etnické skupiny. Autorka též střídavě žila s respondenty a jejich rodinami, pozorovala je při každodenních činnostech a zapisovala si své zážitky do terénního deníku. Kromě toho použila skupinové rozhovory v rámci etnické skupiny. Výsledky ukázaly, že krajané se úspěšně začlenili do české společnosti a sdílí hodnoty většinové společnosti. Navázali silné vazby s novou zemí, zároveň však stále udržují silné pouto s Kazachstánem a projevují nostalgie po domovině. Spokojenost krajanů s jejich životem v České republice je vysoká, což ukazuje na úspěšnou sociální integraci.

Klíčová slova

Reemigrace, přistěhovalectví, Kazachstán, krajané, integrace, etnografie

Abstract

The presented diploma thesis deals with the issue of social integration of re-emigrants from Kazakhstan in the Czech society. The aim of thesis is to examine the progress and factors that influenced the integration of these re-emigrants and to understand their experiences and perspectives. The re-emigrants are the descendants of Czech expatriates, who had moved to the area of contemporary Kazakhstan in the 19th century. The re-emigrants who decided to relocate back to the Czech Republic in the late 1990s. The thesis reflects the group's history, the migration policy in the Czech Republic in the 1990s, and the migration trends in Kazakhstan after the dissolution of the USSR. The study adopts an ethnographic approach, which allows the author a closer look into the studied

group due to her familial status. The research was conducted over a period of two months and included in-depth extensive individual interviews with eight respondents who were part of the studied ethnic group. The author also lived with the re-emigrants and their families, in order to observe their daily activities, and to record her experiences in a field diary. Furthermore, group interviews were also conducted within the ethnic group. The results showed in that the re-emigrants have successfully integrated in the Czech society and share majority of society's core values. They have developed strong ties with their new country while maintaining a strong emotional connection with Kazakhstan and feeling nostalgic for their homeland. The satisfaction of the re-emigrants with their lives in the Czech Republic is high, indicating a successful social integration.

Keywords

Re-emigration, immigration, Kazakhstan, countrymen, integration, ethnography

Obsah

Úvod.....	1
1 Přiblížení pojmu etnicita.....	4
1.1 Historické přiblížení sledované etnické skupiny.....	5
2 Migrační proudy v Kazachstánu po rozpadu SSSR.....	8
2.1 Imigrace kazašských reemigrantů do České republiky.....	9
3 Přiblížení pojmu sociální integrace.....	13
3.1 Strukturální aspekty integrace.....	14
3.2 Interaktivní aspekty integrace.....	15
3.3 Identifikační aspekty integrace.....	16
4 Metodologie.....	19
4.1 Profil respondentů.....	23
4.1.1 Respondentka Mia.....	26
4.1.2 Respondentka Alena.....	26
4.1.3 Respondentka Nadia.....	28
4.1.4 Respondentka Nela.....	29
4.1.5 Respondent Alex.....	30
4.1.6 Respondentka Aurora.....	31
4.1.7 Respondentka Ivana.....	32
4.1.8 Respondent Samuel.....	33
4.2 Reflexe výzkumu.....	34
5 Analýza získaných dat.....	37
5.1 Bydlení.....	37
5.2 Zaměstnání.....	41
5.3 Nestátní neziskové organizace a státní správa.....	44
5.4 Spokojenost krajanů v České republice.....	47
6 Shrnutí výsledků.....	51
Závěr.....	54
Použitá literatura a další zdroje.....	57
Seznam tabulek.....	60
Seznam obrázků.....	60
Seznam příloh.....	60

Úvod

V současném globalizovaném světě se migrace a integrace stávají významnými fenomény, které ovlivňují společnosti po celém světě. Předkládaná diplomová práce se zaměřuje na problematiku sociální integrace přesídlenců z Kazachstánu do České republiky. Ačkoliv tato skupina pochází z Kazachstánu, nejedná se o etnickou skupinu Kazachů. Jedná se o reemigranty potomků Čechů, kteří se rozhodli ke konci 90. let 20. století přesídlit zpět do České republiky. Enkláva se přesídlila z vesnice, jež byla založena Čechy a nesla název Borodinovka. Práce se zabývá integrací zmíněných přesídlenců a to v různých dimenzích dle Bosswincka a Heckmanna (2006) a to zejména dimenzí strukturální, interaktivní a identifikační. V těchto konkrétních dimenzích se práce bude zabývat jen některými podmnožinami – bydlením, zaměstnáním, spolupráce s nestátními a státními institucemi a spokojeností reemigrantů v České republice. Cílem práce je zkoumat procesy a faktory ovlivňující integraci těchto reemigrantů a porozumět jejich zkušenostem a perspektívám.

Práce navazuje na autorčinu bakalářskou práci, která nesla název: Dodržování tradic a rituálů v etnické skupině reemigrantů z Kazachstánu. Autorka čerpá z bakalářské práce zejména z kapitoly jedna a jejích podkapitol. Tato část bakalářské práce přibližuje historii skupiny, reemigraci a podmínky k reemigraci.

Předkládaná práce je rozdělena na šest hlavní kapitol s celkem devatenácti podkapitolami. První kapitola se věnuje definování etnické skupiny a její roli v procesu sociální integrace. Dále pojme různé přístupy k definici etnicity, jako je například subjektivní pocit příslušnosti, stanovení hranic či společná historie a podobně. Přístupy jsou diskutovány a analyzovány s ohledem na sledovanou etnickou skupinu, jelikož podkapitola se zabývá právě vznikem etnické skupiny reemigrantů z Kazachstánu. Jejimi historickými reáliemi a tím jak původní čeští občané (krajané) se během let přesídlili až do Kazachstánu, kde se usadili na několik generací.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá migračními proudy v Kazachstánu po rozpadu Sovětského svazu. Kapitola také přibližuje jak se Kazachstán stal jednou z nejvíce multikulturních zemí sovětského bloku a jak se po rozpadu SSSR naopak stal monokulturním. Podkapitola se zabývá již samotným přesunem krajanů do České

republiky. V práci je popsán program, který byl zaveden českou vládou a umožnil přesun cizinců s prokázaným českým původem. Dále je zmíněná migrační politika v České republice v 90. letech, která byla charakterizovaná jako velmi liberální k migraci. V předkládané práci je uvedena také velká migrační vlna, která zahrnovala uprchlíky z různých zemí, včetně návratu českých krajanů. Důraz je kladen také na humanitární evakuace krajanů po Černobylské havárii a vznik organizace Kulturně-osvětové středisko českých krajanů. Zároveň je analyzována situace v Borodinovce a faktory, které vedly k jejímu postupnému zániku.

Ve třetí kapitole jsou přiblíženy sociální aspekty integrace. První podkapitola přibližuje strukturální aspekty integrace přesídlenců, jako je ekonomika, trh práce, vzdělání, bydlení. Důležitým faktorem pro úspěšnou integraci je pracovní uplatnění, které však může čelit některým výzvám a vyčleňování do marginálních pozic. Bydlení je dalším klíčovým aspektem, který ovlivňuje proces integrace a spokojenost přesídlenců. Druhá podkapitola se zaměřuje zejména na vztah občanů ke státním či nestátním institucím. Poslední podkapitola se zabývá zejména určitým splynutím a spokojeností migrantů v České republice.

Kapitola čtyři, pět a šest se zabývá výzkumem. Jedná se tedy o praktickou část práce. Studie zkoumá proces sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu do České republiky. Výzkum se zaměřuje na tři klíčové dimenze integrace: strukturální, interaktivní a identifikační. Práce analyzuje různé faktory, které ovlivňují integraci těchto reemigrantů, jako je ekonomická situace, trh práce, bydlení, vzdělání, ale také interakce s majoritní společností a vnímání vlastní identity a příslušnosti. Design výzkumu je vedený jako etnografická studie s použitím osobních hloubkových rozhovorů a zúčastněného a nezúčastněného pozorování. Hloubkové rozhovory jsou s osmi respondenty z různých lokalit a různého věku. Tyto rozhovory a pozorování slouží k získání hlubšího porozumění k postojům a perspektivám reemigrantů v kontextu jejich integrace do nového sociokulturního prostředí. Čtvrtá kapitola popisuje metodologii, představuje respondenty a reflektuje výzkum. Pátá kapitola popisuje výsledky výzkumu a šestá shrnutí výsledků studie.

Autorka zvolila pro tento výzkum etnografickou studii, neboť bude mít usnadněný vstup do zkoumané skupiny jako potomek zmíněných reemigrantů. Tento fakt jí umožní

navázat pevné vztahy se členy skupiny, což bude klíčové pro úspěšné provádění pozorování a rozhovorů. Díky přirozenému začlenění do skupiny nebude třeba infiltrovat se do ní, což sníží nežádoucí vliv na chování a projevy respondentů. Prostřednictvím etnografického přístupu autorka může studovat reemigranty v jejich přirozeném prostředí po dobu cca dvou měsíců, což poskytne hodnotná data pro analýzu a interpretaci.

1 Přiblížení pojmu etnicita

Termín etnická skupina či celkově pojem etnikum, nebo také etnos, původně označoval ty "jiné", "druhé" a "neznabožské" kmeny a skupiny lidí. Tento význam se udržel až do poloviny 19. století, kdy se začal uplatňovat spíše v souvislosti s rasovými (fyzickými) charakteristikami lidských skupin. Během 19. století se v intelektuálním prostředí Evropy začal prosazovat pojem etnologie, který se zpravidla používal jako označení části antropologie, která se zabývala různými etnickými skupinami, jejich zeměpisným rozšířením, migrací a vzájemnými vztahy. Tak se například v USA před druhou světovou válkou a během ní používal pojem – etnikum pro politicky korektní označení Židů, Italů a Irů. Etnikum zde zahrnovalo jak historicko-kulturní odlišnosti, tak biologické rozdíly. V 60. letech se stalo toto slovo jedno z nejproblematictějších výrazů na antropologické půdě. Polemizovalo se zdali je vůbec nutné pojem definovat. Více se ustálilo slovní spojení "etnické skupiny" a to zejména po studii od Fredrika Bartha „*Ethnic Groups and Boundaries*“, v níž relativizoval koncept "etnika" a obrátil pozornost k interakčním aspektům vytváření symbolických hranic mezi "etnickými skupinami" (Hirt, n.d.).

Podle Fredrika Bartha jsou etnické skupiny formovány skrze svůj vztah k ostatním odděleným skupinám pomocí symbolických, politických a prostorových hranic. Tyto hranice jsou sociálním produktem a jejich důležitost může kolísat v závislosti na podmínkách a čase. Barth tvrdí, že stabilní a trvalé vztahy jsou udržovány skrze tyto hranice a často jsou založeny na přesně odlišených etnických stavech. Shrňme si myšlenky, jež Barth definoval ve svém výzkumu. Existují hranice mezi etnickými skupinami, které jsou udržovány společenskými procesy vylučování a přijímání, ačkoliv jsou tyto hranice často překračovány. Dále, že stabilní a důležité vztahy mezi lidmi jsou často založeny na přesných a přísně odlišených etnických stavech. Z toho vyplývá, že Barth hranice spatřuje zejména v rámci sociálních rozdílů, ne kulturních. Kulturní prvky, které mají vliv na utváření etnicity, jsou podle něj pouze minimální a vytvářejí pouze pomyslné hranice mezi skupinami obyvatelstva (Barth, 1998).

Další definice etnika pochází od Maxe Webera, který etnikům přisuzuje specifické sociální charakteristiky, jako jsou společné kulturní tradice, jazyk, náboženství, historický původ a zvyky. Weber také zdůrazňuje, že členství v etnické skupině je založeno na subjektivním pocitu příslušnosti a že etnické skupiny se mohou vytvářet

i v rámci jiných sociálních kategorií (Weber, 1978, s. 389). V úvodu sborníku *Ethnicity and modern nations* (2000) John Hutchinson definují etnikum jako pojmenovanou skupinu lidí, kteří sdílejí mýtus o společných předcích a historickou paměť. Tito jedinci přijímají společnou kulturu a projevují solidaritu vůči ostatním členům skupiny. Termín etnicita (nebo etnikum) se však často překrývá s pojmy kultura, národ nebo v některých případech nahrazuje pojem kmen. Definování významu etnicity je tedy obtížné a každá z uvedených definic má své uplatnění a koresponduje s dobou, ve které vznikla.

1.1 Historické přiblížení sledované etnické skupiny

V případě sledované etnické skupiny se jedná se o reemigranty potomků Čechů, kteří se rozhodli ke konci 90. let 20. století přesídlit zpět do České republiky. Do té doby obývali území Kazachstánu a to od roku 1911. Jedná se tedy o krajany, kteří ve druhé polovině 19. století opustili území dnešní České republiky a putovali Carskou Rusí. Udává se, že mezi lety 1868 až 1880 opustilo Rakousko-Uhersko téměř 16 tisíc Čechů a putovali právě na území Carského Ruska (Kabinet Kuriozit, 2022). Čeští rodáci nejdříve emigrovali na Ukrajinu a poté do Moldávie a nakonec do Kazachstánu (Uherek et al. 2003, s. 22). V Kazachstánu se právě v roce 1911 usadili a založili vesnici Borodinovka¹ (Škvárová, n.d.). Zde prosperovali, zachovávali české tradice a zvyky. Dochovali si také český jazyk, který byl zakonzervovaný v průběhu let, ale přesto stále zachovaný. Etnická skupina v Kazachstánu vytvořila určitou vlastní kulturu, zachovala si vlastní tradice a zároveň přijímala majoritní tradice a jazyk (Uherek et al. 2003).

Celé migrační hnutí odstartoval velký nedostatek zemědělské půdy ve druhé polovině 19. století, a tak se Češi stěhovali do zámoří, zejména do USA nebo do jiných oblastí Rakousko-Uherska. Na východ se zpočátku Češi moc nepřesouvali, a ani Rusko nemělo velký zájem o přistěhovalce. Až za doby panování Kateřiny Veliké byl velký zájem o kolonisty, kteří zaplní málo obydlená území velkého Ruska. Nemělo to však velký úspěch, kolonisté se do Ruska nechystali. Teprve po roce 1861, kdy se zrušilo nevolnictví v Rusku a v USA započala občanská válka, se zájem obrátil i na migraci do východního Ruska. Největší tehdejší vlna směřovala na území Volyňské gubernie, někteří jeli do jižních oblastí (dnešní jižní Ukrajina), jiní na Kavkaz. Mnoho Čechů též odjelo na Krym,

¹ Obec Borodinovka leží na severu Kazachstánu v Aktjubinské oblasti. Poblíž města Aktobe.

kde podmínky nebyly takové, jaké si představovali, a tak požádali carské úřady o přidělení půdy. Byla jim přidělena v Perekopské újezdě v Tauridské gubernii – v roce 1867 bylo v Perekopském újezdě 1 045 Čechů (Uherek et al. 2003, s. 23). V roce 1891 bylo provedeno plošné sčítání lidu v Ruském impériu a český (a slovenský) původ uznalo 50 385 osob (Valášková, n.d).

Kvůli neúrodné půdě a nedostatku vody si čeští přistěhovalci v průběhu 80. letech 19. století opět požádali o přidělení nové země. Dostali možnost přestěhovat se do několika částí carského Ruska a to i do Kazachstánu. Jedna z prvních obcí, která se zrodila, byla obec Čechohrad – podmínky v ní opět nebyly ideální, a tak Češi zakoupili půdu v Besarábii a založili obec Goluboje. Do severního Kazachstánu emigrovali Češi zejména z Besarábie a to začátkem 20. století. O volných pozemcích se prý dozvěděli z tisku. Údajně přijeli do Aktjubinska, kde tři muži odjeli na koních hledat správný kousek půdy a zbytek členů skupiny vyčkával právě ve městě. Muži na koních vybrali místo, byla to parcela číslo 28. Zbylí členové skupiny z počátku nebyli moc nadšení. Stěžovali si, že je pozemek příliš daleko od města (120 kilometrů) byly tam pouze dvě studny a o pár kilometrů dál tři jezírka. Na návrat ale už bylo pozdě, všechny finance a majetek utratili za přesun do Kazachstánu (Uherek et al. 2003, s. 22-25).

V Kazachstánu byla obec oficiálně založena v červnu roku 1911 a úřady jí nazvaly Borodinovka. Ve vzdálenosti přibližně 18 kilometrů vznikly další vesnice jako: ukrajinské Ševčenko a Pereljubovka, bulharská Bolgarka dále pak moldavská Moldavanka. Hned vedle Borodinovky byla menší kazašská osada – aul. Češi a Kazaši měli bezkonfliktní vztah a vzájemně si pomáhali. Vzájemná komunikace byla ze začátku hlavně v ruském jazyce a různými posunky. Někteří členové skupiny se postupně naučili kazašsky a někteří Kazaši se pro změnu naučili rusky, nebo dokonce i okrajově česky. Ruský jazyk prostoupil do kazašské osady zejména z důvodu, že děti chodily do ruskojazyčné školy v Borodinovce. V dalších letech došlo k nárůstu obyvatel v obci – zejména v 60. letech minulého století se zde usazovali Rusové a Ukrajinci též jednotlivé kazašské rodiny z aulu. Česká komunita se rozrůstala a to nejen v Borodinovce, ale i v jiných lokalitách. Zvýšená migrace byla zejména v 60. a 80. letech 20. století, kdy se rodiny i jedinci odstěhovali do měst a to zejména do: Aktjubinska, Těmiru, Šubarkuduku a dalších blízkých lokalit. S příchodem 90. let a rozpadu Sovětského svazu se čeští krajané postupně odstěhovali z Borodinovky. Někteří se přesídlili do

Meščerjakovky, někteří rovnou emigrovali do Čech. Tyto migrační pohyby zapříčinily, že česká enkláva v Borodinovce zanikla. Uzavřelo se tak období bytí a budování českých rodáků, kteří z ničeho vytvořili vesnici v nevládných severních kazašských stepích (Uherek et al. 2003, s. 25-28).



Obrázek 1: Okolí Borodinovky léto 2013

2 Migrační proudy v Kazachstánu po rozpadu SSSR

Práce se v minulé kapitole zmiňuje o rozpadu Sovětského svazu (dále SSSR) a počátek migračních vln. V této kapitole se práce zaměří zejména na migrační proudy, které vznikly v Kazachstánu. Kazachstán byla hned po Rusku druhá největší země v SSSR. Co se týká počtu obyvatel, tak nikterak hustě osídlená nebyla. Například v roce 1950 byl počet obyvatel přibližně: 6 812 000 (Зимовина Е. П., 2003). Kazachstán byl v průběhu let osídlován zejména Rusy. Velká vlna osídlení proběhla například na začátku 19. století, kdy do Kazachstánu emigrovalo 400 000 Rusů (Smith et al., 2023). Z důvodů velké rozlohy a nevyužitých zemědělských půd bylo v dobách SSSR několik programů na podporu obhospodařování této půdy jako například program “Panenská půda”, který zavedl Nikita Chruščov. Program měl přilákat zejména slovanské obyvatele SSSR do Kazachstánu (Smith et al., 2023). Sledovaná etnická skupina do Kazachstánu také přijela z důvodu, že se její členové doslechli, že je zde volná zemědělská půda. K velkému nárůstu migrantů také došlo během 30. a 40. let 20. století. Jednalo se nejdříve o evakuaci obyvatel z důvodu válečných konfliktů a poté nucený exil bohatší vrstvy rolníků – kulaků. Během sovětské éry se do Kazachstánu také posílali bývalí vězni z gulagů a různé neslovanské etnické skupiny za zmínku stojí zejména velmi početná německá skupina, jen v roce 1949 úřady do Kazachstánu přesunuly 400 000 Němců. Z Kazachstánu se v té době stal jeden z nejvíce multikulturních států východního bloku (Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan, 2019).

Po rozpadu SSSR² se povětšinou tyto nekazašské etnické skupiny navrátily do svých zemí původu. Uvádí se, že v období od roku 1992 po rok 2003 zemi opustilo 2,2 milionů obyvatel. Kupříkladu 1,5 milionů obyvatel se z Kazachstánu přesídlilo do Ruska (Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan, 2019). Do tohoto migračního toku spadá i naše sledovaná etnická skupina, jež od roku 1995 do roku 2001 tvořila 785 členů, jenž byli přesunuti do České republiky (Uherek et. al. 2003, s. 130). Zde se propočty krajanů rozbíhají, jelikož dle zprávy „Dokončení přesídlení“ z roku 2007 se podařilo mezi lety 1994–2000 přesídlit celkem 821 krajanů z Kazachstánu. Rozdíl je nejspíše dán tím, že zpráva byla prováděna již roky po přesídlení. Dále se udává, že v Kazachstánu zůstalo ke konci roku 2001 ještě cca 176 zájemců (krajanů) o přesídlení,

² Kazachstán vyhlásil nezávislost 16. 12. 1991 (Veber, 2001, s. 197).

většina z nich se přesídlila v druhé migrační vlně v roce 2007, přesněji 157 jedinců (Dokončení přesídlení. Přesídlení krajanů z Kazachstánu v roce 2007, n.d.). Kazachstán tedy v 90. letech 20. století čelil velkému úbytku obyvatel, ale k dobru vlastního národa, jelikož při sčítání lidu v roce 1989 tvořili Kazaši pouhých 40 % obyvatel. Kazachstán nyní zažívá populační boom, počet obyvatel v roce 2021 překonal 19 milionů a Kazaši v něm tvoří 70 % populace. Tudíž jedna z nejméně multikulturních zemí východního bloku se stává velmi monokulturní a stahuje své našince zpět k sobě z okolních států (Tramba, 2021).

Kazachstán postihly po devadesátých letech 20. století ještě dvě větší migrační vlny, které byly způsobené ekonomickými propady země. První vlna byla v letech 2008-2009 způsobená globální ekonomickou krizí. Druhá vlna byla kolem roku 2014, způsobená devalvací tamní měny tenge. Lidé povětšinou opouští zemi z důvodu nového zaměstnání, studií či chtějí mít celkově lepší podmínky pro život (Osipova, 2021). Tramba v Ekonomickém deníku (2021) uvádí, že země po odchodu z SSSR udělala velké pokroky a rozvíjí se velmi dobře. Například se zvýšila průměrná délka života, snížila se dětská úmrtnost a celkově se zvyšuje kvalita života. V roce 2019 zemi opustilo 45, 2 tisíce lidí, což je nejvíce od roku 2005. Z celkového počtu 42,2 tisíc lidí bylo 72 % Rusů, 7 % Němců, 6 % Ukrajinců a 4.8 % Kazachů. Valná většina migrantů se usazuje na území Ruska. Rusko se stává pro většinu rusky mluvících jejich novou domovinou. Dále se usazují například v Uzbekistánu (Osipova, 2021). Co se týká predikcí do budoucna, tak dle zprávy z reportu Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan, (2019) se očekává pokles migrace z Kazachstánu a to z důvodů ekonomického i sociálního růstu země, zvýšenou potřebou pracovní síly, ale také nárůst obyvatel v sousedských zemích, které bývají cílovou destinací nynějších migrantů (Osipova, 2021).

2.1 Imigrace kazašských reemigrantů do České republiky

Česká republika byla v průběhu devadesátých let charakteristická velmi liberální migrační politikou. Velká migrační vlna započala zejména uprchlíky z Rumunska, Bosny a Hercegoviny a poté návratem českých krajanů z Ukrajiny, Kazachstánu a Ruska (Günter, V. & Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu & Katedra antropologických a historických věd FF ZČU, 2007). Celé migrační hnutí naší sledované etnické skupiny započala migrace krajanů z Ukrajiny. Přesněji takzvaná humanitární

evakuace krajanů z oblasti zasažené černobylskou jadernou havárií. Udává se, že bylo přesunuto přibližně 2000 krajanů převážně z Ukrajiny a poté z Běloruska (Dymeš, 2011). O tomto přesunu se dozvěděli i krajané z Kazachstánu a započali vlastní návratovou iniciativu. Navštívili tehdejší československé velvyslanectví v Moskvě, kde zjišťovali podmínky přesunu a zdali se vůbec nějaký přesun se státní pomocí uskuteční. Také například v roce 1991 založila krajanka Barbara Bojanovská – Kulturně-osvětové centrum Čechů Aktjubinské oblasti. V tomto centru a v Borodinovce započala výuka českého jazyka. Výuka započala z důvodu zakonzervovanosti jazyka a také z důvodu, že česky povětšinou mluvila pouze starší generace. Tímto zviditelněním na velvyslanectví a také díky aktivitám zmíněného centra se o enklávu začala zajímat média. Kupříkladu vznikl dokument českého režiséra Milana Maryšky „Zapomenutí krajané“. Dokument se odvysílal v roce 1993 a poté v lednu 1994 v České televizi. Reemigranti z Kazachstánu se v masmédiích rychle stali značně oblíbenými. Do Borodinovky začali proudit novináři, zástupci nevládních i vládních orgánů. Za zmínku stojí zejména Člověk v tísní³, který velmi intenzivně pracoval s členy skupiny. Zejména při příjezdu do České republiky jim zajišťoval počáteční ubytování a zaměstnání (Uherek et al., 2003, s. 114-115).

Krátce (11. června 1994) po tomto mediálním boomu se stanovily podmínky pro přesídlení. Do Borodinovky přijeli zástupci Odboru pro uprchlíky a Cizinecké policie Ministerstva vnitra České republiky, představitel Ministerstva zahraničí ČR a člen Nadace Člověk v tísní při České televizi, nyní pouze Člověk v tísní⁴. Ministerstvo vnitra České republiky vypracovalo projekt. Projekt dostal název „Návrat domů“. Základní zásady projektu byly: přesídlování by nemělo probíhat skupinově, ale mělo by být individuální, přesouvány by měly být samostatné rodiny, ne skupiny. Individuálnost byla odůvodněna delším časovým úsekem platnosti projektu. Jednotlivci z etnické skupiny si sami obstarají potřebné doklady a přeloží životopis do českého jazyka, též musí mít doklad o českém původu. (Uherek et al., 2003, s. 118-119). Za osoby s českým původem se pokládali i ti, kteří měli nejméně jednoho rodiče či prarodiče českého původu. Mezitím Člověk v tísní pracoval na zajištění potřebných podmínek k příjezdu jednotlivých rodin.

³ Člověk v tísní: Vznikla v roce 1992 jakožto podpora zahraničním novinářům, kteří chtěli nejen šířit informace ale i v zasažených oblastech pomoc. Posléze se organizace proměnila na profesionální humanitní organizaci, která zaštiťuje lidská práva, humanitní pomoc a rozvojovou spolupráci a mnoho dalšího. Nyní je to jedna z největších evropských, neziskových organizací. (Archiv Člověka v tísní, n.d.).

⁴ S vývojem organizace se změnil i její název. V době, kdy Člověk v tísní pomáhal přesídlovat krajany nesl název: Nadace Člověk v práci při české televizi, v předkládané práci budeme využívat již novodobý název Člověk v tísní.

Až když byly podmínky vhodné, spojil se Člověk v tísni s jednotlivou rodinu a ta se vydala na cestu do České republiky. Cestu si krajané hradili sami. Pověštinou se jednalo o cestu vlakem, jenž trvala několik dní a byla velmi náročná (Uherek et al., 2003, s. 116-117). S cestovním stresem krajanům z části pomohl Člověk v tísni, jelikož pracovníci krajany vítali na nádraží v Praze a pomáhali jim se orientovat v českém prostředí alespoň zpočátku (Uherek et al., 2003, s. 127).

Program byl velice náročný a byla potřeba ho opřít o finanční, legislativní a organizační záštitu státními orgány České republiky. Dne 17. ledna 1996 vláda vydala usnesení č. 72 „O zásadách politiky vlády České republiky ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem (krajanů), žijících v zahraničí“. Usnesením bylo umožněno krajanům poskytnout trvalý pobyt a náležitou pomoc. Usnesení s sebou neslo i podmínky jako právě: prokázání českého původu, zajištěné hmotné podmínky a zajištěné ubytování (Uherek et al., 2003, s. 118-119).

Celý přesídlovací program skončil ke dni 30. června roku 2001 kvůli novelizaci zákona. Podmínka předložení pracovního povolení vydaného Úřadem práce, se změnila na doložení finančních prostředků ve výši sedmdesátinásobku životního minima, kterou si krajané z ekonomického hlediska nemohli dovolit. Zákon se později upravil, ale program již zůstal pozastaven (Uherek et al., 2003, s. 126-127). Dle zprávy „Dokončení přesídlení“ z roku 2007 se podařilo mezi lety 1994–2000 přesídlit celkem 821 krajanů z Kazachstánu.

V roce 2006 přišla česká vláda s jakýmsi obnovením programu přesídlení. Dne 1. listopadu 2006 se usnesla, že v roce 2007 přepraví zbylé krajany. Zbylé krajany, myšleno ty krajany, jenž nestihli prvotní vlnu přesídlení, a i nadále se chtěli přesídlit do České republiky. Přepravila tak 157 osob z Kazachstánu, 29 osob z Ruské federace a dokonce jednoho člena z Gruzie, celkem tedy 187 krajanů (Dokončení přesídlení. Přesídlení krajanů z Kazachstánu v roce 2007, n.d.).

Tímto přesunem prakticky veškerého původem českého obyvatelstva se vesnice Borodinovka stala útočištěm pro kazašské obyvatele, kterých tam zůstalo také pomálu. Vesnice jenž čeští krajané vybudovali nyní chátrá. Mnoho věcí ve vesnici zaniklo, jako obchody, škola, sady, vodní nádrže a podobně. Ve vesnici se také nehosподаří. Jediné

plus je, že stát Kazachstán vytvořil vhodnou pozemní komunikaci mezi městem Aktobe a vesnicí a nyní mají vesničané možnost dojet pohodlně do města po asfaltové silnici. Česká komunita tedy prakticky v Borodinovce zanikla a opustila i celý Kazachstán.



Obrázek 2: Borodinovka rok 2013

3 Přiblížení pojmu sociální integrace

Integrace představuje pozitiva i negativa jak pro zdrojové země, tak pro hostitelské země. U zdrojových zemí se můžeme setkat s pozitivními jevy jako jsou přínosy například v podobě investic a peněžních toků. Negativa můžeme spatřit v celkovém úpadku místního společenství. Pro hostitelské země je jakýmsi negativem či výzvou vyrovnat se s příchodem velkého počtu osob, které se více či méně odlišují od domácí populace. Hostitelskou zemi totiž můžeme vnímat jako systém vnitřně diferencovaný. Obyvatelé se od sebe odlišují, ale jedná se o odlišení vnitřní – kultura, zvyky, obyčeje, atp. zůstávají stejné. Kdežto nově příchozí způsobují odlišení zvenčí. Tato odlišnost se může diferencovat v různých oblastech jako je: jazyk, zvyklosti, náboženské vyznání nebo etnicita. Jinakost můžeme pozorovat v různých aspektech. Každý stát řeší migrační situaci po svém, může docházet například k trvalému vydělení, marginalizaci a segregaci etnické enklávy. Dále může vzniknout takzvaná segmentovaná asimilace. Protipólem od této strategie je úplné splnutí přistěhovalců s majoritní společností – takzvaná asimilace. Asimilace též netvoří ideální stav, jelikož způsobuje úplné potlačení původní identity a to není podmínka pro zachování sociálního smíru (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 23-25). Česká republika se přiklání spíše k integrační politice. Na webové stránce Cizinci.cz, která je spravována Ministerstvem práce a sociálních věcí, definují integrační politiku následovně: Integrace je komplexní dynamický proces, zasahující do mnoha oblastí, který je klíčový pro zachování sociální soudržnosti a ekonomický rozvoj země. Tento oboustranný proces vyžaduje aktivní zapojení jak cizinců, tak většinové společnosti, a musí být založen na vzájemném přínosu pro obě strany. Vzájemné porozumění, respekt a uvědomění si oboustranné prospěšnosti a potřeby integrace jsou zásadní pro prevenci problémů ve vzájemných vztazích (Ministerstvo práce a sociálních věcí, n.d.).

Práce se zabývá zejména integrací sociální. Sociální integrace není jednotným jevem. Do sociální integrace spadají různé podmožiny sociálního života od pracovního uplatnění po trávení volného času až po komunikaci s institucemi. Dle Bosswincka a Heckmanna (2006) se jedná o dimenze: strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační. Práce se bude zabývat zejména dimenzí strukturální, interaktivní a identifikační, a to z důvodu rozsáhlosti těchto dimenzí. Přiblížení jednotlivých vybraných dimenzí bude popsáno v podkapitolách níže.

3.1 Strukturální aspekty integrace

Strukturální dimenze zohledňuje přístup jedince ke státním institucím a k institucím obecně, také zkoumá jedincovo postavení vůči daným institucím. Zahrnuje oblasti jako: ekonomika a trh práce, vzdělání a kvalifikace, systém bydlení, instituce sociálního státu, včetně zdravotního systému a také plné politické občanství. (Heckmann, F., & Bosswick, W., 2006). Práce bude sledovat oblast zejména pracovního uplatnění a bydlení.

Trh práce je velmi významná oblast strukturální integrace. Evropská unie považuje zaměstnanost za rozhodující faktor právě sociální integraci přistěhovalců. Pracovní uplatnění je předpokladem začlenění se do společnosti. Nejlépe dosažení určité prestiže v pracovním prostředí například v oblasti mzdové úrovně, pracovních podmínek, rozvoje sociálních kontaktů s majoritním populacím (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 26-28). Naše sledovaná etnická skupina též zejména při prvotní fázi integrace využívala integrační pracovní strategii (Uherek et al., 2003, s. 165). Problémem v této oblasti je vyčleňování zahraničních pracovníků do marginálních pracovních pozic na takzvaný sekundární pracovní trh, jenž zahrnuje méně prestižní pracovní pozice, nižší nerostoucí mzdu, vyšší fluktuaci apod. (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 26-28). Opět ve sledované skupině byla taky použita tato taktika. Reemigrantům v pracovní oblasti asistoval Člověk v tísni, ale v 90. letech (v České republice) nebyl moc velký výběr pracovního uplatnění a mnozí členové skupiny neměli nostrifikované vzdělání a tak jim nemohla být nabídnuta lepší pracovní pozice (Uherek et al., 2003, s. 142-146). Dalším typem je takzvaná „etnická ekonomika“. Ta je založena na vysoké rozvinutosti vnitroskupinových sociálních vazeb: podnikatelé, zaměstnanci, zákazníci i věřitelé pocházejí z téže etnické skupiny (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 26-28). Ve sledované skupině nebyl prozatím tento jev zdokumentován.

Co se týká oblasti bydlení, tak realitní trh občasně znevýhodňuje přistěhovalce, a to zejména v evropských zemích. Přistěhovalecké komunity mají poté tendenci k různým typům segregace (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 26-28). Ve sledované etnické skupině se snažil stát vyhnout této segregaci, zejména po zkušenosti s přesunem Volyňských Ukrajinců z oblastí po černobylské havárii. Přesun kazašských krajanů byl proto veden jiným způsobem. Za prvé nejednalo se o migraci hromadnou a za druhé byly krajaní prakticky rozseti po celé České republice, a to z důvodu zapojení

či nezapojení obcí a pracovních příležitostí v rámci projektu „Návrat domů“ (Uherek et al., 2003).

Naše sledovaná skupina měla dále výhodu v oblasti bydlení, jelikož v tomto směru se angažoval Člověk v tísni. Skupina nemusela tuto problematiku při prvotním příjezdu řešit a bydlení bylo zajištěno právě Člověkem v tísni a spoluprací s obecními samosprávami, jež se zapojily do projektu „Návrat domů“. Bydlení bylo zajištěno na deset let a jednalo se o obecní či městské byty jež měly regulovaný nájem. Některým krajanům pak po deseti letech bylo nabídnuto si byt či dům odkoupit, jiní se museli přestěhovat. Tato velká výhoda byla leckdy i nevýhodou, jelikož bydlení nebylo vždy úplně vyhovující a enkláva byla odtržena jeden od druhého. Nevýhovující podmínky byly zejména způsobeny neférovým jednáním obcí, jež se do projektu „Návrat domů“ zapojily a získaly tak od státu dotaci na rekonstrukce bytů pro krajany. Zejména v počátcích projektu fyzické osoby neprávem na této situaci chtěly obohatit. Dotace se vydávaly předem a lidé toho využívali. Později se vyplácení dotací upravilo a začalo se vyplácet až po kolaudaci objektu. Zejména na počátku byly krajani z některých příbytků velmi zklamaní, jelikož v nich byla plíseň a vlhko, na což nebyli vůbec zvyklí. V Kazachstánu je sucho a zima je velmi tuhá, vysoká vlhkost se na území nevyskytuje. Další komplikace vznikly u vybavování bytu. Zde to bylo pouze na dobré vůli obce, protože z dotací žádné příspěvky již nedostali, a tudíž museli čerpat z vlastního rozpočtu obce (Uherek et al., 2003). Krajané jistě ušli dlouhou cestu od prvotní fáze integrace, jak se změnily jejich bytové podmínky a pracovní uplatnění po 20 letech života v České republice budeme zkoumat ve výzkumné části práce.

3.2 Interaktivní aspekty integrace

Interakce přistěhovalců se projevuje i v kontaktech s majoritní společností a to v jejich kvalitě, četnosti a charakteru. Tyto kontakty mohou probíhat jak na úrovni formální, tak neformální. Neformální vztahy mohou být na rovině přátelství až po intimní vztahy, kdy typickým příkladem jsou smíšená manželství. Do neformálních vztahů se řadí kontakty s institucemi, ale i přátelské a sousedské vztahy, které nemusejí být na hloubkové, intimní úrovni (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 32-33). V případě sledované etnické skupiny se budeme zabírat hlavně vztahy formalizovanými a to zejména na státní a nestátní neziskové úrovni.

Krajané se potýkali s negativními vlivy v rámci institucí zejména při přesídlování. Z české strany šlo o přísliby k zaměstnání. Mnohé kraje, jež měly vyšší nezaměstnanost, preferovaly české občany a upozadovaly krajany. Také většina úřadů odmítala krajany přijmout jakožto specifickou skupinu cizinců, jelikož až na usnesení vlády č. 72 nebyl žádný jiný právní rámec, kterým by se dali krajané vydělit. Jindy se čeští reemigranti potýkali s antipatiemi ze stran samotných úředníků, kdy úředníkům bránil jejich osobní vztah k cizincům k vydání pracovního povolení (Uherek et al., 2003). Tato uzavřenost ze strany majoritní společnosti a celková předsudečnost omezují budování vztahů a způsobují odloučení minority od majority. V knize Sociální integrace přistěhovalců v České republice z roku 2009 se uvádí, že čeští občané celorepublikově vidí cizince jako problém, uvedlo tak 58 % respondentů v průzkumu veřejného mínění, v místě bydliště již uvádějí pouze 26 % oblast cizinců jakožto problém. Což ukazuje na jistou předsudečnost vůči cizincům. Navíc veřejnost má značně diferencovaný postoj vůči určitým skupinám cizinců – například slovenské občany přijímají prakticky za své zatímco, ukrajinské občany hodnotí negativně (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 33). Krajané se také setkali s tímto předsudečným zařazením, jelikož velké množství české společnosti nevědělo, kde leží Kazachstán, a tak jej spojovali povětšinou s Ruskem. Krajané byli z tohoto důvodu většinou společností zařazeni do kolonky nevyhovující a nebezpeční. Povětšinou tyto obavy vymizely potom, co se okolí s krajany seznámilo (Uherek et al., 2003).

Krajané také uváděli, že měli potíže při přesídlování zejména ze strany Kazachstánu. Vysoká korupce a celková hostilita, která v 90. letech 20. století byla všudypřítomná, způsobovala zbytečné protahování řízení o udělení dokumentů potřebných k výjezdu ze země a tím způsobila i pozdržení příjezdu do České republiky (Uherek et al., 2003). S jakými potížemi se v rámci institucí krajané potýkají nyní? Na tuto otázku se zaměříme ve výzkumné části předkládané práce.

3.3 Identifikační aspekty integrace

Identifikační aspekty integrace se zaobírají hledisky, které zahrnují procesy, jež jsou důležité k vnímání hranic “my“ a „oni“. Identifikace těchto hranic je důležitá, jelikož vyjadřuje emocionální a myšlenkový vztah mezi jednotlivcem a sociálním systémem. Příkladem může být jakési splynutí či hrdost, že skupina někam patří – k národu, etniku

a podobně. Identifikace může mít až podobu loajality či solidarity s danou zemí a jejími institucemi a sociálním systémem (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 30). Etnická skupina reemigrantů uvádí, že v Kazachstánu se hlásili ke svému češství. Krajani byli velmi vážení a bylo velmi prominentní uzavřít manželství se členem skupiny. Zejména bylo velmi žádané, aby se dívky provdaly za chlapce českého původu. Dívky i z okolních vesnic často docházely do Borodinovky na různé zábavy s úmyslem si najít chlapce s českým původem. Jak nyní vnímají svou roli ve společnosti, to se dozvíme v empirické části práce.

Identifikační aspekt integrace je také spojen s myšlenkou, že emigranti nesouzní pouze s jednou skupinou. Existuje celá řada kategorií, do kterých současně patří a to zejména v multikulturních prostředích (Sen, 2015). V případě naší sledované skupiny, můžeme konstatovat z pozorování, že krajani přijali určité zvyklosti, angažují se ve volbách a zajímají se politické dění země, pracují a snaží se, aby jejich děti dosáhly na co možná nejvyšší vzdělání. Na druhou stranu v nich ulpěly i tradice postsovětské a to zejména alternativní léčebné praktiky, bohaté pohostinství a blízkost ke své rodné zemi. Krajani si udržují vazby se vzdálenými příbuznými a s přáteli z Kazachstánu a zemi často navštěvují, avšak zároveň souzní a snaží se včleňovat do society zde v Čechách. To vede k vytvoření transnacionální identity (Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O., 2009, s. 30).

Při příjezdu do České republiky byly krajané vesměs spokojeni. Dle výzkumu Uherka, který se uskutečnil v letech 1996 až 2001, byli krajané spokojeni se svou bytovou situací, vybavením domácnost, životní úrovní, finančním zajištěním, zdravotní péčí, službami a výběrem potravin. Výzkumný tým mluvil celkem přibližně se 150 respondenty a společně s nimi bylo vyplněno celkem 80 dotazníků (Uherek et al., 2003).

Našli se i jedinci, kterým nevyhovovalo bydlení (17, 5 %) a to z důvodu vlhka – tato problematika je zmíněná výše. Krajanům také chyběla jejich enkláva, byli od sebe vzdálení, každý v jiném koutu republiky. Zároveň sdělovali, že je hezké za příbuznými a známými dojíždět a poznávat tyto nové oblasti země. Dále byli občasné zaskočení, že žijí takzvaně na samotě u lesa, představovali si totiž evropský život velkoměsta. Dále někteří byly zklamáni naopak, že jsou ve městech bez možnosti nějaké své vlastní zahrádky a hospodářství (Uherek et al., 2003). Ve výzkumné části práce se zaměříme na

to, jak se krajanům v České republice nyní daří a zdali jsou zde spokojeni, popřípadě nespokojení a uvažují o návratu do Kazachstánu.

4 Metodologie

Pro předkládanou práci byl vybrán etnografický výzkum s použitím hloubkových polostrukturovaných rozhovorů. Ve výzkumu také bylo použito zúčastněné a nezúčastněné pozorování a skupinové diskuse. Výzkum se uskutečnil v České republice a to v různých regionech: město Jičín, Slaný, Nejdek, vesnice Dolní Metelsko (okres Domažlice), Česká Čermná (okres Náchod), město Náchod a v neposlední řadě město Bělá pod Bezdězem. Hloubkové rozhovory byly uskutečněny celkem s osmi respondenty. Výzkum započal 25. 04. 2022 a trval do 25. 06. 2022.

Práce má také určitý kontinuální vývoj, jelikož se autorka o etnickou skupinu zajímá již dlouhodobě a prvním výstupem jejího odborného zájmu byla bakalářská práce: *Dodržování tradic a rituálů v etnické skupině reemigrantů z Kazachstánu*. Práce tematicky navazuje na výzkum Zdeňka Uherka a rozpracovává téma z publikace *Češi z Kazachstánu a jejich přesídlení do České republiky* (Uherek, Z., Valášková, N., Kužel, S., & Dymeš, P. (2003). *Češi z Kazachstánu a jejich přesídlení do České republiky*. Praha: Agentura pro sociální začleňování). Publikace přibližuje Kazachstán a jeho obyvatele, dějiny osídlení Čechů v Kazachstánu, život jenž skupina měla v Kazachstánu, zvyky, tradice, přesun členů zpět do České republiky apod. Inspirací pro výzkum v diplomové práci byl dlouholetý výzkum v publikaci. Zdeněk Uherek se svým výzkumným týmem realizoval výzkum od roku 1996 do roku 2001. Výzkum se zabíral zejména prvotní adaptací krajanů na nové české prostředí. Autorka tedy chce zjistit, jak tato adaptace dále probíhá, jak se členové skupiny integrovali nyní, když v České republice žijí přes 20 let.

Výzkum byl zaměřen jak na mladší tak na starší generaci. Nejmladšímu respondentovi hloubkového rozhovoru bylo třicet pět let a nejstarší respondentce bylo šedesát osm. Mladší generace byla také narozena v Kazachstánu, ale při příjezdu do České republiky byly respondenti výzkumu ještě dětmi, adolescenty či mladými dospělými, kteří si ještě v Kazachstánu nevybudovali kariéru či své vlastní rodinné zázemí. Starší generace v Kazachstánu již pracovala, měla své zázemí a rodinu. Skupina respondentů je tedy dělena na 4 mladší a 4 starší respondenty. Více o respondentech bude popsáno v kapitole níže.

Polostrukturované rozhovory byly zaměřeny na tři ze čtyř dimenzí dle Heckmann, F., & Bosswick, W., 2006, kteří uvádějí dimenze: strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační. Výzkum se zaměřil na strukturální, interaktivní a identifikační. Strukturální dimenze se zabývala zejména aspekty pracovního trhu a tím, jak jsou reemigranti na tomto trhu úspěšní, dále se výzkum zabývá aspekty bydlení, spokojenosti s bydlením a popřípadě obtíží spojených s ním. Další dimenze, interaktivní se zaměřovala zejména na vztah jednotlivce a institucí, jak ve státní sféře, tak i ve sféře nestátní, neziskové. Poslední dimenze, identifikační se zabývala jakýmsi souzněním reemigrantů s Českou republikou, zdali jsou zde spokojeni, či dokonce zdali nelitují rozhodnutí odjezdu z Kazachstánu.

Dále autorka uskutečňovala skupinové rozhovory přímo v rámci etnické skupiny, kde respondenti sdíleli své názory, zkušenosti a pohledy na proces sociální integrace. Kromě toho autorka také prováděla zúčastněné a nezúčastněné pozorování, při němž žila střídavě s respondenty a jejich rodinami v jejich domovech a sledovala je při jejich každodenních činnostech. Tato metoda autorce umožnila získat důležité poznatky týkající se strukturální, interaktivní a identifikační dimenze integrace, ale i pochopit jejich kulturní a sociální kontext.

Reemigranti z Kazachstánu se dají definovat jakožto krajané, jelikož jedinci v této sledované skupině mají předky původem z Čech. Krajané jsou potomci Čechů a tudíž měli jednoho prarodiče, rodiče či dokonce oba českého původu. Tento český původ byl i podmínkou k návratu do České republiky a tento svůj původ museli mít i podložen oficiálními, úředně ověřenými dokumenty. Krajané v Kazachstánu uzavírali manželství s příslušníky jiných etnik. Pro příjezd do České republiky to však nebyla překážka, jelikož stačilo, že jeden z manželů měl český původ. Krajané jsou v České republice již přes 20 let a cílem výzkumu bylo zjistit, jak se za tuto dobu integrovali, čeho dosáhli a co nabyli za tuto dobu. Hlavní výzkumná otázka tedy zní: Jak jsou reemigranti z Kazachstánu integrováni po 20 letech života v ČR?

Důležité je také zmínit, že přístup do skupiny autorce umožnilo to, že autorka sama spadá do definované skupiny. Je potomek reemigrantů z Kazachstánu a narodila se již v České republice, krátce po příjezdu své rodiny do Čech. Rodina autorky přijela do České republiky na jaře roku 1997 a autorka se narodila na podzim roku 1998. To umožňuje

autorce přímý vhléd do skupiny. Vzhledem ke sdílenému původu a pozici "insidera" byli zpravidla respondenti a účastníci výzkumu ochotní podílet se na výzkumu a umožnit realizaci terénního výzkumu v domácím prostředí. Respondenti vlídně přijali autorku, hojně jí pohostili dle tradice a poskytli jí útočiště. Autorka zpravidla byla u respondentů alespoň dva dny a jednu noc, maximální délka terénního výzkumu v jedné domácnosti byla týden. Autorka s respondenty sdílela každodenní domácí záležitosti od ranních rutin, po přípravu pokrmů, údržbu domácnosti, kontakty s rodinou, přáteli, sousedy. Dále respondenty sdílela různé pochůzky, nákupy, často také autorku provedli po městě či vsi a sdělili autorce, kde kdo z blízkých či přátel bydlí, také autorce s chloubou ukázali svou zahrádku a dům atd. Autorka se dokonce zúčastnila několika oslav narozenin členů sledované skupiny. Jediné spektrum, kde autorka neviděla respondenty v reálném časem, bylo zaměstnání respondentů. Někteří respondenti již pobírají starobní důchod, a proto nemohli být sledováni při své pracovní činnosti. Stejně tak u respondentů, kteří stále pracují, nebylo možné pozorovat jejich pracovní prostředí z důvodu omezeného přístupu a respektování pracovních podmínek.

Autorka také povětšinou navštěvovala respondenty o víkendech či ve dnech volna, aby s respondenty mohla trávit, co nejvíce času. Autorka zjistila z pozorování jak krajaní tráví svůj volný čas, jak blízký mají vztah s majoritní společností, co je trápí, jak celkově vypadá jejich zázemí a zázemí jejich dětí či příbuzných, jak blízké kontakty spolu enkláva udržuje, jak se jim daří v práci a zdali jsou v České republice spokojeni a zdali nelitují svého rozhodnutí odjet z Kazachstánu.

Krajaní mají tendenci se často scházet a sdílet spolu radostné chvíle jako například již zmíněné narozeninové oslavy. U těchto událostí byla autorka během výzkumu celkem třikrát. Krajaní se scházejí a povětšinou přirozeně komunikují, o tom jak se jim daří, co je u nich nového, jak se jim daří v práci a podobně. Zároveň však se konverzace nese v duchu lehké nostalgie a krajaní si často povídají, jaký život v Kazachstánu žili a jak se jejich životy nyní diametrálně liší od života v Kazachstánu. Autorka se chopila těchto příležitostí a doptávala se krajanů, jak hodnotí svůj život zde v České republice, co by změnili, zdali by se vrátili apod. Celkem bylo realizováno pět skupinových diskusí s pěti až osmi respondenty.

Participantů byli velmi ochotní a vstřícní na podílení se na výzkumu. Jediná překážka byla nervozita respondentů při hloubkových rozhovorech, jelikož byl při rozhovorech použit diktafon. Pokud byly rozhovory vedeny přirozeně, bez diktafonu či ve skupině, tak respondenti působili více otevřeně. Dále krajané občas nerozuměli, proč byli vybráni do výzkumu. Autorka se snažila oslovit respondenty, kteří za prvé nebyli v příbuzenském vztahu s autorkou a za druhé byli z různých lokalit a za třetí byli věkově rozdílní. Rozhovory tedy občasně působily upjatě a někteří participantů se na nahrávce nerozmluvili tak, jak se očekávalo při tvoření postupů ve výzkumu. Krajané často po zastavení nahrávky s autorkou dále hovořili o různých tématech a více se otevřeli. Tyto různé poznámky a samozřejmě postřehy z pozorování, jak zúčastněné, tak nezúčastněné, jsou zapsané v terénním deníku. Terénní deník nebyl elektronický, ale pro větší pohodlí sledované skupiny byl zvolen klasický formát zapisování do sešitu. Poznámky z terénu byly zaznamenávány přímo v okamžiku, či poté rozepisovány v soukromí.

K zachycení hloubkových rozhovorů byl použit telefon, na kterém, jak bylo zmíněno výše, byl diktafon. Nahrávky byly poté přepsány do souboru. Získaný audio materiál byl poté analyzován pomocí obsahové analýzy v programu na kvalitativní analýzu Atlas.TI. Pro zachování anonymity se autorka rozhodla, že budou jména krajanů změněna na aliasy, také v práci nebudou zmíněné celé adresy krajanů ale pouze města, obce či vesnice. Další data o krajanech zůstávají nezměněná. Krajané souhlasili s poskytnutím svých údajů pro předkládanou práci či dále pro budoucí výzkum. Krajané byli informováni, jak s údaji bude nakládáno a svůj souhlas stvrdili podpisem na informovaných souhlasech, jenž jim byly předloženy před rozhovory.

Jako doplňkovou metodou pro zvýraznění kontextu a přiblížení zkoumané etnické skupiny autorka použila fotografie. Tyto fotografie byly vybrány tak, aby reflektovaly různé aspekty života a kultury reemigrantů z Kazachstánu. Fotografický materiál dodal důležitý vizuální rozměr a podpořil interpretaci a analýzu výsledků. Veškerý fotografický materiál použitý v této práci je autorčinou vlastní tvorbou. Celkově tato kombinace metod, včetně skupinových rozhovorů, poskytla bohatý a komplexní pohled na integraci reemigrantů z Kazachstánu do České republiky. Tento holistický přístup umožnil autorce ponořit se do prostředí zkoumané skupiny a porozumět tak komplexnosti procesu sociální integrace z perspektivy samotných respondentů.

4.1 Profil respondentů

V této kapitole si přiblížíme respondenty, se kterými byly vedeny individuální hloubkové rozhovory. Hloubkové rozhovory byli vedeni v českém jazyce a to z obou stran, ačkoliv autorka respondenty předem informovala o tom, že rozhovor mohou vést jak v české, tak v ruském jazyce. Respondenti si automaticky vybrali jazyk český, nejspíše z toho důvodu, že se autorka dotazovala také česky. Výjimečně se stávalo, že si respondenti nemohli vzpomenout na nějaké slovo a tak použili jazyk ruský. Respondenti například uváděli svá minulá povolání v ruském jazyce či jim občasně vypadlo slovo denní potřeby. Autorka proto překládala minimálně.

Jak bylo zmíněno v kapitole výše, respondentů je celkem osm a jsou z různých lokalit po České republice. Výzkum započal ve městě Jičín – Královéhradecký kraj, dále pokračovat ve městě Slaném – Středočeský kraj, městě Nejdek – Karlovarský kraj, ve vesničce Dolní Metelsko – okres Domažlice – Plzeňský kraj, vesničce Česká Čermná – okres Náchod – Královéhradecký kraj, dále město Náchod – Královéhradecký kraj, poslední bylo město Bělá pod Bezdězem – okres Mladá Boleslav – Středočeský kraj. Ve městě Bělá pod Bezdězem autorka uskutečnila dva rozhovory s respondenty. S respondenty nebyl proveden pouze hloubkový rozhovor, ale také zúčastněné a nezúčastněné pozorování. V rámci zúčastněného pozorování autorka sdílela s participanty jejich každodenní činnosti jako například: příprava pokrmů, úklid domácnosti, nakupování, návštěvy a přivítání dalších členů skupiny, hry s dětmi popřípadě s vnuky participantů apod. V rámci nezúčastněného pozorování autorka pouze pozorovala zpovzdálí, jak jí to maximálně prostředí dovozovalo. Autorka pozorovala participanty v rámci interakce s jinými lidmi, ať už s jinými členy skupiny či s majoritní společností, pozorovala, jak členové například hovoří se svými zaměstnavateli apod. Minimální časová dotace u jednoho respondenta, jak bylo zmíněno výše, byly dva dny a jedna noc. Maximální doba pobytu s respondentem byl celý týden, to jest sedm dní, šest nocí. Autorce respondenti poskytli ubytování, tudíž autorka u respondentů žila po celou dobu pobytu.



Obrázek 3: Tradiční kazašský pokrm (beşbarmak) u krajanů na obědě



Obrázek 4: Autorka při přípravě pokrmů u respondentů



Obrázek 5: Autorka u respondentů vypomáhá na zahradě při grilování

Jelikož autorka měla pozici „insidera“, tak nebyl velký problém s členy sdílet jejich životní starosti a osudy a respondenti byli velmi vstřícní. Jediná nevýhoda, jež autorku napadá, byla ta, že respondenti mohli být v nějakých ohledech až příliš otevření či se zdát otevření, ale ve skutečnosti řeší některé potíže, jenž nechtějí sdílet. Autorka se však domnívá, že to není problematika přímo sledované etnické skupiny, ale však problematika obecná, jež by se vyskytovala u každého jedince i v majoritní populaci ku příkladu i vaši nejbližší přátelé vám vždy nesdělí vše, co se jim v životě děje. Jinak kontakt a sdílnost sledované etnické skupiny autorka hodnotí velmi kladně. V podkapitolách níže si představíme každého participanta zvlášť, tabulka níže je pro přehlednost.

Tabulka 1: Respondenti

Jméno:	Marie	Alla	Naděžda	Nadička	Alexandr	Aurika	Irina	Saša
Věk:	68	52	63	45	60	39	54	35
Rok příjezdu do České republiky:	1995	1999	1995	1997	1995	1997	1998	1997
Věk při příjezdu do České republiky:	40	28	35	19	33	15	28	7
Určené místo k bydlení po příjezdu:	Seč	Tuřany	Nejdek	Horšovský Týn	Česká Čermná	Kořenec	Hradiště	Nový Drův
Současné místo bydliště:	Jičín	Slaný	Nejdek	Dolní Metelsko	Česká Čermná	Náchod	Bělá pod Bezdězem	Bělá pod Bezdězem

4.1.1 Respondentka Mia

První respondentkou je Mia. Je to žena, šedesát osm let a momentálně je již ve starobním důchodu. V Kazachstáně vystudovala kulinářskou školu a toto povolání přijala za své. Dlouhá léta v Kazachstáně byla hlavní kuchařka v tamní škole. Po příjezdu do České republiky pracovala rok jako dojička, poté získala zpět původní zaměstnání a našla si práci jakožto kuchařka ve školní jídelně na základní škole v Jičíně. V etnické skupině je velmi váženou členkou a žádná větší oslava, jubileum či svatba se bez ní neobejde a to zejména kvůli jejím kulinářským schopnostem. Mia je také známá, že si velmi dobře pamatuje a dodržuje původní kazachstánské tradice a tak je nepostradatelná zejména v přechodových rituálech jako jsou například zásnuby, svatby, oslavy narození dětí či pohřby, jelikož si pamatuje postupy, modlitby apod.

Mia se svou rodinou přijela do České republiky v roce 1995, když jí bylo čtyřicet let. Mia přijela se svou nejbližší rodinou, to jest manžel a dvě děti. Děti byly ve věku již mladších dospělých. Jako důvod své reemigrace uvádí lepší život pro své děti a vnuky. Chtěla jim dát lepší stabilní budoucnost, která nebyla po rozpadu SSSR v Kazachstánu jistá.

Mia uvádí, že ji s její rodinu po příjezdu vlídně uvítali lidé z Člověka v tísni a přivezli je až do jejich nového domova, kterým bylo město Seč – okres Chrudim – Pardubický kraj. Mia se se svou rodinou velmi dobře a rychle aklimatizovala, jak jsem uvedla výše již po roce nastoupila do svého původního zaměstnání a její manžel také. Manžel Mii – Šura také první rok pracoval jakožto pomocná síla v kravíně a po roce přešel na zaměstnání, jež měl i v Kazachstánu, což bylo řidič nákladního vozidla. Momentálně jsou oba manželé ve starobním důchodu. Jejich dětem se také daří, jejich syn má logistickou firmu a malé hospodářství, kde Šura vypomáhá. Celá rodina Mii momentálně žije ve městě Jičín, kam se původně přestěhovali za práci. Město se jim velmi líbí. Mia si se svým manželem v roce 2007 pořídili prostorný byt 3+1, který je útulně zařízen. Autorce sdělila, že je velmi spokojená v České republice.

4.1.2 Respondentka Alena

Další respondentkou je Alena. Je to žena, je jí padesát dva let a do České republiky se i se svými rodiči, babičkou a svou rodinou přestěhovala v roce 1999. Aleně bylo dvacet

osm let, když přijela do České republiky. Jako hlavní důvod uvádí zhoršené podmínky, jenž v Kazachstánu byly a své obavy o rodiče a babičku, kteří byli již v postarším věku. Alena přijela se svým manželem, jenž nebyl součástí tamní české enklávy a se svou malou dcerou a právě zmíněnými rodiči a babičkou. Alena již neměla takové pozitivní vzpomínky na příjezd do České republiky, velmi je zklamal dům, do kterého byli umístěni. Alena s rodinou přijeli do obce Tuřany, kde byl postarší dům s mnoha nedostatky. Nefungovalo tam topení, dům byl studený a vlhký, nebyl moc vhodný pro starší generaci a tak se rodina odstěhovala do nedalekého města Slaný. Pozitivně vzpomínají na starostku obce Tuřany, která jim s přesunem a vyřízení náležitých dokumentů pomohla.

Alena v Kazachstánu vystudovala pedagogickou školu, obor učitelství, v odvětví nikdy nepracovala a prý ani nebude. Na pedagogickou školu nastoupila kvůli své matce, která byla vážená učitelka v Kazachstánu. Otec Aleny byl také velmi vážený v Kazachstánu dlouhá léta dělal ředitele družstva, zde v České republice se vrátil ke zemědělství a pracoval v sadech. Alena v Kazachstánu pracovala jako laborantka v laboratoři při nemocnici a tady v Čechách bylo její první zaměstnání v pekařství. Na své první zaměstnání si však nestěžuje, po příjezdu neuměla jazyk a tak byla ráda za jakékoliv zaměstnání. Ve Slaném poté nastoupila na pobočku obchodního řetězce Billa jako pokladní a nyní se vyšplhala na pozici zástupce vedoucí prodejny. V Bille pracuje již 23 let. V České republice se jim také narodil syn, nyní ještě studuje, dcera má vysokoškolský titul a je profesionální letuška. Ve Slaném si koupili prostorný byt 3+1, rodiče také mají vlastní bydlení a to úhlednou řadovku, již jim pořídily dcery.

Alena má ještě svou starší sestru v Rusku, která tam má oděvní firmu. Rodina často cestuje do Kazachstánu a Ruska, jelikož jim tam zůstali příbuzní, Aleny výše zmíněná sestra a jejímu manželovi celá rodina. Díky těmto kontaktům je rodina více rozpolcená, zdali měli či neměli odjet z Kazachstánu. Alena autorce sdělila, že si není jistá a že je možné, že se Kazachstánu ještě navrátí. Dále sděluje, že je vše možné a nikdy se nemá říkat nikdy.

4.1.3 Respondentka Nadia

Nadia je žena ve věku šedesát tři let a do České republiky přijela, když jí bylo třicet pět let. Přijela v roce 1995 se svou rodinou, to jest manžel a dvě malé dcery. Za možnost uskutečnit rozhovor s Nadiou je autorka velmi ráda, jelikož Nadia spolu se svojí rodinou byla druhá rodina, jež opustila Kazachstán. Jako důvod odchodu ze země respondentka uvedla špatné ekonomické podmínky země po rozpadu SSSR a celkové nevyhovující životní podmínky. Ačkoliv měla respondentka dobré zaměstnání, tak situace v Kazachstánu pro její rodinu nebyla vhodná. Nadia pracovala v Kazachstánu jako ekonomka pro velkou stavební firmu.

Z důvodu toho, že rodina byla druhou rodinou, jež přijela z Kazachstánu, tak okolo rodiny byl velký mediální povyk. Respondentka sdělila autorce, že nevěděla, co jí čeká, s sebou zabalila i přístroje pro každého člena rodiny, deky, polštáře apod. Byla poté velmi překvapená, jak byla rodina honosně přivítaná. O rodině tak vyšlo mnoho novinových článků apod., jenž si respondentka schovala. Autorka dostala možnost do všech článků nahlédnout a některé si i zkopírovat. Respondentka byla i velmi příjemně překvapená novým bydlením, byt byl 2+1 ve městě Nejdek. Byt byl plně vybaven, tudíž respondentky přivezené záložní věci nebyly potřeba.



Obrázek 6: Jeden z článků o respondentce a její rodině

Nadia po příjezdu pracovala ve firmě Metalis. Pozice, ani firma jí vůbec nevyhovovaly. Z kancelářské práce šla prakticky do ocelové slévárny. Práce byla velmi náročná a kolektiv nebyl moc přijímající. Po dvou měsících odešla a asi půl roku prodávala v menších potravinách ve městě. V Čechách změnila zaměstnání ještě jednou a naposledy, jelikož od roku 1996 dělá ve sféře automobilového průmyslu, kde je již spokojená. Po letech získala i dobrou pozici a dobré platové ohodnocení.

Nadia také učinila i osobní změny a rozvedla se se svým manželem, krátce po usazení se zde v Čechách. S děvčaty tedy zůstala sama. S bývalým manželem má respondentka vřelý vztah a vídají se občasně jako celá rodina, například k příležitosti oslav narozenin, svátků apod. Respondentka také dobře zná novou partnerku svého exmanžela a obráceně. Děvčata s otcem jsou také v kontaktu a vídají se regulérně.

Respondentka si po čase odkoupila byt, jenž jí byl přidělen po příjezdu a dokonce koupila i bytovou jednotku sousedící s její jednotkou a svůj byt rozšířila. Postupem času skoupila celou budovu a monetárně zbylé byty pronajímá. Nyní má k dispozici 4 bytové jednotky, pronajímá dvě a zbylé dvě věnovala dceři. Za domem si vytvořila příjemnou zahrádku a je velmi spokojená, momentálně se těší na nový přírůstek do rodiny a to na další vnouče od své mladší dcery. Dcery jsou obě vystudované, starší dcera bydlí v Praze, má v celku úspěšnou hudební kariéru, spravuje byty k pronájmu. Mladší dcera má vysokoškolské vzdělání a vyučuje jazyky, navrátila se do města Nejedek, aby byla blíže ke své matce.

4.1.4 Respondentka Nela

Nela je žena ve věku čtyřiceti pěti let, která z Kazachstánu se svou rodinou odjela v roce 1997. Tehdy jí bylo devatenáct let a již měla s manželem dvouletou dceru. Její příběh je zajímavý z toho důvodu, že jako jedna z mála rodin do České republiky nepřišla přes program „Návrat domů“, ale přijela na vlastní pěst, přesněji přijeli na pouhé turistické vízum a pozvánku. Rychle si tedy v Čechách našli zaměstnání a museli si zařídit potřebné dokumenty, aby zde mohli zůstat. Nela i přes nízký věk své dcery začala pracovat, dělala šičku a poté, co si zařídili trvalý pobyt, tak si zařídila s pomocí známé rodičovský příspěvek a nadále si přivydělávala, lepila etikety na kelímky či umývala nádobí v nedaleké restauraci. Začátky v České republice nebyly pro rodinu lehké, ale sděluje, že je nyní spokojená.

Momentálně rodina bydlí v malé vesnici Dolní Metelsko v okrese Domažlice. Byt si pořídili před devatenácti lety, mají ho kompletně zrekonstruovaný. Byt je velmi prostorný 3+1 a útulný. Vesnice je velmi kompaktně osídlená krajany. Vedle její rodiny, bydlí ve vedlejším vchodě bratr jejího manžela s rodinou. Na konci vesnice bydlí další bratr jejího manžela s rodinou. Poté ve vesnici bydlí její tchýně s tchánem, a dále další rodiny, jež s respondentkou nejsou již v příbuzenském vztahu. Tato kompaktnost není úplně výjimečná v krajinské komunitě, ačkoliv projekt se snažil o rozptýlení krajanů po republice, tak s postupem času se krajaní sestěhovali blíže k sobě.

Respondentce se zde v České republice narodil ještě syn. Děti jsou již dospělé a mají své vlastní rodiny. Syn se odstěhoval blíže k německým hranicím a to z důvodu práce. Dcera bydlí naproti respondentce, sdílí spolu stejné podlaží. Respondentka momentálně pracuje ve firmě, která vyrábí medicínské výrobky. Respondentka je v práci spokojená, vzdáleně její zaměstnání koresponduje s jejím vzděláním, jelikož respondentka je vystudovaná jakožto laborantka. Respondentka je ve stejném zaměstnání již devatenáct let a zdá se být spokojená.

4.1.5 Respondent Alex

Alex je muž, na podzim mu bude šedesát jedna let. Do České republiky přijel jakožto první ze svého příbuzenstva a to již v roce 1995. Po usazení se v malé vesničce Česká Čermná – okres Náchod, spolupracoval se starostou, aby do České republiky, pokud možno i do stejné vesnice, přijeli jeho dvě sestry s rodinami a jejich matka. Což se podařilo, jedna jeho sestra s rodinou a matkou přijela v roce 1997 a druhá na nový rok roku 1998.

Alexovi bylo při příjezdu třicet tři let a s manželkou měli dvě malé děti. Děti nastoupily na základní školu v tamní vesničce. Nyní jsou již děti dospělé, obě vystudovaly vysokou školu, dcera je učitelka na prvním stupni a syn podniká ve finanční sféře a má inženýrský titul. Dcera bydlí v nedalekém městě Náchod a syn v nedalekém městě Nové Město nad Metují.

Respondent byl velmi překvapen ochotou místních lidí ve vesnici po příjezdu z Kazachstánu, komunita rodinu přijala velmi pozitivně, po dnešní den setrvávají

v přátelském vztahu a navzájem si vypomáhají, zejména mají velmi pozitivní vztah s blízkými sousedy. Respondent byl zklamán státní podporou, domníval se, že mnoho věcí, zejména prodloužení trvalého pobytu či získání státního občanství, bude o něco jednodušší. Na dnešní den má české občanství celá jeho rodina i rodiny jeho sester, matka respondenta měla také české občanství, zemřela v roce 2018.

Rodina byla dle programu, jak bylo zmíněno výše, umístěná do vesnice Česká Čermná a to do rodinného domu 2+1. Dům byl po rekonstrukci a rodina si ho oblíbila. Respondent se svou manželkou v domě bydlí do dnes. Dům odkoupili, zrekonstruovali a rozšířili, a to zejména kvůli dětem, mají nyní obytné celé druhé patro. Děti už odrostly, ale často rodiče navštěvují a tak má rekonstrukce dobré využití.

Respondent v Kazachstánu zastával vždy nějaké technické pozice, poslední jeho zaměstnání bylo řidič, ale to bylo až po rozpadu SSSR a o práci byla nouze. Po příjezdu do České republiky pracoval na velkých tkalcovských závodech v Náchodě a to na pozici údržby. Po uzavření závodů respondent pracoval v jedné továrně, ale nastoupila krize a tak si musel hledat zaměstnání jinde. Momentálně již několik let pracuje ve stejné firmě, kde postupně kariérně rostl a nyní je na reklamačním oddělení. Na reklamačním oddělení je díky svým jazykovým a technickým schopnostem, firma hojně spolupracuje s postsovětskými zeměmi. Respondent se prakticky vrátil ke svému bývalému zaměstnání, jež dělal v Kazachstánu. V zaměstnání je spokojený.

4.1.6 Respondentka Aurora

Aurora je třiceti devítiletá žena a do České republiky přijela se svou rodinou, když jí bylo pouhých patnáct let. Z důvodu adaptace na jazyk, česky totiž neuměla, tak musela opakovat devátý ročník základní školy. Vystudovala obor kuchař, číšník, který studovat nechtěla, ale jiná možnost pro ni v té době nebyla. Původně chtěla jít na zdravotní sestru. Později si dodělala nástavbu ve finančním sektoru, ve kterém se nyní pohybuje, pracuje v bankovníctví a to v klientském centru.

Aurora má za manžela člena sledované etnické skupiny a spolu mají tři děti. Bydlí ve svém bytě v Náchodě, byt momentálně zažívá svou druhou rekonstrukci. Byt je v celku prostorný 3+1 a hezky vybavený. Manžel respondentky jezdí kamionem a tak přes týden

není doma. Respondentka proto musí vše zvládat sama, na duchu nepadá, je velmi veselá a vše bere s humorem. Respondentčini rodiče bydlí v jiné obci v domě, který jim byl přidělen po příjezdu a dům naprosto milují. Respondentka jim nabízela, aby se sestěhovali také do Náchoda, ale rodiče odmítli. Respondentka má také bratra a sestru. Jsou v úzkém kontaktu a často se navštěvují.

Respondentka je ráda za to, že jim rodiče umožnili být v České republice. Respondentka totiž řešila různé zdravotní komplikace a věří, že kdyby se jí její situace stala v Kazachstánu, tak je nyní silně hendikepovaná. Není ráda jen za sebe a svoje zdraví ale také za rodiče, kteří měli také vážné diagnózy. Zdravotnictví tady v Čechách je dokázalo všechny zachránit, dle slov respondentky. Respondentka někdy také zavzpomíná na Kazachstán, na krásné dětství, přátelé a podobně, ale neumí si sebe ani svou rodinu přestavit, že by se tam navrátili. V Kazachstánu mají příbuzné z matčiny strany, se kterými jsou v kontaktu, ale i přesto by se nevrátili.

4.1.7 Respondentka Ivana

Ivana je čtyřiapadesátiletá žena, která do České republiky přijela v roce 1998, když jí bylo dvacet devět let. Přijela se svým manželem a synem, který zde v České republice nastoupil do první třídy. Podobně jako u respondenta Alexe se podařilo, aby širší rodina žila na blízku. Člověk v tísní rodinu umístil do velkého domu ve vesnici Hradiště – okres Louny, kam umístili i její sestru s rodinou a jejich rodiče. Po přesunu respondentka s manželem pracovali na nedalekém statku. Po několika letech se odstěhovali do České Lípy za lepšími pracovními podmínkami. Po jejich odchodu je, po pár letech, následovala i sestra s rodinou a matkou.

V České Lípě pár měsíců bydleli u širšího příbuzenstva. Česká Lípa je také v celku kompaktně osídlená krajany. Po pár měsících se rozhodli v České Lípě koupit byt. Po pár letech si koupili i zahradu. Zahradu autorka v minulosti navštívila, ještě když jí respondentka vlastnila a musí konstatovat, že krajany se to v zahrádkářské kolonii jen hemžilo. Respondentka ráda vzpomíná na tu dobu, kdy ještě žili v České Lípě, jelikož se více scházeli se členy etnické skupiny, právě na zahradce. Z České Lípy se odstěhovali do nedalekého města Bělá pod Bezdězem. Byt momentálně obývá jejich syn s manželkou.

V Bělé pod Bezdězem si koupili dům. Jedním z důvodů koupě domu bylo to, že to je blíže do práce, jelikož celá rodina pracovala a pracuje v automobilce Škoda auto.

V Bělé pod Bezdězem jsou spokojení, dům mají kompletně zrekonstruovaný, jediné co respondentku mrzí, je to že Bělá je velmi táhlé město a není tak uzpůsobené k chůzi pěšky. Respondentka neřídí a tak se jí v České Lípě žilo o něco lépe v tomto ohledu.

Respondentka v Kazachstánu nemá příbuzné ze své strany, ale manžel tam má bratry a širší rodinu. Kazachstán často z tohoto důvodu navštěvují, chystají se tam v létě 2023 přibližně na tři týdny. Ačkoliv Kazachstán takto často navštěvují a udržují kontakty s příbuznými, tak by se zpátky již nevrátili. Jsou velmi rádi za každou návštěvu, ale respondentka zmínila něco jako, že už tam tak nezapadají. Autorce zmínila, že lidé tam mají těžký život, pořád tam mají hospodářství a velké zahrady a všechny výrobky poté jezdí prodávat a tak podobně, říkala, že si to zkrátka již neumí přestavit. Manželova rodina z velké části bydlí na vesnici, a proto žijí takovýmto venkovským životem. Je ráda, že jsou zde v České republice a že si mohou dovolit, to co si mohou dovolit, například navštívit rodinu, jet na dovolenou, koupit si nové auto a podobně.

4.1.8 Respondent Samuel

Samuel je třiceti pěti letý muž, jenž přijel do České republiky, když mu bylo pouhých sedm let. Je to tedy autorčin nejmladší respondent. Důvod odjezdu si moc nepamatuje, jediné, co mu utkvělo v paměti jsou slova jeho babičky, která ještě před založením programu mluvila o tom, že se mají navrátit zpátky do Čech. Návratu se babička již nedožila. Časem se poté od rodičů dozvěděl o tom, jaká tam byla ekonomická i rasová situace. Kazachstán po rozpadu byl ekonomicky nestabilní, nebyla práce, lidé nedostávali měsíce výplaty. Kazašský národ zažíval po rozpadu SSSR jakési uvědomění vlastního národa a začal vystrnadřovat ostatní etnické skupiny, a proto se rodina respondenta rozhodla zemi opustit.

Samuel přijel do České republiky v roce 1995 se svými rodiči a starší sestrou a mladším bratrem. Samuel nastoupil do druhé třídy základní školy a ze začátku to pro něj nebylo vůbec lehké, děti se mu vyhýbaly, jelikož rodiče jim tvrdili, že jelikož přijel z Asie, tak na ně může přenést nějaké nemoci a podobně. Po nějakém čase se nakonec se svými

spolužáky spřátelil a poté již žádnou diskriminaci v době studií nezažil. Respondent sděluje, že přechod ve škole byl jednodušší, z toho důvodu, že již z Kazachstánu uměl česky. Chodil totiž na doučování českého jazyka, jenž zprostředkovávala členka etnické skupiny Zděna G. U krajanů se v rodinách někdy český jazyk přirozeně zachoval, jindy ho uměla pouze starší generace a někdy jako v tomto případě, aby rodiče nemuseli děti učit přímo, posílali je k někomu, kdo jazyk ovládal velmi dobře. Podobná situace nastává nyní u krajanů s ruským jazykem, s tím, že některé děti či vnuci rusky neumí. Mladší generace krajanů si velmi často z těchto důvodů volí jako druhý cizí jazyk ve škole ruštinu, aby zachovali své dědictví.

Rodinu původně přesídlili do domečku na Domažlicku, který byl rozdělen na bytové jednotky. Rodina bohužel získala přízemní byt, ve kterém byla plíseň. Tato plíseň způsobovala respirační potíže jeho nejstarší sestře. Rodina tedy při prvotní možnosti se odstěhovat někam jinam využila šanci a tak se přestěhovali do České Lípy. Rodiče respondenta bydlí v České Lípě dodnes. Respondent si koupil řadový domek v Bělé pod Bezdězem, nedaleko dalšího člena etnické skupiny. Řadový domek prošel také celkovou rekonstrukcí a v Bělé jsou spolu s manželkou a dvěma malými syny velmi spokojení. Manželka je prozatím na rodičovské dovolené a respondent pracuje ve Škoda Auto, kde nedávno povýšil na kancelářský post. Jeho práce koresponduje i s jeho vzděláním, je vyučený automechanik a poté si dodělal nástavbu ve sféře podnikání. Respondent je spokojený.

4.2 Reflexe výzkumu

Co se týká reflexe výzkumu, tak výzkum probíhal bez větších potíží. Jelikož autorka je součástí zkoumané etnické skupiny, měla do ní přímý vhled a tím pádem nevznikaly problémy například s jazykovou bariérou. Krajané ovládli český jazyk velmi slušně, ale stávalo se, že zejména během zúčastněného pozorování krajané nepřemýšleli, jakým jazykem hovoří. Tudíž se ruština s češtinou střídaly v konverzaci. Toto by mohl být problém, kdyby autorka také neovládala oba jazyky. Dále je také výhodou, že autorka chápe kulturologické aspekty sledované skupiny, jelikož pochopení specifických kulturních a sociálních kontextů krajanů z Kazachstánu je důležité pro interpretaci výsledků. Nedostatečné porozumění těmto aspektům ze strany autorky by mohlo vést k nesprávnému interpretování dat. Tento vhled do skupiny nese své velké plusy, ale

i mínusy. Autorka se obávala, že díky dlouholetým prožitkům s krajaný nebudé schopná zachytit podstatné prvky, které byly potřeba zachytit ve výzkumu. Díky těmto obavám si autorka předpřipravila jednotlivé oblasti, které bude u krajanů zkoumat a také si připravila otázky do polostrukturovaných rozhovorů. Autorce také pomohl terénní deník, do kterého si zapisovala jednotlivé činnosti, příběhy a to dle kategorií, tudíž poté nezrcadlila informace, jež nejsou pro výzkum validní. Autorka se snažila na výzkum a krajaný nahlížet v novém světle a ignorovat předešlé informace. Objevovaly se občasně pochybnosti ze strany krajanů ohledně přístupu autorky a jejího zájmu o jejich situaci, jelikož krajané měli příležitost se setkávat s autorkou v různých situacích, což naznačovalo možný nedostatek zájmu o podrobnosti týkající se krajanů. Krajanům poté autorka musela vysvětlit, že jisté informace potřebuje zopakovat do výzkumu a že to nikterak nekoreluje s jejím zájmem či nezájmem o jejich osoby.

Krajané byli velmi nakloněni k výzkumu. Autorka tedy neměla potíží s výběrem vzorku. Zajištění reprezentativního vzorku krajanů může být obtížné, zejména když jejich komunita je takto kompaktní a jsou rozptýleni do různých lokalit. Nezachycení různých skupin krajanů může zkreslit výsledky, omezit a zobecnit výzkumu. Autorka z těchto důvodů za krajaný dojížděla a trávil s nimi dostatek času, aby vzorek byl co možná nejvíce reprezentativní. Z těchto důvodů jsou krajané z různých lokalit a mají různý věk.

Autorka se setkala s příjemným překvapením v souvislosti s pozitivním postojem krajanů ke svému životu v České republice. Bylo zřejmé, že i přes obecnou povahu každodenních potíží se krajané prezentovali jako skupina s výrazně optimistickým a otevřeným postojem. Zejména autorka byla překvapena jedním z rozhovorů, kdy respondentka projevovala velmi výraznou pozitivitu. Nicméně autorka si byla vědoma, že v takových případech je třeba zachovávat obezřetnost, neboť krajané mohou mít tendenci vykreslovat sebe i svou komunitu v co nejlepším světle a přizpůsobovat své odpovědi očekáváním autorky. Tato skutečnost by mohla potenciálně ovlivnit objektivitu získaných výsledků a zkreslit skutečné zkušenosti a postoje krajanů. V této souvislosti autorka rovněž zdůrazňuje, že je důležité, že studie je založena na etnologickém přístupu a nespočívá pouze na hloubkových rozhovorech. Díky delšímu pobytu s krajaný a zaměřenému pozorování autorka zjistila, že s výjimkou běžných každodenních starostí krajané působí jako spokojená skupina.

Studie také poukazuje na určité problémy, se kterými se krajané potýkají, jako je starobní důchodové zabezpečení. Při určování výše českého důchodu se léta práce v Kazachstánu respondentům nezapočítávají, a stejně tak nemají nárok na kazašský důchod. (Smyčková, 2007). Tato skutečnost představuje pro reemigranty značnou komplikaci, neboť v době, kdy opouštěli Kazachstán, o těchto omezeních neměli žádné povědomí. Tato nečekaná situace může ovlivnit jejich ekonomickou situaci a životní podmínky v České republice, a tudíž tato problematika vyžaduje zvláštní pozornost a zohlednění ze strany vládních a sociálních institucí. Tento faktor důležité zohlednit při plánování a poskytování sociálních služeb.

5 Analýza získaných dat

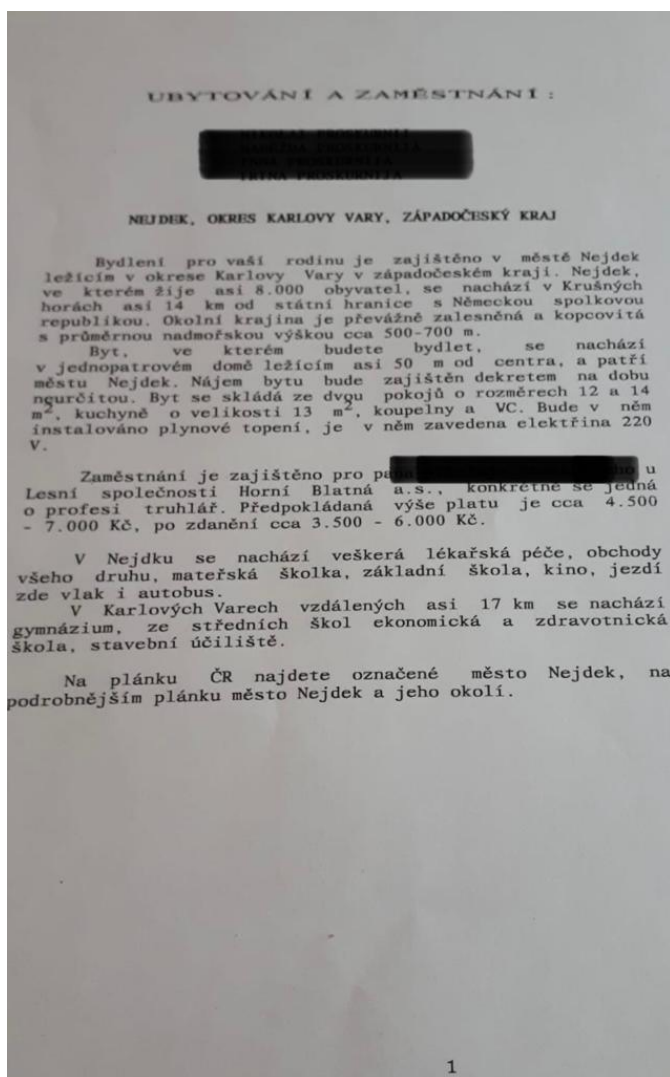
V této kapitole autorka analyzuje získaná data dle dimenzí, jež ve zkoumané skupině sledovala. Získaná data tedy budou roztržena dle strukturální dimenze přesněji zaměřená na problematiku bydlení a zaměstnání. Další úsek bude koncipován okolo dimenze interaktivní a to zejména na vztahy mezi respondenty a státními a nestátními institucemi. Například zda respondenti spolupracovali s neziskovými organizacemi a v jaké míře, či zdali měli nějaké potíže při vyřizování státních záležitostí jako trvalý pobyt, státní občanství apod. Poslední dimenze jež je ve výzkumu zahrnutá, je dimenze identifikační, která se zabývá zejména spokojeností krajanů v České republice, zdali nelitují svého rozhodnutí odjezdu z Kazachstánu a podobně.

5.1 Bydlení

Autorka se v polostrukturovaných rozhovorech ptala respondentů na několik otázek v tomto segmentu a to na: *Bylo náročné si zajistit bydlení v ČR? Jaký byl váš první byt/dům? Jaké je to nyní? Jste spokojen/na se svým bydlením? Limituje Vás váš původ při pořizování bydlení?*

Respondenti ve valné většině (sedm respondentů z osmi) autorce odpověděli, že nebylo náročné si bydlení v počátcích najít, jelikož bydlení bylo zajištěno přes program „Návrat domů“ a pracovníky Člověka v tísni. Pouze jedna respondentka – Nela uvedla, že si bydlení zajistili sami, jelikož do České republiky nepřijeli přes program. Autorce sdělila, že: *„To jsme přijeli, vlastně, dělali jsme uumm, Andrej tam dělal jako na tvé, na tej pile ennm, tam nám dali bydlení, jsme tam měli... no 2KK. No potom... jsem otěhotněla s Tomášem, tak jsme se přestěhovali na statek. On tam dojel krávy, takže nám tam dali bydlení jako, jako podnájem...“*. Tudíž s pořizováním bydlení sledovaná skupina neměla potíže. Autorka tuto tezi může potvrdit i zúčastněným pozorováním, kdy se s jinými členy skupiny hovořila o jejich začátcích s bydlením v České republice. Členové skupiny, již přijeli do České republiky s asistencí Člověka v tísni, tak ještě před odjezdem dostali určené místo příjezdu. Obdrželi dopis od Člověka v tísni, kde stálo do jaké části České republiky pojedou, do jakého města, obce, vesnice, jak je velký jejich nový dům, byt a podobně. Jediná informace, jež ohledně bytů nebyla, bylo, zdali je byt vybaven.

Členové, již přijeli takzvaně na vlastní pěst, tak ubytování našli buď u svých příbuzných či jak popisuje respondentka výše, skrze zaměstnavatele.



Obrázek 7: Dopis pro krajaný ohledně jejich budoucího bydlení v ČR

Kvalita již zmíněného zajištěného bydlení byla však pro některé respondenty velkým zklamáním. Některé bytové jednotky měli potíže s vytápěním či s vlhkem a plísní. Jak například uvádí respondent Samuel: „... jak jsme bydleli dole v přízemí, tak jsme tam měli plíseň jako na tohodle ségra, trpěla na astma a tak. V hloubkových rozhovorech se o problematice bydlení zmínili pouze dva respondenti, zbylí respondenti byli se svými přidělenými byty spokojeni. Ze skupinových rozhovorů vycházejí podobné údaje, někteří respondenti vzpomínají s nadšením na své nové domovy, jiní se cítí dotčeni, že neměli takové štěstí. Někdy krajanům přidělili krásný byt, ale naprosto nevybaven. Tudíž ani dospělí, ani děti neměli kde spát, kde jíst a podobně. Toto je opět velmi individuální,

jelikož někteří krajané byly připraveni na jakékoliv podmínky a vezli s sebou nádoby, deky, polštáře apod. Respondenti mi ve skupinových rozhovorech uváděli, s jakými taškami se do České republiky táhli, či že předem zaslali dřevěné bedny z Kazachstánu na českou adresu. Také ale uvádí jiné krajanské rodiny, které přijeli do Čech a nic s sebou neměli, nemysleli si, že to bude potřeba a poté si neměli ani co ustlat na podlahu, aby mohli jít spát. Ale jak už autorka zmínila toto je čistě individuální věc, je to jak když se balíte například na dovolenou do Airbnb a říkáte si, že ručníky tam určitě budou a ony nejsou. Obce, které se zapojily do projektu, získaly finance pouze na rekonstrukci, ale ne na vybavení, tudíž si museli svůj budget dobře rozplánovat či byt vybavit nějak jinak, toto autorka uvádí i v kapitole 3.1 Strukturální dimenze.

Někteří krajané si velmi oblíbili své nové určené domovy a po několika letech si je i odkoupili a plně zrekonstruovali. V případě respondentů, se kterými se vedl hloubkový rozhovor jsou v původním domě celkově dva respondenti. Dále jedna respondentka uvedla, že její rodiče jsou stále v původním domě a že si dům zamilovali. Respondentka Aurora odpověděla na otázku: „*Takže vlastně teďka jsou spokojeni teď v tom baráčku?*“ „*Ano, ano... Furt říkají prostě, když jsem chtěla jakoby přestěhovat sem ke mně blíž, jakoby. Tak řekli ani náhodou, prostě tam umřu.*“ Další respondenti jež také zůstali v původních domech jsou velmi rádi, jako respondent Alex: „*Pak, následně jsme ten barák odkoupili, bydlíme na v něm i teď jako do dneska... No dobrý spokojenost.*“

Krajané již své původní určené bydlení opustili, tak se povětšinou přestěhovali buď blíže k pracovním příležitostem či zaslechli, že je v nějaké lokalitě dobrý dům či byt ke koupi a chopili se příležitosti. Autorka také musí konstatovat, že krajané neměli nějaké potíže s hledáním nového bydlení a nebyli vystaveni diskriminaci na trhu s realitami. Pravdou je, že autorka během celého výzkumu nezaznamenala žádný příběh, kde by krajané měli potíže s hledáním bydlení, které je spojeno s jejich původem. Krajané měli spíše pozitivní příběhy ohledně hledání svého nového bydlení, jako například respondentka Alena, když se jí autorka zeptala zdali pocítovala nějakou diskriminaci: „*Ne ne, my jsme to ani nepocítili, protože. První byt co jsme si pronajímali, tak tam paní taková byla..., říkala, já budu k vám občas chodit. Já říkám klidně jako, no a my jsme tam byli asi rok u ní. ...po roce nám potom nabídli v centru města. Takový hodný pán byl...*“

Dále si autorka povšimla, že všichni dotázaní krajané svůj dům či byt vlastní a jsou na to pyšní. Respondent Samuel v rozhovoru i uvedl, že: „*Ted'ka bydlí se nám dobře a já si myslím, že se nám možná bydlí i líp než některým, co jsou tady narozený třeba – Češi takhle to řeknu... ehmm. Myslím si, že máme se kolikrát líp než oni. Dokonce máme svoje všechno, nebydlíme v pronájmech.*“ V rozhovorech uvádí, že si svůj dům či byt koupili již několik let zpátky a nelitují. O své domy pečují a neustále je rekonstruují. Autorce se podařilo navštívit všechny domácnosti respondentů a zrovna v některých domácnostech probíhaly druhotné rekonstrukce či mají respondenti dům, kde je vždy co dělat. Také pokud je možné, mají různé zahrádky. krajané inklinují k vlastnění zahrad, jelikož v Kazachstánu vždy měli zahrádku a hospodářství. K hospodářství krajané až v takové míře neinklinují, ačkoliv někteří z nich mají například slepice, králíky a občasně ovce. Hospodářství mají krajané zejména, pokud bydlí na vesnicích. krajané, již bydlí ve městech, tak většinou mají pronajatou zahrádku v zahrádkářské kolonii. Zejména starší generace pěstuje zeleninu a ovoce, mladší generace inklinuje více k estetickým zahrádkám a pěstování zeleniny a ovoce je již druhotné.



Obrázek 8: Zahrádka krajanů

Krajané, alespoň sledovaný vzorek neměl potíže s nalezením bydlení ani v prvotní fázi přistěhování, ani posléze. Z pozorování může autorka konstatovat, že krajané mají své vlastní bydlení, které udržují ve velmi dobrém stavu. Investují do svých domovů a udržují je vždy v čistotě připravené na příjezd hostů. V krajanské komunitě se velmi často stává, že mají krajané hosty. Velmi často se mezi sebou navštěvují. Krajané se v průběhu let různě stěhovali po České republice a to do lepších podmínek – větší či novější byt, dům a podobně. Momentálně jsou s bydlením spokojeni. Pokud do budoucna nebudou, tak autorka věří, že své bydlení opět změní k lepšímu.

5.2 Zaměstnání

Krajané si na poli zaměstnání během let v České republice polepšili. Jejich prvotní zaměstnání v 90. letech 20. století nebylo nikterak prestižní či dobře platově ohodnocené. Krajané z těchto důvodů u svého prvotního zaměstnání nezůstali a našli si profesi, která je dobře finančně zajistí. Někteří krajané nyní v České republice pracují na obdobných pozicích či odvětví jakožto v Kazachstánu. Platově jsou krajané standardně ohodnoceni, starší generace povětšinou zastává pozice v různých továrnách automobilového průmyslu, kde sice pracují na pásové výrobě, ale jsou velmi ceněnými zaměstnanci, jelikož jsou ve firmě již desítky let. V posledních letech se krajané i osvědčili v zaškolení nově příchozích pracovníků ze zemí jako Ukrajina, Moldávie a Uzbekistán a podobně. Opět je to dáno tím, že krajané mají nízkou fluktuaci a jazykům z těchto zemí rozumí a tím zjednodušují učící se proces pro nově příchozí pracovníky. Za zmínku také stojí, že krajané v průběhu let neobsadili ilegální pracovní trh a upřednostňují legální zaměstnání na základě smluvních dohod.

Co se týká vzdělání, tak v průběhu let si krajané své vzdělání doplnili či si nechali své vzdělání nostrifikovat a nyní mohou pracovat na svém původním poli v původním oboru. Autorka ze skupinových rozhovorů zjistila, že v posledních deseti letech si mnoho krajanů doplnilo například maturitní vzdělání a nyní mohou vykonávat vyšší funkce v továrnách či se navrátili do zdravotnictví, nyní jsou krajanky zdravotní sestry apod. Mladší generace krajanů povětšinou vykonává povolání dle svých studií. S přibývajícím věkem a s rostoucí rodinou v některých případech své povolání mění a to z důvodu finančního ohodnocení či z důvodu lepší flexibility. Tyto změny povolání, jež mladší generace činí, jsou totožné s majoritní společností. U mladší generace také můžeme

pozorovat stejný trend jakožto u starší a to takový, že pokud jim nějaké zaměstnání vyhovuje, tak v něm zůstávají po dlouhou dobu.

V tomto segmentu se autorka ptala respondentů v polostrukturovaných rozhovorech na: *Jaké bylo vaše poslední zaměstnání v Kazachstánu a jaké bylo první v ČR? Jaké zaměstnání máte nyní a jak jste v něm spokojený/ná a je toto vaše zaměstnání v souladu s vaším vzděláním/praxí?*

Krajanů se autorka dotazovala na poslední zaměstnání v Kazachstánu, aby věděla, v jakém odvětví krajané pracovali a v jakém odvětví pracují nyní či pracovali při příjezdu do České republiky. Respondenti ze starší generace, se kterými byli uskutečněny rozhovory, tak dva členové se navrátili ke svým řemeslům, jež vykonávali i v Kazachstánu. Respondent Alex: *„No to to, co dělám dneska, tak vlastně pomalu s tím jsem začínal v Kazachstánu...“* Alex momentálně pracuje na reklamačním oddělení ve firmě, jež vyrábí průmyslové převodovky. Další respondentka Mia se také navrátila ke svému povolání. V Kazachstánu dělala kuchařku ve školní jídelně a zde po roce práce s dobyt看kem, kdy došla krávy si našla opět stejnou pozici a setrvala v ní až do svého odchodu do důchodu. Mladší generace svá studia dokončovala zde v České republice a z Kazachstánu neměli prakticky žádnou praxi. Pouze dva respondenti zůstali přibližně u řemesla, které vystudovali. Respondentka Aurora: *„Takže co se týká jakoby, že bych vyloženě měla to, co jsem vystudovala, nedělala, nebo takhle má to ekonomický směr má no tak“.* Aurora má dostudovanou nástavbu v ekonomickém směru a nyní pracuje v bance. Samuel má vystudovaného automechanika a poté nástavbu v podnikání a momentálně pracuje ve Škoda auto a to na kancelářském postu.

Mnoho krajanů nezůstalo u svého zaměstnání a žádný z nich nezůstal u zaměstnání, jež získal při příjezdu do České republiky. Zaměstnání pro krajané bylo zajišťováno stejně jakožto bydlení Člověkem v tísni. Krajané většinou po příjezdu měli pracovní pozici zajištěnou v nějaké továrně, zemědělství, lesnictví apod. tudíž ne na vysoko placených pozicích. Krajané se však necítili nikterak diskriminováni, jelikož se museli adaptovat a někteří z nich neuměli jazyk. Respondentka Alena: *„No, ale protože jsme neuměli jazyk, že jo ta tu řeč, než jsme si naučili, tak už potom jsme ho mohli vybírat něco. Ale ze začátku, co nám nabídli, tak jsme brali jako“.* Některým krajanům takovýto přechod nevyhovoval, jako například Nadia, jež šla z kancelářské práce prakticky do slévárny. Nadia: *„Ehmmm*

no bylo to jako šokující, protože jsem šla do fabriky. ... A to pro mě bylo jakoby. Trošku psychicky nesnesitelný, ale byla jsem tam jenom 2 měsíce. Pak jsem byla u pana Pelikána jako prodavačkou.“ Respondentka Aurora mi sdělila, že ačkoliv bylo její rodině řečeno, že mají zaměstnání zajištěno, tak po příjezdu do České republiky byli bez zaměstnání a museli si nějaké najít sami. Aurora: „... bylo řečeno, že máme rodiče, mají práci, ale v tu chvíli, vlastně když jsme přijeli, vlastně ta práce nebyla, ale tak jako měli zase práce, jako našli jinou práci. Ale. To bylo taky takový složitý, prostě pomáhali jsme rodičům chodit. Naše dělali v truhlářství, pomáhali jsme zabíjet krabičky (stloukat dřevěné krabice dohromady).“ Tudíž menší zádrhly krajané měli, ale vždy je překonali a našli si nové zaměstnání. Nadia ku příkladu si po prodavačské práci našla opět zaměstnání v továrně, ale již ne tak náročné a je tam spokojená.

Dalším zajímavým prvkem v zaměstnání u krajanů, je, že jsou ve firmách dlouhodobě, desetiletí. Ku příkladu: Alena je v Bille už 23 let, Nadia zase 27 let, Nela 19 let, Samuel 13 let a podobně. Pokud krajanům zaměstnání vyhovuje, ačkoliv třeba ani nebylo v jejich oboru, tak v něm zůstávají a firmy nemění. Mají velmi nízkou míru fluktuace.

Posledním jevem, o kterém by se autorka chtěla zmínit, je to, že krajané jsou vždy zaměstnání. Pokud firma zkrachuje či jsou velká propuštění, nebo jim něco silně nevyhovuje, tak netrvá dlouho a členové sledované skupiny mají již novou pracovní pozici. Autorka se domnívá, že tato jejich odhodlanost je daná za prvé tím, že chtějí být zajištěni a za druhé je to nezaměstnanost je považována za stigma. Ve sledované skupině je totiž až nepřijatelné být nezaměstnaný. Autorka se domnívá, že je to možná i důvod proč zůstávají v jedné firmě tolik let.

Nicméně krajané jsou momentálně spokojeni se svým zaměstnáním, jak jenom člověk může být spokojený se svým zaměstnáním. Ivana: „Práce super škodovka, nejlepší podnik pomalu v Čechách. Takže jsme spokojeni, pracujete tam i manžel, já, syn. Takže opravdu. Všechno v pohodě.“ Jsou rádi, že zaměstnání mají a že díky němu mohou budovat věci, co budují. Budováním autorka odkazuje na to, jak krajané většinu svých financí ukládají do svých domovů. Jak již bylo zmíněno, krajané velmi rádi zvelebují své bydlení či zahrady. Z pozorování může autorka říci, že krajané mají velmi hezké bydlení, vždy zrekonstruované k obrazu svému. To samé platí i o zahradách. Nyní je trendem v krajanské komunitě mít finskou saunu, tudíž mnoho krajanských rodin si ji v posledních

letech staví. Krajané se poté navštěvují a zkouší sauny jeden druhého. Pokud krajané své úspory nekládají do bydlení, vkládají je do organizace společenských událostí. Krajané mají mezi sebou velmi vřelé vztahy a tím pádem se často scházejí. Mají ve zvyku dělat velké rodinné oslavy, narozeniny, výročí, velké svatby. Na těchto oslavách musí být vždy mnoho jídla a pití, tudíž jsou finančně náročné.

5.3 Nestátní neziskové organizace a státní správa

Autorka se ptala krajanů na dvě otázky v tomto segmentu a to: *Potýkáte se momentálně s nějakými potížemi v rámci sociálního zabezpečení? (např. starobní důchod, invalidní důchod...) Spolupracoval/la jste někdy s nějakou sociální službou? A využil/la byste těchto služeb znovu či s nějakou službou spolupracujete?*

Nejprve autorka začne analýzu v oblasti nestátních neziskových organizací. Krajané povětšinou spolupracovali s Člověk v tísni, až na případy, kdy přijeli do České republiky na vlastní pěst, viz respondentka Nela. Krajané mají pozitivní ohlasy ohledně pracovníků Člověka v tísni. Respondenti uvádějí velký zájem ze strany organizace, telefonáty, návštěvy a podobně. Respondent Alex například uvádí: *„No ty lidi jako Člověk v tísni, tak taky nic špatného nemůžu říct opravdu, protože i potom přestěhování, tak oni nás navštěvovali jako. Koukali, jak zabydlujeme a jestli pomoci nějakou nepotřebujeme jako.“* Krajanům Člověk v tísni pomohl primárně při příjezdu do České republiky. Krajané z Kazachstánů cestovali vlakem, konečná zastávka byla Praha. Pracovníci Člověka v tísni tedy krajanů vítali na nádraží v Praze a odvezli je do jim určeného místa, kde je seznámili povětšinou se starostou obce či se sociálními pracovníci města. Respondent Alex uvádí: *„A jinak jako myslím, že jejich podpora byla velká. Od toho přestěhování i nás třeba i z Prahy. Z vlaku, jak jsme se jako přestěhovali, dorazili sem, tak jsme naložili a převezli je do, do České Čermný“.* Ze skupinových rozhovorů autorka ví, že ne vždy se vítání v Praze vydařilo, jelikož se krajané neměli jak spojit s nadací, v té době ještě nebyli rozšířené mobilní telefony, tak zpráva o tom, že krajané nasedli v Moskvě na vlak, nedoputovala do Prahy. Tudíž se někteří krajané dostali do svého obydlí sami a pracovníci je navštívili až posléze.

Ze zúčastněného pozorování a skupinových rozhovorů autorka může konstatovat, že krajané byli velmi vděční za podporu, kterou jim poskytla organizace Člověk v tísni.

Povětšinou mají pozitivní ohlasy na organizaci. V začátcích jim pracovníci pomohli v prvotní orientaci, odvezli je do jejich přiděleného místa bydliště. Krajané však po prvotní orientaci podporu Člověka v tísní již nevyužívali. Krajané své potíže dále řešili sami či s podporou své rodiny a přátel. Krajané i po dnešní den využívají své kontakty v krajské komunitě. Navzájem si velmi pomáhají. Například při rekonstrukcích, velkých rodinných oslavách, svatbách či pouhé koupi auta. Rekonstrukce v krajské komunitě jsou povětšinou kolektivní záležitost. Krajané v průběhu let mají zkušenosti s rozdílnými řemesly a tak, když je například třeba postavit nová střeška, tak krajané již vědí komu zavolat o pomoc. Tento trend komunitní pomoci je velmi rozšířený a dobře sledovatelný při stavbě nových domů, kdy se v průběhu stavby na domě střídají rozličné brigády krajanů, jelikož každý z nich zvládá určitou činnost – někdo umí stavět obvodové zdi, jiný dobře natahuje štuk, jiný umí pokládat dlažbu a tak podobně. Tato jejich vzájemná podpora je poskytována bezúplatně a bez očekávání. Krajané, pokud mohou pomoci, službu oplatí, ale nestojí na tom koncept pomoci. Velmi spoléhají na sebe a své blízké a z těchto důvodů nemají tendence využívat pomoci zvenčí.

Krajané, kteří byli součástí výzkumu, kromě Člověka v tísní žádnou jinou nestátní neziskovou organizaci nevyužívali. Autorce sdělili, že například Člověka v tísní nechtěli zatěžovat, jelikož bylo mnoho dalších rodin, jež putovaly sem do České republiky, tudíž měli i bez nich mnoho další práce. Při přistěhování pojali takový koncept, že se o sebe musí postarat sami, sami se vše naučit a postavit se na vlastní nohy. Respondentka Nadia uvádí: „... nikdy jako za sociálními službami. Nikdy jsem nic ne to. Nevyhledávala jsem to, ani prostě jsem věděla, že si musím na to vydělat.“ Jediná rodina ze sledované skupiny, jenž udržovala nějaké vztahy s lidmi z Člověka v tísní, je rodina Mii. Respondentka uvedla že s pracovníky navázali spíše přátelský vztah a že do dnešního dne si přejí na Vánoce či na Nový rok apod. Mia uvedla: „*Jsme taky, jako ještě se jako takhle zavoláme třeba: pozdravíme k Vánocům, popřejeme a tak... S paní Podhorskou jsme tak akorát. S tím panem Šimonem taky teď*“

Co se týče kontaktů se státními institucemi, tak krajané neměli potíže. Naopak byli státní úředníci velmi nápomocní a to zejména starostové obcí. Respondentka Alena vzpomíná: „*Tak třeba že jo, nějaký to vyřizování, tak to nám teda strašně moc pomáhala paní starostka z Tuřan.*“ Pozitivní ohlasy ohledně starostů obcí má více krajanů, krajanek Ivana sice nečerpala nabízenou pomoc Člověka v tísní, ale rodina přijala pomoc

sociálních pracovníků, jež pracovaly na městě. Respondentka Ivana: „*To byly supr holky fajn, takže když jsme potřebovali oni jenom jakože bych ji odvedli nás k doktorovi obvodáku, že jo? Do obchodu třeba na odvezli, protože jsme neměli v první době auto, tak nám takhle vypomáhali, ty ženský. Doklady nám překládaly do češtiny.*“ Krajanka Ivana využívala tuto podporu, jelikož celá její rodina se přestěhovala najednou, nemohli si tedy vypomoci, jak to u krajanů bývá zvykem. Při prvotní podpoře se sociálními pracovníky spolupráci ukončila. Krajané mají tedy celkovou pozitivní zkušenost s úřady, necítili se být diskriminováni či nikterak omezováni v těchto ohledech.

Jediné, co krajany mrzí, je starobní důchodové zabezpečení. To se zejména týká starší generace, které je nyní přes šedesát let a stále mají ještě roky práce před sebou. S touto komplikací nikdo z krajanů nepočítal. Krajané autorce povětšinou sdělili, že na důchod ani nepomysleli, když jeli do České republiky. Povětšinou uvádí něco jako respondentka Nadia: „*Co je nějaký důchod? Někde to jsme nějak neřešili a vůbec jsme nikde to nenapadlo by mě to osobně ani nenapadlo, že to se, že se to takhle liší, že se musí být nějaká smlouva mezi státem a že tam musí se něco řešit, že ti to musí vyplatit ten stát. Nebo onej nestát.*“ Krajané dále uvádějí, že se snažili tuto věc řešit, že volali na ambasády, psali dopisy a podobně, ale vše vyšlo vniveč. Česká republika a Kazachstán mezi sebou nemají mezinárodní smlouvu, která by garantovala vyplácení odpracovaných let v Kazachstánu. Krajané, kteří několik let žili v Rusku a poté odjeli do Čech, tak tam systém vyplácení funguje, dokonce jim Rusko vyplácí i roky jež odpracovali z dob SSSR. Smlouva existovala, ale kolem roku 2007 vypršela a dle krajanů Kazachstán nemá zájem smlouvu jakkoliv obnovovat či uzavřít novou. Někteří krajané si cítí být dotčeni, že český stát nevykládá dostatečnou snahu. Jiní krajané tuto zprávu přijali a nikterak se s tím netrápí a snaží se pracovat alespoň tolik let, aby mohli nastoupit do předčasného starobního důchodu. Dále měli krajané potíže se zařizováním českého občanství a to hlavně ze strany Kazachstánu. Ten chtěl po krajanech finanční kompenzaci, za to, že opustili zemi. Krajané potřebovali potvrzení o tom, že se zřekli kazašského občanství, aby mohli nabýt české občanství. Po krajanech bylo požadováno až 1000 amerických dolarů na osobu, tuto informaci autorce sdělili respondenti. Jak uvedl Alex 22. 06. 2023: „*A na začátku ... Že chtěli \$1000 na člena rodiny.*“ Krajané se bránili a některým rodinám poplatek Kazachstán zmírnil na 500 dolarů za dospělé osobu, jako například Alex: „*Tak nám, dá se říct, odpustili, neodpustili, ale zaplatili jsme po \$500 na dospělého člověka...*“

Krajané obecně uvádí dobrou spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi, tak i se státní sférou. Celkově podporu ani státní a nestátní sféry vesměs nevyužívali. Ve sledované skupině autorka také nezaznamenala žádné čerpání státní sociální podpory či dávek hmotné nouze, kromě tedy rodičovských příspěvků. Krajané se jednoduše po příjezdu rozhodli být samostatní a spoléhali sami na sebe. Pracovní odhodlanost je reflektována i v kapitole výše.

5.4 Spokojenost krajanů v České republice

Autorka se krajanů v této oblasti dotazovala na otázky: *Litujete svého rozhodnutí odjet z Kazachstánu? Myslíte si, že byste tam měl/la lepší podmínky pro život? Jak se vám žije v ČR? Jste spokojen/na?*

Nejdříve než autorka přejde ke spokojenosti krajanů v České republice či k odpovědi, zdali nelitují svého rozhodnutí odjezdu z Kazachstánu, tak autorka nastíní jejich důvody k odjezdu. Autorka se v úvodu rozhovoru krajanů ptala, jaký byl jejich důvod pro opuštění Kazachstánu. Povětšinou jejich motiv odjezdu byly lepší životní, ekonomické podmínky. Kazachstán po rozpadu SSSR byl velmi ekonomicky nestabilní, krajanům se stávalo, že nedostávali zaplacen za práci, nebyla elektřina, zdravotnictví bylo na velmi nízké úrovni a tak dále. Dále se etničtí Kazaši snažili více prosadit a jejich vztah k jiným etnikům se rapidně zhoršil. Krajané uvádí, že se cítili utlačováni, báli se o své děti a jejich budoucnost. Respondenti uváděli důvody k odjezdu, Alena: *„... ten život prostě byl strašně těžkej, že jo v tom Kazachstánu. Takový to období úplně. Bez elektřiny, bez cest, bez zdravotnictví...“* Alex: *„No jo to taky z důvodů bylo, že jako. Nebezpečí pro děti, jako spíš po rozpadu bezvlády... v práci nevím, nevypláceli výplaty jsme chodili do práce bez výplat. No a jako hlavní důvod byl, že jako pro děti, budoucnost taky. A taky jako Kazaši potom rozpadu začali řešit jako nacionalismus...“* Někteří respondenti uvedli, že odjeli z důvodu, že ta možnost odjezdu byla. Uvádějí, že jednoduše využili šance a doufali, že jedou za lepším. Respondentka Ivana: *„Oni nám nabídli, udělali nám doklady, všechno se postarali taky, že i trvalý pobyt, zajistili všechno, takže u nás zůstalo jenom vlastně si zaplatit cestu, tak byla možnost, no my jsme se toho chytily a využili.“*

Nyní k části, zdali krajané nelitují svého rozhodnutí odjet z Kazachstánu. Respondenti ze starší generace uvádějí, že svého rozhodnutí nelitují. V České republice prosperují, mají

práci, která jim vyhovuje, děti jsou také zajištěné, mají vlastní rodiny a krajané si momentálně užívají svých vnoučat. Rozhodnutí nelitují, ale dále uvádějí, že se jim občasně zasteskne po Kazachstánu, ale spíše v takové nostalgické podobě. Život tam byl těžší, ale prostší dle jejich slov. Rádi vzpomínají na „staré časy“ jaké tam prožili mladí a podobně. Autorka se s tímto vzpomínáním zejména setkala ve skupinových rozhovorech, dále i v nezúčastněném pozorování, kdy si krajané vyprávějí příběhy, co v Kazachstánu zažili. Toto vzpomínání a různé anekdoty vždy vyplují na povrch, když se krajané potkají. Tudíž u starší generace zůstává jakási nostalgie po místu, kde se narodili. Respondentka Nadia například uvedla v rozhovoru: *„Ale zastejská se někdy prostě si zavzpomínáš a stýská se. To je normální jako člověk, protože nějakou část života jsem tam prožila, a to mě nikdo nevymaže ze života. Prostě je to tam v paměti. Pokud moje paměť mi slouží, tak to bude tam.“*

Mladší generace nelituje rozhodnutí jejich rodičů ohledně odjezdu z Kazachstánu. Jsou velmi rádi, že jsou zde v České republice a jsou vděční svým rodičům za příležitost a odhodlání zemi opustit. Respondent Samuel uvádí: *„... já si myslím a děkuju vlastně svým rodičům za to, že nám vlastně umožnili tuhle příležitost. Dali nám jiná život, lepší.“* Mladší generace vzpomíná občasně na Kazachstán v rámci svého dětství. Uvádí, že měli krásné, volné dětství, jež jejich děti již nezažijí. Nemají se zemi však tak silné spojení, jelikož v České republice žijí déle, než žili v Kazachstánu. Myslí si však, že odjezd ze země byl správný krok a že by v Kazachstánu nevybudovali to, co vybudovali zde.

V hloubkových rozhovorech se autorka také ptala krajanů, zdali by se do Kazachstánu nechtěli navrátit či zdali nemají takové plány. Pouze jedna respondentka, Alena uvedla, že možný přesun zvažují. Alena: *„...cítím to na sobě, tím věkem, už posloucháš i ty písničky, že jo prostě a tak, už je taková ta nostalgie, ale úplně na jiné úrovni, takže může se stát cokoliv.“* Respondentka byla vyhýbavá přímé odpovědi, ale rodina je velmi nakloněná této možnosti. Autorka se domnívá, že jedním z důvodů může být to, že respondentka Alena na rozdíl od zbylých respondentů má v Kazachstánu a Rusku velmi zajištěné známé, kteří jsou úspěšní a mají vlastní firmy a podobně. Překonali těžké období a nyní žijí na stejné úrovni jako krajané zde. Zbylí respondenti odpověděli, že by se zpět do země nevrátili. Respondentka Nela odpověděla na otázku, zdali by se vrátili toto: *„V tomhle tom životě určitě ne. Ale zase nikdy neříkej nikdy nevíš, co bude za rok jako.“*

Dnešní, dneska co se to tak jako si myslím, že je to v pořádku a že ne.“ Navrátili by se možná z nějakého závažného důvodu jako například přírodní katastrofa, válka s podobně. Přesun krajané neplánují.

Krajané jsou v České republice pokojeni. Mají stabilní práci, zajištěné, vystudované děti. Děti již mají vlastní rodiny. Daří se jim. Jediná starost, co provází starší generaci, je starobní důchod, ale celkově jsou spokojeni. Respondent Alex na otázku o spokojenosti odpověděl takto: : *„No jsem spokojený, vidím svoje děti. Oni jsou spokojeni a já taky. A jako celkově to jo, dobrý. Jenom trošku jako to stáří, jestli jako bez důchodu, tak to bude takový jako divný. A jinak jako jooo, dobrý. Aby člověk byl zdravěj a ostatní pak všechno bude.“*

Při adaptaci narazili na velmi ochotné české občany, jenž jim pomohli překonat těžký začátek a nyní jsou krajané stabilní. Po dvaceti letech života v České republice vybudovali něco svého, mají vlastní byty, domy, zahrádky, kariéru a podobně. Autorka si všimla, že v průběhu let se krajané více sestěhovali k sobě. Velmi početnými městy, kde se krajané zdržují je například: Česká Lípa, Bělá pod Bezdězem, Náchod a vesnice Dolní Metelsko. Jistě je více míst, kde se krajané zdržují, ale autorka měla možnost během výzkumu navštívit tyto lokality a koncentrace krajanů je tam vysoká v řádu minimálně pěti rodin, což se může jevit jako nevyšoké číslo, ale krajanů z Kazachstánu bylo převezeno necelých devět set. Tudíž na takto kompaktní skupiny je pět rodin vysoké číslo. Krajané mají dobrý vztah i s majoritní společností v průběhu let si vytvořili pevná přátelství. Krajané je zvou na své oslavy narozenin, příslušníci mladší generace jsou často provdané (jedná se převážně o ženy) za české spoluobčany a podobně. Někteří krajané preferují více členy své etnické enklávy nežli majoritní společnost, tento jev lze pozorovat zejména na oslavách, svatbách a podobných událostech, kdy je většina hostů z dané etnické skupiny a Čechů je jen několik párů. Jak autorka zmínila, s českými občany enkláva velmi dobře vychází a nemají mezi sebou spory či nesnášenlivost, naopak si mezi sebou vytvořili vřelé vztahy, které občasně končí i manželstvím.

Celkově tuto oblast můžeme shrnout tak, že krajané nelitují svého rozhodnutí zemi opustit. Musel to být velký risk pro skupinu, ale vyplatil se. Krajané jsou rádi, že učinili tento krok a Kazachstán opustili. Zemi do dnešního dne navštěvují a to z důvodu, že tam mají občasně nějaké rodinné příbuzné, přátelé, známé a tak dále. Autorka zmiňuje

v teoretické části práce, že krajanská komunita v Kazachstánu prakticky zanikla a to zůstává pravdou. Krajané v zemi navštěvují příbuzné, jež jsou ze strany rodiče, který neměl české předky. Mnohá manželství v Kazachstánu byla etnicky smíšená a tak ačkoliv je rodina zde, mají tam stále příbuzné jež nespádají do české enklávy, ergo nemohli se přestěhovat do České republiky. Krajanská komunita také často směřuje do Kazachstánu s úmyslem navštívit hroby svých zesnulých příbuzných umístěné na hřbitově v Borodinovce. Každoročně se z této enklávy někdo z krajanů vydává do země, s výjimkou období pandemie COVID-19. Pravidelné cesty umožňují členům komunity předávat různé dary, posílat pozdravy a instrukce svým známým a také pečovat o udržování hřbitova v dobrém stavu. Autorka zaznamenala, že letos do Kazachstánu míří tři krajanské rodiny a to každá kvůli jiné události – návštěva přátel, rodiny, svatba. Autorka byla svědkem toho, jak si krajané předávají pokyny a peněžní částky, aby se na konkrétní hroby mohli koupit hřbitovní věnce, na úctu památky zesnulým. Krajané jsou tedy hluboce spjati se svou rodnou zemí. Země jim zůstala v srdcích, ale vrátit se tam neplánují. V České republice jsou spokojeni.

6 Shrnutí výsledků

Krajané z Kazachstánu se po dvaceti letech života v České republice integrovali velmi dobře. Studie zkoumala zkušenosti krajanů s hledáním, kvalitou a spokojeností s bydlením. Většina respondentů neměla problémy s hledáním bydlení a byla spokojena se svými počátečními přidělenými byty. V této počáteční fázi jim byla oporou nezisková organizace Člověk v tísni, která krajanům prvotní bydlení zajistila. Krajané dnes vlastní své obydlí a velmi o něj pečují. Z výzkumu také vyplynulo, že krajané mají rovný přístup k bydlení jako občané České republiky. Obecně lze konstatovat, že jsou krajané spokojeni se svými bytovými podmínkami.

Další oblastí, kterou se výzkum zabýval, byla oblast zaměstnání. Krajané měli opět obdobně zajištěné zaměstnání při příjezdu, stejně jako bydlení. Zaměstnání jim tehdy zprostředkoval Člověk v tísni. Krajané se postupem času vypracovali a nyní pracují na pozicích, jež jsou spravedlivě platově ohodnocené. Někteří krajané se navrátili ke svému původnímu zaměstnání, jež vykonávali v Kazachstánu. Starší generace si dokonce doplnila či nostrifikovala své vzdělání, aby mohli kariérně růst. Mladší generace v České republice dostudovala a povětšinou zůstala u svého oboru. Celkově jsou krajané se svým zaměstnáním spokojeni. Zaměstnání jim umožňuje budovat jejich domovy, podporovat jejich rodinu a přátelé a také navštěvovat příbuzné v zahraničí. V krajanské enklávě je také určitý fenomén a to ten, že nezaměstnanost je považovaná za stigma. Krajané tedy usilovně pracují a mají nízkou fluktuaci v zaměstnání. V jednom zaměstnání jsou klidně i desetiletí.

Ačkoliv se krajané museli přizpůsobit novému prostředí a někteří z nich měli problémy s jazykovou bariérou, tak díky prvotní podpoře organizace Člověk v tísni a svým vlastním úsilím se dokázali adaptovat a začlenit do nové společnosti. Integrace do majoritní společnosti je nejspíše dána tím, že stejně jako majorita krajané sdílí stejné hodnoty: práce, budováním hezkého domova, rodinná pospolitost a podobně. Krajané také nikterak nevyčnávají z majoritní společnosti, jelikož si plně osvojili jazyk a mají stejné fyziologické rysy. Jak již bylo zmíněno, sdílejí také kulturní hodnoty majority.

Krajané po prvotní podpoře Člověka v tísni prakticky nevyužívali jiných sociálních služeb ať už státních či nestátních. Na organizaci vzpomínají v dobrém a jsou jí vděční

za prvotní podporu s orientací v novém prostředí a poskytnutí nezbytných informací. Krajané dále spoléhali zejména na sebe a snažili se, co možná nejrychleji se zapojit do běžného života v majoritě – mít práci, hezké bydlení, nebýt na nikom závislí, budovat kariéru, rodinu a podobně. Krajané také využili své kontakty v komunitě a vzájemně si pomáhají, udržují pevné vztahy jeden s druhým. Mladší generace krajanů sdílí stejné hodnoty jako starší generace, tudíž se také snaží být samostatní, tvrdě pracují a budují si rodinu a domov a také udržují pevné kontakty se členy krajanské enklávy.

Krajané mají převážně pozitivní zkušenosti s úřady, ale existují určité problémy týkající se starobního důchodového zabezpečení. Starší generace krajanů, která dosahuje věku okolo šedesáti let má potíže v této oblasti. Česká republika nemá s Kazachstánem mezinárodní smlouvu o výplatě či dokonce uznání odpracovaných let v Kazachstánu. Pro krajaný to znamená to, že nyní musí pracovat v České republice déle, aby měli odpracovaná léta. I když se snažili tuto záležitost řešit, jejich snahy nebyly úspěšné. Stát Kazachstán nereaguje na krajanské stížnosti a tak je mezinárodní smlouva v nedohlednu. Toto je prakticky jediná a velmi nemilá potíž, s níž se krajané potýkají v rámci sociálního zabezpečení a života v České republice.

Dalším zajímavá oblast, jež z výzkumu vyplynula, je že krajané velmi pozitivně hodnotí svůj přesun do České republiky. Zároveň však mají tendenci udržovat pevné vazby mezi sebou. Krajané si i zde v Čechách vytvořili pevnou komunitu, často se navštěvují, sdílí spolu své úspěchy i neúspěchy a ztráty. Krajané také stále udržují silnou vazbu se svou rodnou zemí. Navštěvují Kazachstán z důvodu rodinných příbuzných, přátel a památky zemřelých. Tyto návštěvy podporují udržování vřelých vztahů mezi krajaný. Nostalgicky vzpomínají na své rodné místo a to i mladší generace. V České republice jim vše vyhovuje a svého rozhodnutí opustit zemi nelitují. Mladší generace je zároveň vděčná svým rodičům za příležitost a odhodlání opustit zemi a vytvořit si lepší budoucnost v České republice. Tato krajanská pospolitosť neznamená, že mezi majoritní společností nemají přátel. Krajané mají pozitivní vztahy s českou majoritou. V mnoha případech česká majorita pomohla krajanům v těžkých chvílích a vlídně je přijala při příjezdu.

Krajané z Kazachstánu žijící v České republice mají stabilní bydlení a pracovní příležitosti. Mají pozitivní vztahy s úřady, i když některé problémy týkající se sociálního

zabezpečení přetrvávají. Krajané stále udržují pevné vazby se svou rodnou zemí a často navštěvují Kazachstán.

Celkově lze říci, že výzkum přináší povzbudivé poznatky o krajanech z Kazachstánu žijících v České republice. Jejich schopnost adaptace, stabilní bydlení a pozitivní vztahy s majoritní společností svědčí o jejich úspěšné integraci. Je vhodné zvážit, zda není zapotřebí poskytnout krajanům podporu a sociální služby, a to zejména starší generaci, s ohledem na problémy týkající se starobního důchodového zabezpečení. Tím by se mohly překonat stávající obtíže a zajistit trvalou sociální integraci krajanů z Kazachstánu do české společnosti.

Závěr

Předkládaná diplomová práce se zaměřuje na problematiku sociální integrace reemigrantů (krajanů) z Kazachstánu po 20 letech života v České republice. Práce zkoumala jejich zkušenosti a perspektivy v procesu začlenění do nového sociokulturního prostředí. Práce se v teoretické části zaměřuje na historický vznik skupiny, na migrační proudy v Kazachstánu před rozpadem SSSR a také po rozpadu SSSR. Práce se také zabývá příčinami odjezdu reemigrantů z Kazachstánu. Krajané Kazachstán opustili převážně z důvodu ekonomického úpadku, vesměs se tedy jedná o ekonomickou migraci. Sekundárními příčinami opuštění země byla etická diskriminace a nepříznivá politická situace. Dále se zabývá migrační politikou České republiky v 90. letech 20. století a podmínkami návratu reemigrantů.

Cílem práce bylo zjistit, jak se krajané integrovali po dvaceti letech života v České republice. Výzkum se tedy zaměřil na analýzu strukturální, interaktivní a identifikační dimenze integrace za využití etnografické metody. V rámci strukturální dimenze autorka zjišťovala vliv ekonomických faktorů, situace na trhu práce, přístupu ke vzdělání a k bydlení na integraci reemigrantů. Důležitým faktorem pro úspěšnou integraci se ukázalo být pracovní uplatnění, které členové etnické skupiny také považují za klíčové. Při příjezdu do České republiky měli zpravidla zaměstnání, se kterým nebyli spokojeni. Postupem času se vypracovali a nyní jim jejich zaměstnání umožňuje pohodlný život v České republice.

Vzhledem ke zlepšení pracovních příležitostí došlo také k výraznému zlepšení bydlení krajanů. Díky lepším pracovním možnostem byli schopni investovat do svých bydlení a nyní jsou hrdými vlastníky svých domovů, do kterých neustále investují a zdokonalují je podle svých představ. Krajanská komunita velmi pečlivě pečuje o svá obydlí, která vnímají jako prostor pro rodinné a sociální aktivity. Staly se místem setkávání a vytváření vazeb mezi jednotlivými členy komunity. Investice do bydlení ukazují na jejich oddanost a snahu o udržení kvality a pohodlí, což má pozitivní vliv na jejich pocity sounáležitosti a začlenění do nového prostředí.

V rámci interaktivní dimenze se autorka zabývala vztahem reemigrantů s majoritní společností, státními a nestátními institucemi. Zjištění naznačují, že reemigranti projevují

vysokou míru nezávislosti v rámci spolupráce s různými organizacemi a úřady. Krajané při příjezdu krátce spolupracovali s neziskovou organizací Člověk v tísní. Po prvotní fázi integrace již se žádnou jinou státní či nestátní službou nespolečně spolupracovali. Studie zjistila, že krajané se více spoléhají na sebe a své okolí ať už na přátele či rodinné blízké. S českými úřady krajané neměli žádné potíže. V dnešní době jsou již občany českého státu a až na důchodové zabezpečení žádné problémy neřeší. V blízké budoucnosti je nezbytné zaměřit se zejména na podporu starší generace krajanů v oblasti starobního důchodového zabezpečení, aby byli schopni překonat finanční výzvy a zajistit si trvalou sociální inkluzi a finanční stabilitu. Starší generace krajanů čelí nižšímu důchodovému zabezpečení ve srovnání s majoritní společností, což je způsobeno nedostatečným počtem odpracovaných let v České republice. Kazachstán a Česká republika nemají uzavřenou dohodu o vzájemném uznávání období odpracovaných let v obou zemích pro účely důchodového zabezpečení. To znamená, že krajané obdrží pouze finanční kompenzaci za roky odpracované v České republice, avšak tato suma nepokrývá výši důchodu, jaký by obdrželi při kompletním odpracování let v České republice.

Celkově je jejich začlenění do české společnosti uspokojivé a existuje určité splynutí s místní kulturou, jelikož sdílejí hodnoty většinové společnosti. Krajané prokázali velkou adaptabilitu a splynutí s místní kulturou zejména v oblastech jako rodina, bydlení, péče o domov, zahrádkaření, příroda, přátelství a pracovní etika. Za jedním z důvodů splynutí může být považován dle výsledků provedeného výzkumu i fakt, že mladší generace krajanů uzavírá manželství se členy majoritní společnosti.

V rámci identifikační dimenze autorka zkoumala spokojenost krajanů s životem v České republice. Výzkum zjistil, že reemigranti si zachovali silné pouto s Kazachstánem, zemi často navštěvují a zachovala se jim jakási nostalgie po domovině. Reemigranti však neplánují návrat a jsou spokojeni zde v České republice. Identifikují se jako součást české společnosti a mají vztah ke své nové zemi. Tímto způsobem ukazují, že se úspěšně začlenili do české kultury a mají pevné kořeny ve své nové domovině.

Budoucí výzkum v krajané komunitě je prozatím nevyčerpán. Dále u krajanů můžeme hloubkově zkoumat jednotlivé aspekty dodržování tradic či psychologické sepětí se zemí původu. Jistě by se výzkum s krajanami dal také pojmout jako případová práce s hloubkovými rozhovory o tom, jaké krajané museli překlenout překážky, aby nyní mohli

mít nyní spokojený život. Jak již autorka zmínila výzkum v krajské komunitě není zdaleka vyčerpán a možností je mnoho.

Výzkum přinesl zajímavá data a poznatky a autorka věří, že tato diplomová práce bude užitečným zdrojem pro další výzkumníky zabývající se sociální integrací a migrací. Integrovaní reemigranti jsou příkladem úspěšného začleňování do nového sociálního prostředí a mohou sloužit jako inspirace pro budoucí studie a strategie podpory integrace migrantů do české společnosti.

Použitá literatura a další zdroje

Archiv Člověka v tísní. *O nás*. (n.d.). Dostupné 9. června 2023 z <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>

Barth, F. (1998). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. Waveland Press.

Dokončení přesídlení. Přesídlení krajanů z Kazachstánu v roce 2007. PDF Free Download. (n.d.). Dostupné 20. května 2023 z <https://docplayer.cz/18229164-Dokonceni-presidleni-presidleni-krajanu-z-kazachstanu-v-roce-2007.html>

Dymeš, P. (2009, únor 14). Čeští reemigranti z Kazachstánu jsou v Česku spokojení. [Interview]. V *Český rozhlas – Radio Prague International*. <https://cesky.radio.cz/cesti-reemigranti-z-kazachstanu-jsou-v-cesku-spokojeni-8587472>

Dymeš, P. (2011). *Češi v bývalém Sovětském svazu se zaměřením na repatriovanou komunitu z Kazachstánu* [Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze]. <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/37202/130028542.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Günter, V. & Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu & Katedra antropologických a historických věd FF ZČU. (2007). Cizinci v ČR: přehledová studie. *Přehledové Studie 07/8*. http://www.antropologie.org/sites/default/files/publikace/downloads/150_150_vladislav_gunter_cizinci_v_cr.pdf

Heckmann, F., & Bosswick, W. (2006). Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities. *Researchgate.net*. Dostupné 8. června 2023 z https://www.researchgate.net/publication/297802930_Integration_of_Migrants_Contribution_of_Local_and_Regional_Authorities

Hirt, T. (n.d.). Přehled nejasností spjatých s konceptem etnicity v perspektivě post-barthovských přístupů. *Antropoweb.cz*. Dostupné 20. dubna 2023 z <http://www.antropoweb.cz/cs/prehled-nejasnosti-spjaty-ch-s-konceptem-etnicit>

Hutchinson, J. (2000). *Ethnicity and modern nations*. MUNI; MUNI. Dostupné 19. dubna 2023 z https://is.muni.cz/el/1423/podzim2005/SOC765/um/HUTCHINSON_Ethnicity_and_modern_nations.pdf

Kabinet Kuriozit. (2022, 8. ledna). *Česká menšina v Kazachstánu – Kabinet Kuriozit*. Kabinet Kuriozit. Dostupné 06. června 2023 z <https://www.kabinetkuriozit.eu/ceska-mensina-v-kazachstanu/>

Ministerstvo práce a sociálních věcí (n.d.) *Integrační politika ČR*. Cizinci v České republice. Dostupné 11. června 2023 z <https://www.cizinci.cz/web/cz/zakladni-informace1>

Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan. (2019). “*We, Kazakhstan*”: *Population Situation Analysis of the Republic of Kazakhstan*. Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan Committee Statistic, UNFPA. Dostupné 20. května 2023 z https://kazakhstan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA_FullReport_Eng_Final_0.pdf

Osipova, I. (2021, 11. únor). *One-Way Ticket, or the New Trends of Emigration From Kazakhstan*. CABAR.asia. Dostupné 26. května 2023 z <https://cabar.asia/en/one-way-ticket-or-the-new-trends-of-emigration-from-kazakhstan>

Rákoczyová, M., Trbola, R., & Hofírek, O. (2009). *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Sociologické nakladatelství Slon.

Sen, A. (2015). *Identity and Violence: The Illusion of Destiny*. Penguin UK.

Smith, D. R., Allworth, E., Hambly, G. R., & Sinor, D. (2023, 25. května). *Kazakhstan | History, People, Map, & Facts*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/place/Kazakhstan>

Smyčková, L. (2007, 7. listopad). *Nespravedlnost: Není Čech jako Čech, když se vrací domů*. *Aktuálně.cz*. Dostupné 5. června 2023 z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nespravedlnost-neni-cech-jako-cech-kdyz-se-vraci-domu/r~i:article:513268/>

Škvárová, V. (n.d.). *Borodinovka: Cestovní průvodce Borodinovkou*. Ara.cz. Dostupné 20. dubna 2023 z <https://ara.cz/kazachstan/borodinovka>

Tramba, D. (2021, 21. srpna). *Třicet let od rozpadu SSSR: Kazachstán prožívá ropný boom i populační explozi – Ekonomický deník*. Ekonomický Deník. Dostupné 26. června 2023 z <https://ekonomickydenik.cz/tricet-let-od-rozpadu-sssr-kazachstan-proziva-ropny-boom-i-populacni-explozi/>

Uherek, Z., Valášková, N., Kužel, S., & Dymeš, P. (2003). *Češi z Kazachstánu a jejich přesídlení do České republiky*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.

Valášková, N. (n.d.). *Češi na území bývalého Ruského impéria a historické vědomí*. Zahranicnicesi.com. Dostupné 19. dubna 2023 z http://www.zahranicnicesi.com/docs/prispevek_valaskova.pdf

Veber, V. (2001). *Komunistický experiment v Rusku 1917-1991, aneb, Malé dějiny SSSR*. Set out.

Weber, M. (1978). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*, University of California Press.

Зимовина, Е. П. (2003). Динамика численности и состава населения Казахстана во второй половине XX века. *Demoskop Weekly*, 103–104, 1726–2887. Dostupné 06. června 2023 z <http://www.demoscope.ru/weekly/2003/0103/analit03.php>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Respondenti.....	25
-----------------------------	----

Seznam obrázků

Obrázek 1: Okolí Borodinovky léto 2013	7
Obrázek 2: Borodinovka rok 2013	12
Obrázek 3: Tradiční kazašský pokrm (bešbarmak) u krajanů na obědě.....	24
Obrázek 4: Autorka při přípravě pokrmů u respondentů	24
Obrázek 5: Autorka u respondentů vypomáhá na zahradě při grilování	25
Obrázek 6: Jeden z článků o respondentce a její rodině.....	28
Obrázek 7: Dopis pro krajany ohledně jejich budoucího bydlení v ČR.....	38
Obrázek 8: Zahrádka krajanů	40

Seznam příloh

Příloha č. 1: Informovaný souhlas	1
Příloha č. 2: Poznámky z terénního deníku	2
Příloha č. 3: Přepis rozhovorů s respondentkou Míou	3
Příloha č. 4: Přepis rozhovorů s respondentkou Alenou	5
Příloha č. 5: Přepis rozhovorů s respondentkou Nadiou	9
Příloha č. 6: Přepis rozhovorů s respondentkou Nelou	13
Příloha č. 7: Přepis rozhovorů s respondentem Alexem	16
Příloha č. 8: Přepis rozhovorů s respondentkou Aurorou	21
Příloha č. 9: Přepis rozhovorů s respondentkou Ivanou	26
Příloha č. 10: Přepis rozhovorů s respondentem Samuelem	28

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Informace a souhlas o účasti ve výzkumu

Řešitel projektu: Bc. Anna Šipková, annasipkova98@gmail.com

Název pracoviště: Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Název práce: Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech života v České republice

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Konopíková, Ph.D., michaela.konopikova@upce.cz

Cíl výzkumu: Zjistit jak se konkrétní členové sledované skupiny integrovali do české společnosti.

Popis výzkumu: Etnografický výzkum – polustrukturované hloubkové rozhovory, focus groups, zúčastněné a nezúčastněné pozorování v prostředí dané skupiny.

Dobrý den!

*Děkuji Vám, že jste se rozhodl/a pro účast v mém výzkumu na téma:
Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech života v České republice.*

Prohlášení a souhlas účastníků s jejich zapojením do výzkumu:

Prohlašuji a svým níže uvedeným vlastnoručním podpisem potvrzuji, že dobrovolně souhlasím s účastí ve výše uvedeném projektu. Má identita ve výzkumu bude anonymizována a v projektu bude použito pouze mé křesní jméno (či pseudonym) a kraj, kde žiji. Dávám své svolení, aby materiál, který poskytuji, byl použit za účelem sepsání diplomové práce, popř. odborného článku a pro jakékoliv další odborné publikace a prezentace vycházející z tohoto výzkumu. Souhlasím se způsobem, jak bude zachována důvěrnost a jak bude má identita chráněna během výzkumu i po jeho skončení. Dávám souhlas k tomu, že mohou být v odborné publikaci citovány informace, které poskytuji. Byl/a jsem poučen/a o právu odmítnout účast ve výzkumném projektu nebo svůj souhlas odvolat do 30. 06. 2023.

Datum:

Jméno a příjmení účastníka:

Vlastnoruční podpis účastníka:

Příloha č. 2: Poznámky z terénního deníku

9.-10.06.2023 + (11.06.2023)

- vzpomínají nostalgicky na "staré dobré časy"
 - jak jednoduše žili, těžké, ale hezké dětství, vždy to zůstane 35 let života v Kaz.
- děti jsou tady v ob, ale velká se jako přijímají nehostinnost z ČR národa
- vzpomínka jak táhli všechny věci z Kaz., protože nevěděli do čeho jdou (věděli kam jedou, ale neuměli si to představit)
 - hezké přivítání na udřazi - FOTO/VIDEO
 - hezký byt, ale menší než tam... → dům si celý koupila (všechno tady bylo, hodiny, sousedi tady)
- vzpomínka na staré zbrane - jeden z nich je mrtvý
- malá zahrádka → má taky zahrádku - hezka, udržovaná!
- kde je updatel - co lidé, kde kdo je, jak žijí, kde jsou děti...
- 2 rodina, co přijela do ČR → velké halo → fotky, kamery... - novinové články (rehovala si na budoucno, kdyby někdy chtěli zpátky do Kaz)
- při 70 příjezdu → dům vypadal z uctí hrozně
- velké vlasy, zlaté zuby x dětiny... trička → trochu táhli z ČR se nejsou v novinách

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s respondentkou Miou

Anna: Tak já teď nahrávám.... A err s prvníma takovejma otázkama... já, abych vás pak mohla zařadit do nějaký jako kategorie, protože budu mít interview i s mladšíma se staršíma, tak jenom kolik je vám let?

Mia: 68.

Anna: 68.

Anna: A do české republiky jste v jakým roce přijeli?

Mia: 95.

Anna: 95.... A taková no začátek jenom otázka, proč jste sem vůbec přijeli?

Mia: No, protože jsme kvůli dětem přijeli. Aby měli budoucnost.

Anna: Dobrá, tak jo. Ummm. Začneme s otázkama ohledně jako práce můžete říkat... Já vám vždycky jenom takový, jako nadhodím otázku. Vy pak můžete dále jako navázat. Err tak v Kazachstánu jste dělala na jaké pozici naposled?

Mia: Naposled jsem dělala v Kazachstánu kuchařku... ve škole, taky jsem vařila na internátu, no.

Anna: A tady v Čechách, když jste přijela?

Mia: A v Čechách, když jsem přijela, tak jsem rok dělala dojarku. Dojila jsem a pak jsem dělala ve školní jídelně. Do konce, než jsem šla do důchodu.

Anna: Dobře. Aaa bylo to nějak pro vás jako těžký nebo náročný nějakou práci si sehnat?

Mia: Ne! Práci nám poskytla ten, ty lidi. Člověk v tísní i sem, když jsme přijeli do Jičína, tak mě oni tady našli práci. Ale... ten kolektiv mě přijal hezky. Takže jsem se tam měla dobře. Nic žádný nebylo nějaký problémy. Tísňová pomoc, nic, noo.

Anna: Tak to je dobrý a tak vlastně po roce jste šla zpátky do toho, co jste vlastně dělala. Takže jste i vlastně po profesi. A jste i vyučená kuchařka. Nebo???

Mia: Jsem vyučená kuchařka.

Anna: Tak to je dobrý, to je dobře. Dobrá a v rámci bydlení. Bylo to taky jakooooo?

Mia: Bydlení nám taky poskytli člověk v tísní, nadace.

Anna: Mhhmm.

Mia: No aaa. Na 10 roků. Nooo a po 10 letech, jsme museli uvolnit to bydlení a nabídlo nám město. Nebydlí nám byt. Že jsme si ho odkoupili, tak jsme si ho odkoupili a teď tady bydlíme v tom bytě.

Anna: No to je tenhle ten co jsme teďka tady.

Mia: Ano.

Anna: Jo. Super, super.

Mia: Od 2007 roku

Anna: Od 2007 roku. A jako jste spokojený jak tady žijete, jako ve městě, v bytě?

Mia: Ano, jsme spokojení. Sousedy máme dobrý. Město, jako se nám líbí. Jsme v důchodu, takže si užíváme ☺.

Anna: Dobrá, dobrá...Err. A teďka, momentálně se jako potýkáte s nějakýma potížema třeba v rámci nějakýho zabezpečení jako err třeba z důchodama, že vám nevyměřili dobrej nebo err nějakej nevím v něčem jako nevychází jako jako stát vstříc.

Mia: Ne. Máme důchody, jako stačí nám to všechno a jako máme se dobře, no!

Anna: Dobrá, dobrá.

Mia: Stačí nám to.

Anna: Ammm teda vy jste zmiňovala toho člověka v tísní jako tu organizaci (Mia: Organizaci.) aaa spolupracovala jste ještě s nějakou jinou jakoby sociální takhle jako službou?

Mia: Ne, ne. Jen s tím člověkem v tísní.

Anna: Jenom v začátku teďka??? Teď nějak nejste???

Mia: Jsme taky, jako ještě se jako takhle zavoláme třeba: pozdravíme k Vánocům, popřejeme a tak. Máme ještě s nima. Jsme v kontaktu.

Anna: Tak to je hezký.

Mia: S paní Podhorskou jsme tak akorát. S tím panem Šimonem taky teď.

Anna: Mhhhm. Se Šimonem? Pánek??? Ten je teď ředitelem nadace.

Mia: Ano, on je teď ředitelem. Mhmm.

Anna: To je dobrý. Dobrá a kdyby se to takhle jako porovnála... Tak jste vlastně spokojená jakoby tady v Čechách?

Mia: Ano!

Anna: Že vám všechno vlastně vyšlo.

Mia: Všechno vyšlo, děti jsou taky spokojený, každý má svůj barák postavenej. Každý to, takže jsou spokojené. My jsme taky spokojení.

Anna: Takže nelitujete toho, že jste jako (Mia: Nee.), že jste tady? Že jste odjeli?

Mia: Opravdu nelitujeme, že jsme odjeli. Protože opravdu těm dětem a vnukům, zatím je dobře. Nevím, jak to bude dál, ale zatím. My zatím ☺.

Anna: Aha, dobrá. No tak jooo ☺. Já nevím, já asi jsem vyčerpala, to bylo rychlý, vy jste se vším spokojená tak taková pozitivní vazba.

Mia: No ☺.

Anna: Dobrá tak jo, tak super, tak já moc děkuji.

Mia: Jo, za málo! Ať si to hezky vyjde.

Anna: Děkuji, děkuji.

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s respondentkou Alenou

Anna: Super, tak to jede. Tak jenom na začátek já budu porovnávat nebo porovnávat. Mám jako starší i mladší jako generaci, tak jenom na úvod tak ti je let?

Alena: 52.

Anna: 52. Dobře, a v jakém roce jste přijeli do Čech?

Alena: 1999. 99.

Anna: Aamm jenom tak jako na úvod. Proč jste sem vůbec přijeli? Jakej byl ten hlavní důvod?

Alena: Dobřeé. Hlavní důvod, nooo. My jsme hlavně, důvod asi byli rodiče, protože tam tam už ten život prostě byl strašně těžkej, že jo v tom Kazachstánu. Takový to období úplně. Bez elektriky, bez cest, bez zdravotnictví to bylo, že jo, tak tak asi hlavní důvod byli rodiče. No pak no. No a pak, když už prostě my jsme je přemluvili, tak nepojedou sem sami, že jo? No a byla ta nabídka od té nadace Člověk v tísni tak? Tak kvůli tomu asi. By tomu asi je to pravda.

Anna: To je pravda. No a teda u toho si jako tak nějak řekla, že jste přijeli vlastně jako celá rodina.
(Alena: Mhhmm) Víceméně.

Alena: I vlastně babička, co měla jakoby český původ tady odsad' z Čech, tak se vrátil do svojí původní jakoby vlasti.

Anna: Super super. A máte ještě někoho v Kazachstánu, nebo takhle v Rusku, nebo někde v okolních těch postsovětských?

Alena: No tak já mám ještě ségru v Rusku. že jo. (Anna: Mhmm) ta tam žije a manžel má, ještě maminku v Kazachstánu a ségru taky má v Rusku má švagrová. Tchán teda umřel vloni. Tam ještě jakoby máme ještě kořeny ☺, ještě nás to tam táhne ☺.

Anna: Super. A teďka teda žijete s manželem.

Alena: Ano.

Anna: Ještě s dětma a takhle?

Alena: Jako mladší syn, je s náma.

Anna: Všichni pospolu dobrá. Tak jo tak teďka takový témata co si žijou jako. Nebo co se tykaj, jak tady jako žijete, práce a takovýhle ty věci. Tak první je jako ummm... Jaký bylo poslední zaměstnání v Kazachstánu a první tady v Čechách.?

Alena: Uf, já jsem pracovala v laboratoři, při nemocnici on pracoval v jako. Byl voják jo, prostě tam byl vojenkomat, se tomu říkalo, že jo, tak pracoval tam. No když jsme přijeli sem tak první zaměstnání, něco nám tady nabídli, tak to bylo pekařství Villa. Dělali jsme v pekařství. Úplně něco jiného, co jsme dělali tam no.

Anna: Tak takovej skok z laboratoře.

Alena: No, ale protože jsme neuměli jazyk, že jo ta tu řeč, než jsme si naučili, tak už potom jsme ho mohli vybírat něco. Ale ze začátku, co nám nabídli, tak jsme brali jako. Nechtěli jsme sedět jen tak, jakože sociál nebo něco. Prostě hned, nabídli nám to, že jsme šli. No nějak jsme nepřemýšleli ani.

Anna: Tak super super a teďka vlastně jsi zaměstnaná v tom obchodě, že jo v tý Bille.

Alena: Supermarket Billa, kde pracuji jako zástupce vedoucího prodejny a manžel pracuje jako dělník ve středočeské vodárny. Firma Slávus. Tak.

Anna: Auumm jako jsi spokojená teďka v tom zaměstnání? Jo?

Alena: Jo jsem. Letos to bude 23 let, co jsem tam. (Anna: Ty brd'ó.) No potom, potom pekařství jsem vlastně nikde nepracovala, šla jsem na pracák asi na 2 měsíce. A v listopadu 2000 jsem nastoupila a od té doby jsem tam. (Anna: Tak to je dobrý). Postupovala jsem, postupovala, nastoupila jako prodavačka, pokladní a pak už to tam byl postup. Postupně, postupně a dopracovala jsem se až sem.

Anna: Tak super. Aaaa je to zaměstnání jako v souladu s tvým vzděláním? Třeba?

Alena: Ne, ne, ne vůbec. Já mám vysokou školu pedagogickou. Kolikrát se mě ptá, jak třeba jako proč nejdu dělat do školy a tak. Já bych jako nechtěla dělat někde ve škole, v dnešní době teda s těma dětičkama, tak vůbec.

Anna: Tak to si asi jako ta celkově spokojená? Teda zaměstnání. Neměnila bys to?

Alena: Tak ono dá se využít i z té školy taky si použiješ některé věci jako psychologie nebo pedagogiký nějaký tadyty prvky. To je prostě i v tom zaměstnání, že jo? Protože pracuju s lidma jo, (Anna: No jasně.) Takže je to tam taky jako něco z toho máš.

Anna: Tak super. Ammm, tak to jsme nějak shrnul tu práci, tak bydlení, jako bylo to náročný. Tady teďka ze začátku jako něco si sehnat nebo?

Alena: No když jsme tam přijeli, tak nám vlastně jakoby dali ten barák na Tuřanech. Tam jsme bydleli s rodičema s babičkou. No aaa rok a půl jsme tam žili, spolu. No a pak oba jsme měli zaměstnanci tady ve Slaném, takže jsme prostě sehnali. Jako byt tak jsme šli sem do podnájmu.

Anna: Mhmm A bylo to nějak jako těžký, že? Třeba jako že to byli cizinci, že nám ho nechtěli. Jako pronajmout.

Alena: To jako ani ne. Ne ne, my jsme to ani nepocítily, protože. První byt co jsme si pronajímali, tak tam paní taková byla, že ona se bála furt chodila jakoby kontrolovat jo, prostě že aby sousedi neudali, že tam jako ten byt pronajímá, takže říkala, já budu k vám občas chodit. Já říkám klidně jako, no a my jsme tam byli asi rok u ní. Na a po roce nám potom nabídli v centru města. Takový hodný pán byl a byt 2 + 1 byl. A byl za levnější jako za menší peníze. Jo, takže jsme okamžitě souhlasili s tím. Šli jsme tam.

Anna: Dobrá. A teďka s tou jako spokojený s bydlením? Všechno jako dobrý?

Alena: Teď už máme svůj byt 3 + 1. Nechci žádný barák, nechci nic. Zavřu odjedu na dovolenou a konec.

Anna: Bez starosti a tak.

Alena: Tak.

Anna: Tak supr. Err tak dáš taková podkat. Podkategorie. Erhrmm jestli teďka se jako potýkáte s nějakýma potížema v rámci jako jako takovejch těch státních věcí jako sociálního zabezpečení nebo jako v rámci nevím třeba toho důchodu, jestli si myslíte, že by to nějaký problémy nebo jako celkově, jestli jste někdy jako řešili, si říkala, že byla na úřadu práce jenom 2 měsíce, tak tam bylo jako všechno v pohodě???

Alena: Já si myslím, že akorát, že toho důchodu se nedožijem. Protože ty se furt oddalujou, oddaluje. Že jo? Tak jako nevím, když mám představu, že ještě 20 let musím chodit do zaměstnání a tak to je strašný, teda jo, to prostě nevím, jestli toho, jestli to odklepnou, že jo v 70. Tak to fakt prostě nedám jako. To prostě člověku, zdravotně na tom nebude, tak dobře, aby dělal tuhleto práci. Potom jediné sehnat něco lehčího a tak. Ale jako žádné potíže. I ze začátku když jsme sem přijeli. Tak třeba žejo, nějaký to vyřizování, tak to nám teda strašně moc pomáhala paní starostka z Tuřan (Anna: Mhmm). S vyřizováním těchlech průkazů a tohle. Seznámila nás s různýma věcmama co se tady týká. A pak už jsem vzala všechno jakoby na hrb já a od té doby cokoliv chci řešit nějaký úřady, tak chodím jenom já. Nevím, nemůžu, nemůžu si nějak stěžovat s tím, že by nás někde jako... (Anna: Odmítli) Odkopli, odmítli a řekli to jako né. Nevím.

Anna: Tak, Super, super. Tak aaa umm mimo toho, si zmiňovala toho člověka v tísni, tak si s nějakou jinou sociální službou nebo s něčím takovým jste spolupracovali někdy?

Alena: Mmm, ne vůbec.

Anna: Doobra. Tak poslední podkategorie. Ammm, jestli litujete svého rozhodnutí odjet z Kazachstánu? (Alena: Nooo mmm) Jestli si myslíte, že by se vám tam žilo líp? Že byste tam měli lepší podmínky?

Alena: No věkem, věkem člověk... Asi jo, protože jako pokud je člověk takový šťastný spokojený, tak jako jo, ale věkem se začíná stýskat po těch místech kde se narodil a tak. A kort, když jsme teďka byli tam, několikrát už po sobě, že jo. A vidíme žijou lidi i nikam neodjeli. Ano, jako byl tam těžší život a byla ta doba takhle, taková ta pauza, jak se řekne, že jo. Ale nevím, třeba starší dcera řekla, že v životě, prostě nikam se vracet nebude, nehodlá. Je tady na 500, 200 % spokojená, jo. Že tady prostě zůstane. Ale mladší syn, ten ne, ten prostě řek, že já bych radši jel do Ruska, do Kazachstánu bych se vrátili, ikdyž se tu narodil tady v Čechách.

Anna: Já jsem chtěla říct, že se narodil tady.

Alena: No on se narodil tady, ale prostě by chtěl jet. Že on jako nikdy v Rusku nebyl v Kazachstánu ano, ale v Rusku nikdy nebyl. To vidí jen z televize a obrázků, z vyprávění, takže to z toho, co teta, když přijede. On by tam prostě chtěl jet. Manžel toho teda lituje. To jako řeknu, že ano. Jako jak říkám to období, když sem přijeli to bylo takový těžký, to zařizování, zvyknout si na ten nový život na všechno. To bylo takový jako... Jo? No ale teď s tím věkem, jo jak člověk stárne, tak už potom víc táhne tam, kde se narodil.

Anna: Taková jako nostalgie? Po tom místě?

Alena: Mmm, ano, ano tak. Joo.

Anna: Přemýšlíte, že byste???

Alena: Uvidíme! Jo?

Anna: Do důchodu neboo?

Alena: Uvidíme, nooo... ☺ Jestli budeme naživu, tak možná. Stát se může všechno že jo? Nikdy neříkej nikdy, jako jo? Může se stát cokoliv. Může se to tady otočit proti nám všem, takže budeme možná ještě někde utíkat. Hledat někde spokojený život

Anna: Jakoby zpátky k tamtěm kořenům?

Alena: Tak tak.

Anna: bylo to k českým kořenům, teď ke kazachstánským kořenům?

Alena: Tak, tak. Jako je to možný. Všechno je možný, že jo prostě. Říkám ze začátku, jako když říkali jeee jedeme do Německa. Do Německa odjízďeli, tam je superovej život, tam je tohle, tohle. Pak když je potkáš a zeptáš se co? Tak řeknou jeežiši, tak to není takový, tak medový jak to vypráví. Tady je to samí, pokavaď je člověk v takovém v jednom kolotoči v tom běhu, práce, domov nějaký návštěvy, tohle, toto, tak jo. Ale říkám cítím to na sobě, tím věkem, už posloucháš i ty písničky, že jo prostě a tak, už je taková ta nostalgie, ale úplně na jiné úrovni, takže může se stát cokoliv.

Anna: Mhmm, dobře a jinak jako v Čechách si spokojená jako ?

Alena: jo

Anna: Spokojená se životem?

Alena: Ano, jo.

Anna: Dobrý jako?

Alena: Jo, 100%

Anna: Dobrá. Tak jo.

Alena: Tak všechno máme, máme práci, máme bydlení, máme, to co si vyděláme, utratíme. Můžeme si dovolit třeba nějaký věci, jako jet někam na dovolenou, že jo a tak no. Není problém.

Anna: Dobrá, tak já jsem vyčerpala všechny otázky, takže moc, moc děkuji, že jsi mi řekla tohle to všechno.

Alena: Není zač!

Anna: Fakt, díky ☺

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s respondentkou Nadiou

Anna: Tak, tak jenom na úvod. Kolik je Vám teďka let?

Nadia: Mmm plných 63.

Anna: Tak 63 a v jakým roce jste přijeli do České republiky?

Nadia: Mnnn 09. 09. 1995

Anna: Uuu až takhle přesně, dobrý. A jakej byl ten hlavní důvod, pak se k tomu poté můžeme vrátit, ale jaký byl ten hlavní důvod...

Nadia: No hlavní ... Pardon, ale hlavní důvod byl to, že, když se ty státy rozdělili, nebo rozdělily jako tak samostatný stát, Kazachstán, ekonomická byla špatná, na úrovni a v té době jsme se rozhodli, jako že se vrátíme na, že bychom chtěli, nebo vrátili jsme se na země, země předků... No a tenkrát jsme se rozhodli, zažádali jsme si, nejdříve od ministerstva vnitra na český, Český republice no a za nějakých rok nám dali odpovědět, že se musíme, můžeme se přestěhovat. No a tím pádem jsme měli povolení a přestěhovali jsme se teda do, do, do České republiky a bylo nám určeno do karlovarského kraje, Nejde.

Anna: Mhmm. Dobrá a přijeli jste teda celá rodina?

Nadia: Noo, přijela jsme necelé jako celá rodina jako manžel a s náma 2 dcerky a jinak zbytek rodiny zůstal Kazachstánu.

Anna: Takže teda jako furt tam máte teda někoho blízkého?

Nadia: Noo máme, různý příbuzný, tam zůstali.

Anna: Dobrá dobrá. Koček (diktafon nám zalehla kočka). Tak teď budeme mít takový jako 4 oblasti, ve kterých půjde... no odpovídat můžu takhle jako dlouze. Bude to lepší, no lepší, jak budete chtít, tak první je jako pracovní uplatnění. Tak, jaký bylo vaše poslední zaměstnání v Kazachstánu a jaké bylo první tady v Čechách?

Nadia: Hmm, no v podstatě já zaměstnání v Kazachstánu. Seděla jsem, pracovala jsem ve velkém stavební firmě jo Akt'ubstroj se to jmenovalo a měla jsem dobrou pozici, teda. Jsem dělala jakoby ekonom, ekonomist a tím pádem, tím myslím, že jsem jako psala na stroji, takže jsem měla jako pozici jako dobrou práci tam, jako jsem si jako.

Anna: Mhmm. A tady v Čechách?

Nadia: A tady v Čechách, že jsme se přestěhovali potom, co jsem měla v Kazachstánu, to samozřejmě. Bylo to trochu pro mě jakoby. Ehmmm no bylo to jako šokující, protože jsem šla do fabriky. Jmenovalo se to fabrika Metalis. A to pro mě bylo jakoby. Trošku psychicky nesnesitelný, ale byla jsem tam jenom 2 měsíce. Pak jsem byla u pana Pelikána jako prodavačkou, půl roku jsem se zlepšila tam trochu v češtině. No a 22. dubna 96. Jsem se, jsem jako by pracovně šla do Dovite. No a tam už jsem sedmadvacet let.

Anna: A tam jste spokojená, teda? Tam je všechno vyhovuje?

Nadia: Tam už jako, už bych to jako neměnila, už jsem spokojená, tam už bych to neměnila.

Anna: Všechno je tak, jak jste...?

Nadia: Jo! Mám to blízko domova, nedojíždím. Postupem jako vypracování jsou lepší peníze a tak dále, no už by to neměnila, teda v mém věku už ne.

Anna: Jo, rozumím. Dobrá. A err. Vy jste jak jako? Nynější vaše práce nějak souvisí s vaším vzděláním, jako co jste třeba měla v Kazachstánu?

Nadia: Ne! Teda moje práce je vůbec jakoby to je odlišná, protože tam jsem dělala ve velké firmě, jak jsem už jsem říkala, a to je něco jiného, to je spíš papírování a něco jakoby prostě jiná práce. A tady je to automobilový průmysl a je to prostě nemůžeš. Musíš dělat jakoby. Buď na lince a nebo jakoby se součástkama, kterej, který jako dodáváme do jiných firem, no to je prostě prostě, to je úplně jiná, odlišná práce než to, co jsem dělala já.

Anna: Jiné kariéry? Změnila jste.

Nadia: No tak vlastně, tak jako, jako nebyla. Jako v tom 95 nebyla jiná příležitost, jako se nějak angažovat někam jinam a brali jsme, co nám jako nabízeli tady, protože jsme se museli nějak zabydlet.

Anna: Jasně, jasně. Dobrá a emm, když jsou u toho bydlení, tak tak bylo teda nějak náročné zajistit si bydlení jako tady v České republice.

Nadia: Mmm, ne to jsme jako my jsme už měli. My jsme se sem přestěhovali, tak už jsme měli jakoby v těch papírech. To nám teda poslal, do té, teda ministerstvo vnitra, že sem můžeme přestěhovat do České republiky, takže my jsme měli už jako určený město a určený byt. Takže jak jsem říkala, jsme přijeli, nebo když jsme se přestěhovali, tak jsme měli střechu nad hlavou aaa. Jako. No bylo to.

Anna: Jako a líbil se vám byt, jako bylo v něm všechno?

Nadia: Jako my jsme byli spokojení, protože tam bylo všechno jako nebylo to tak, velký obrovský, jak jsme měli v Kazachstánu, ale to, co jsme tady měli na první, jakoby živobytí, tak jako to bylo úplně kompletně vybavené. Takže jsme byli spokojení.

Anna: Dobrá, dobrá a vlastně teďka na dnešní na dnešní den, tak jste spokojená s vaším jako bydlením?

Nadia: Na dnešní, haha... Jsme určitě spokojená, protože už za těch sedmadvacet let jsme něco vybudovali. Něco se změnilo, jsme si zvykli, no už bych asi neměnila, to už je to takové jakoby.

Anna: Takže jste spokojená tady ve městě v tom Nejdku? Všechno mám to kousek?

Nadia: Jo. Bydlíme ve městě. Mě se Nejdek už přirostl k srdci, protože kam bych nejela, ať je to Praha, ať je to Karlovy vary. Už se těším do Nejdku, takže jako já už bych v mém věku, už bych neměnila nic.

Anna: Dobrá dobrá. Tak teďka už taková podkategorie kontakty s institucemi to mám pojmenovaný tak jestli se teďka momentálně potýkáte s nějakými potížemi v rámci jako sociálního zabezpečení, jako je třeba důchody nebo něco takovýho jestli teďka jako řešíte?

Nadia: No tak jako řešíme, jako se se sociálními... Nikdy jsem se tady v Čechách jakoby nebo v České republice nikdy nepotýkala. Vždycky jsme si jako snažili vydělat sami na sebe a všechno v tom plánu. A co se týče teďka jakoby důchodů nebo sociálních, tak samozřejmě, že mě to trochu mrzí, protože my jsme já mám odpracováno v Kazachstánu 17 let, který mě tady neuznali. No a je mě už 63, takže mám navýšený jakoby ještě nějakých skoro 8 let dělat, abych dosáhla na český důchod. Takže já, když bude všechno v pořádku, bude práce bude zdraví, tak se dožiju snad důchodu v 70. Hlavně to mě trochu jakoby jakoby vadí. Hlavně s tím nic nenadělám. Prostě práce zatím mám, chodím do práce, no.

Anna: A přišlo vám to jako že vám to třeba nějak zatajili. Tuhle tu informaci, když jste tam vyjela, že vám to třeba slibovali, že to bude všechno v pořádku, a teď to asi není.

Nadia: No já bych neřekla, že nám... my říkám upřímně, že jsme se o to ani nezajímali dřív, že.

Anna: Byli jste mladí...

Nadia: No prostě mě bylo pětadvacet. Co je nějaký důchod? Někte to jsme nějak neřešili a vůbec jsme... nikdy to nenapadlo, by mě to osobně ani nenapadlo, že to se, že se to takhle liší, že se musí bejt nějaká smlouva mezi státem a že tam musí se něco řešit, že ti to musí vyplatit ten stát. Nebo onej nestát. Teď si to vezměte, že já jsem 17 let, ale z toho zase mám dejme tomu. 5 let jenom v Kazachstánu samostatným a ten zbytek mi jak jako by v Sovětským Sojuze to byl jakoby úplně jinej stát, takže já to má ještě rozdělený na konec. Jo, takže já bych se nedohledala, ani ničeho. Mě by asi jako... Jsem se pokoušela,

tedy volat na ambasádu, se zeptat. Samozřejmě, že mě tam nikdo nikde nezvedá telefon, takže je to marný, takže budu muset dělat, aby nám český důchod nějak aspoň připadl trochu.

Anna: Mhmm. Takže ono je tam takovej zádrhel.

Nadia: No... Ale s tím jako nic nedělá člověk, prostě už je to pryč všechno. Jak seš mladej nepřemejšliš člověk jako myslíš, že máš život před sebou a nakonec život je u konce a ty si řekneš, že kde máš důchod?

Anna: Je to no. Uvidíme. Co čeká vůbec nás.

Nadia: No jasně.

Anna: Err tak spolupracovala jste třeba někdy s nějakou sociální službou nebo spolupracujete třeba teďka nějak třeba ze začátku, aby vám třeba pomohli? S tím se tady nějak zabydlet a tak.

Nadia: Já jak jsem už uváděla jako to, tak jsem nikdy jako za sociálními službami. Nikdy jsem nic ne to. Nevyhledávala jsem to, ani prostě jsem věděla, že si musím na to vydělat. A nějak jsem chodila do práce. No nikdy.

Anna: Nebyla potřeba?

Nadia: Noo jakože ne, že. Jako prostě jsme to ani nevyhledávala. Prostě jsem věděla, že musím si vydělat na to živobytí a na ty moje děti, co mám s sebou a prostě to tak šlo. Nikdy jsem nevyhledávala na nějaký sociálně a nikdy jsem ani nebyla na sociální. Jo to DÍKY BOHU, možno já nevím, já to ani nevím, jak to tam chodí. Takže já říkám, že jsem byla jako na začátku Metalisu a nepřetržitě. Já jsem dělala u Pelikána a pak sedmadvacet let nepřetržitě, já mám takhle odpracovaný léta.

Anna: Dobrá, dobrá. Tak a teďka taková poslední kategorie, jestli vlastně litujete toho, že jste odjeli z Kazachstánu, nebo myslíte si, že by to tam třeba bylo lepší než tady, že byste tam měli lepší životní podmínky?

Nadia: Emmm. Zase jak emmm. V tom 95, když jsme odjížděli, tak samozřejmě my jsme tam nechávali rodinu. Nechávala jsem ty majetky nějaký, který jsme prostě jen abychom odjeli a kdesi cosi prostě jako člověk nepřemýšlel. Tak samozřejmě, že na začátku nám bylo tady jakoby taky smutno. Neříkám, že hnedka všechno bylo v pořádku, ale jako si myslím, že se k nám zachovali hezky. Práce byla. Střechu nad hlavou jsme měli. Děti chodily do školy, takže jsme tak ne, nepotýkali s nějakou takovou potíží. Jo, tak si myslím, že to bylo jako docela jsme, i když nám bylo přesto smutno. Tak jsme jako se zapojili, jako si myslím, že rychle do toho živobytí v České republice jo, co jsme se nějak takhle jakoby jo. Pro nás bylo důležité, abychom měli práci, co jsme měli. Jo a děti, aby byly zabezpečeny, aby chodily do školy a to taky bylo. Takže jsme to nějak to. Nějak prostě jako řeknu, že, že bychom se nějak jako by litovali. Ne! Ale zastejská se někdy prostě si zavzpomínáš a stýská se. To je normální jako člověk, protože nějakou část života jsem tam prožila, a to mě nikdo nevymaže ze života. Prostě je to tam v paměti. Pokud moje paměť mi slouží, tak to bude tam.

Anna: Dobrá. Takže jako celkově? Byste se nevrátila?

Nadia: No, celkově já bych. Ne.

Anna: Kdybyste si řekla teďka, kdyby?

Nadia: V tomhle tom životě určitě ne. Ale zase nikdy neříkej nikdy nevíš, co bude za rok jako. Dnešní, dneska co se to tak jako si myslím, že je to v pořádku a že ne.

Anna: A žije se vám, teda v Český republice dobře a jste jako spokojená celkově?

Nadia: No žije se mi dobře, nebo žije se nám dobře. Mám tady 2 dcery, kterým... Mám tady už jednoho vnuka. Za chvílku možná budu, nee možná, ale bude další, tak jako už budeme jako žít pro ty vnoučata. Takže jako si myslím, že to bude jenom na dobrý cestě.

Anna: No dobrá, dobrá tak jo, tak za mě je to takhle všechno já moc děkuji.

Nadia: ☺ Doufám, jestli jsme to správně natočili?

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s respondentkou Nelou

Anna: Tak jo. Tak jenom na úvod, kolik je ti teďka let?

Nela: 45.

Anna: 45. A v jakém roce jste sem přijeli? Do Čech?

Nela: V 97.

Anna: 97. A jaký byl ten hlavní důvod, proč jste odjeli z Kazachstánu?

Nela: Já nevím, za lepším životem.

Anna: Za lepším životem. Dobrá dobrá. A přijeli jste jakoby celá rodina, nebo nějak na části?

Nela: No na části my jsme přijeli jako já s manželem a dcera, 2 roky jí bylo tady. A potom přijeli moji rodiče a sourozenci moje.

Anna: Mhm, mhm. A máte ještě někoho blízkýho v tom Kazachstánu nějakou jako přímou rodinu, nebo kamarády?

Nela: Ne, no kamarádi, tam jsou ale, přímá rodina už tam není.

Anna: Dobrá dobrá. Tak teďka bylo takový jako okruhy, co se týče práce, bydlení a takhle. Tak ta práce, tak jaký bylo tvoje poslední zaměstnání v Kazachstánu? Jaký bylo tady v Čechách?

Nela: Já jsem přijela a mě tady bylo 20 let, takže já jsem tam nepracovala. Já jsem udělala jenom zdravotní školu a přijela jsem sem a tady už jsem začala pracovat.

Anna: A jako jaká byla práce první?

Nela: Tady jsem hned jako by začala šít. To jsem šila vlastně nějakých půl roků, protože jsem potom byla na mateřský Víkě (dcera) bylo 2 roky, takže já jsem musela jakoby s Víkou, víš? Ono to bylo takový, jakože do školky ti nevzali jenom přes někoho....

Anna: Jasný, jasný. Jako přes nějaký známý?

Nela: Jo, aby to tak, ale stejně to už potom ona prostě byla malinká, tak mě potom zařídila jedna tady naše známá mateřskou a já jsem byla na mateřský, ale chodila jsem na mateřský přivydělávat jakoby do restaurace mejt nádobí. Jo a potom jsem chodila na Frutu lepit kelímky, jako by furt jsem si přivydělávala ještě při tej mateřský, no a potom vlastně my jsme tady už letos 26 let. A já už devatenáct let mám 1 zaměstnání, tedy já jsem byla na mateřský s Tomášem.

Anna: Enhnm.

Nela: A po mateřský. Já už dělám vlastně v tom.... Medical Plastic.

Anna: Jo jo.

Nela: 19 let už letos tam jsem.

Anna: Takže vlastně ty seš teda vystudovanej jako zdravotník jako zdravotní sestra..? zdravotní...

Nela: Zdravotní laborant, laborant.

Anna: Laborant. Enhnm takže vlastně teď ses vlastně trochu vrátila k tomu svému jako.

Nela: Noo joo jako... Je to jako čistej prostor. Tuto jo, ale jako vysloveně to není ta medicína, víš jako?

Anna: Jasný.

Nela: To akorát jenom my vyrábíme ty prostředky pro medicínu.

Anna: Ehmmm. A ne uvažovala jako třeba jako vrátila k tomu, že by si to nějak někdy dodělala jako ne třeba teďka ale někdy v minulosti vůbec?

Nela: Ne, to jsem nechtěla. ☺

Anna: Pravda. Err takže teďka seš vlastně spokojená v tom zaměstnání, nic ti jakoby nechybí. Neměnila bys ho jo? (Nela: Neemm) Tak. Teď, co se týče bydlení, tak bylo náročné si zajistit bydlení tady v České republice, jakej byl jako váš první byt.

Nela: No první jako?? Než jsme koupili?

Anna: Enhnm.

Nela: To jsme přijeli, vlastně, dělali jsme uumm, Andrej tam dělal jako na tvé, na tej pile enhnm, tam nám dali bydlení, jsme tam měli 2, 2, 2 no 2KK bych řekla takhle. No potom 3 roky jsme bydleli tam, potom jsme se přestěhovali, protože já jsem otěhotněla s Tomášem, tak jsme se přestěhovali na statek. On tam dojel krávy, takže nám tam dali bydlení jako, jako podnájem všechno jo. No tam jsme bydleli taky 3 roky a potom se vyskytla, že tady prodávali se ty byty, tak jsme si koupili ten byt a vod no 19 let už tady jsme jako v tom bytě.

Anna: Ehmm. A neměli jste nějaký problémy, že se třeba cizinci, že vám ho nechtěli jako nějak prodat? Nebo něco?

Nela: Nem, ne ne ne.

Anna: Tak dobrý. A teď jste jako spokojený. Jak bydlíte všechno jako dobrý? Jo jste takhle všichni poblíž tady jste se sebrali.

Nela: Joo.. Nooo. To jo. No jo no děti už nám odešly, že my jsme sami dva.

Anna: Dobrý, takže dobrý. Máte nějaký jako potíže, nebo po tý potýkáte se s nějakýma potížema v rámci nějakého sociálního zabezpečení, nebo jste někdy řešili? Ty si teďka říkáš, že teda s tím občanstvím, že to bylo takový?

Nela: Noo s občanstvím jo s občanstvím to bylo ale ne v Čechách, ale jako by z té ambasády v Čechách to bylo úplně super.

Anna: No spíš...

Nela: No spíš z té kazašský strany. V Čechách to bylo úplně super.

Anna: Jo, tak supr, super. A spolupracovali jste někdy s nějakou sociální službou nebo někde teďka máte v plánu nebo něco podobnýho?

Nela: Sociální? To je jako?

Anna: Tak to je jako jak třeba pomáhala některým ta Nadace člověka v tísni, tak jestli vy jste... vy jste přijeli vlastně na to pozvání?

Nela: Nemm. My jsme přijeli vlastně na pozvánku jako na návštěvu. Takže my přes nadaci jako nemáme nic společného.

Anna: Takže jako vůbec nikdy?

Nela: (Kývala hlavou, že ne.)

Anna: Dobrá aaaam takovej poslední okruh litujete svého rozhodnutí, že jste odjeli z Kazachstánu?

Nela: Ne, ne.

Anna: Vůbec?

Nela: Ne! ☺ ☺ ☺

Anna: A takže si jako nemyslíš, že vy jste tam měli třeba lepší jako životní podmínky, že byste se tam měli líp?

Nela: Neamm. Ne, ne, ne.

Anna: A takže to je v Čechách spokojený?

Nela: Jo ehm.

Anna: Šťastný, všechno dobrý,

Nela: Jo!

Anna: Tak jo, tak super, tak za mě je to všechno

Nela: Tak jo, to je rychlovka,

Anna: Jo jo.

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru s respondentem Alexem

Anna: Tak jo, tak jenom na úvod kolik vám je teďka let?

Alex: Plných 60.

Anna: Plných 60. A v jakým roce jste přijeli do český republiky?

Alex: V roce 1995.

Anna: V 95. A na okraji, jaký byl ten prvotní důvod, proč jste vůbec odjeli?

Alex: No my, my jsme bydleli v české vesnici v Kazachstánu. No a po, po tom rozpadu Sovětského svazu. Vlastně. Z Kazachstánu se stěhovali Němci do Německa. My jako původní Češi, tak jsme se stěhovali. Nebo chtěli jsme se přestěhovat do Kazachstánu, do Čech. No a jako s pomocí Nadace člověk v tísní při české televizi, tak jsme se přestěhovali. Oni nám pomohli jako s vízama abysme dostali jako. Noamm během půl roku byly nějaký přípravy a potom jsme se přestěhovali.

Anna: A měli jste třeba nějaké jako nevím mimo to, že třeba byla ta možnost, takže třeba jako ekonomický podmínky byly špatný, nebo že jste tam třeba už jako tak nezapadali, nebo už třeba s prací to bylo špatný, nebo jste se obávali třeba o budoucnost dětí nebo?

Alex: No jo to taky z důvodů bylo, že jako. Nebezpečí pro děti, jako spíš po rozpadu bezvládní. Vlastně ekonomicky jsme na tom nebyli tak špatně, protože jsme měli svoje vlastní jako hospodářství, že? Ale jinak v práci nevím, nevypláceli výplaty jsme chodili do práce bez výplat. No a jako hlavní důvod byl, že jako pro děti, budoucnost taky. A taky jako Kazaši potom rozpadu začali řešit jako nacionalismus tam nebo asi, jak se to řekne. Že jako trochu bylo prohánění jako lidí, který jako bílí nebo tak nějak. Tak jsme taky trochu se dostali do toho. No jako česká vláda nás navazovala vztahy s Kazachstánem a právě tenkrát bylo hlavní město Almata tak, tak oni to tam. Jako zjistili, že je nějaká česká vesnice, tak přijde na návštěvu se podívat. No a zjistili, že jako, jako chtěli abychom se vrátit. Jako po 4 pokolení asi Češi. Do České republiky no. Takhle to vzniklo no.

Anna: Dobrá dobrá. A do Český republiky jste, teda přijeli s rodinou s?

Alex: Do České republiky jsme se stěhovali už jako. Já s manželkou a 2 děti. Sedm, devět bylo dětem. No jako hodně pomohly jako do, do takové vesničky v České Čermné do teďka tam bydlíme. Jako vesničani hodně pomohly. Nás uvítali, jak jako. Pomáhají ve všem. Dva tejdny jsme byli ještě byli doma. Ověřovat jako náš rejstřík trestů, a tak. To už to bylo na podzim 95. Tak oni nám jako se dřevem. A nějaký takový jako zásoby na zimu. Nám pomáhali a hodný byly jako. Jak z jakých stránek jim to šlo tak pomáhat nám.

Anna: Hmm dobrá, dobrá a zůstal vám ještě někdo err v Kazachstánu nějaký blízký příbuzný nebo přátelé?

Alex: No co u nás ještě trochu brzdilo tam, protože. Pocházím jako z 3 sourozenců. Mám 2 starší sestry. Aaa máma tenkrát byla ještě jako. Žili ve městě Aktjubinsk a to právě ekonomický stavu nebylo nic moc, jako byl špatnej. A my jsme právě z vesnice byli takovou podporou pro nich. A právě dostali jsme povolení my. A to právě že nás zbrzdilo trochu, protože. Nechtěli jsme je nechat. Jako aby byli oni sami. No a do... po nějakým... Debatách se rozhodli, že jedeme se, podíváme, co tady je. Nebo jak? Jak to půjde tady a pak abychom mohli jako, jako pomoc k tomu aby se oni taky se přestěhovali sem. S takovým jsme sem jeli, no.

Anna: No tak se vám to podařilo, všichni jsou tady?

Alex: Tak nakonec. Dalším roce jako starosta obce taky pomoh jako s tím, že jako spojení rodiny a tak. Dalších roky... 97 se stěhovala sestra s maminkou. A přelomu 98 další sestra jako s rodinou. Tak nakonec jsme se spojili tady. No.

Anna: Takže teďka už tam nikoho nemá to takhle blízkýho?

Alex: Teďka blížkých tam už nikdo není, z bližších.

Anna: Tak to je dobrý. Tak jo teďka budeme mít takový jako 4 okruhy týkající se práce, bydlení a podobně. Tak u toho 1 okruhu o tý práci. Tak jaký bylo vaše poslední zaměstnání v Kazachstánu a jaký bylo 1 tady v Čechách?

Alex: Hmm Kazachstánu jsem mi vystřídal hodně různých funkcí, ale poslední byla jako řidič nákladního auta. Amm tady nám nadace sehnala jako na první dobu textilní závody. Jako na údržbu. Já jsem šel a manželka přadlenka. S tím, že jako adaptace jazyků a všeho jako. Na jednu dobu tak tam jsme se zdrželi 13 let. Pracovali jsme až, až bohužel ty jako, ten podnik. Tak docela jako bych řekl nebo se zkrachoval. A my jsme pak přestoupili na jiný zaměstnání. Pak byl dál jako další zaměstnání taky říkat, jako co bylo?

Anna: Jo klidně taky můžete.

Alex: Tak další zaměstnání bylo jako Mesa Parts, ale to zrovna rok 2008 byl. Tak to znamená, že jako byla ta krize. Známa. Takže jsme se tam neudrželi, tam se propuštělo taky. Tak no nakonec jsem jako nastoupil po 3 měsících hledání dál. Krátce nastoupil jako do Wikov v Hronově. No a tam dělám do teďka. Jako, tam jsem nastoupil na soustruh jako soustružník. Pak jsem střídal, další práce byly jako: změňář, pak další bylo jako dělník na montáži. No a pak jsem přestoupil pod reklamační oddělení. No a teď i dneska jsem tam no.

Anna: Dobrá, dobrá. A jste jako v tom zaměstnání teďka spokojený anebo souvisí to s vaší praxí. Třeba co jste měl v Kazachstánu nebo s vaším vzděláním?

Alex: No to to, co dělám dneska, tak vlastně pomalu s tím jsem začínal v Kazachstánu, tam jsem dělal taková funkce... inženýr po explataci se tomu říkalo, to bylo jako. Právě, hlídalo se jako pravidelní obsluha strojů a tak a poruchy se hlásily, když by byly jako v záruce technika nějaká. Tam jsem začínal takhle. A tady, dělám to samé dá se říct sami, ale jenom z druhé strany my, my vyrábíme jako průmyslové převodovky všechno. A když by jako zákazník jako něco se stěžoval nebo tak nějaké reklamace, tak právě to.

Anna: Jedete?

Alex: Jedeme, kontrolujeme, koukáme, kdo je viník. Jako normálně řešení reklamací, no.

Anna: Takže teď jsem v takovém jako ve svém oboru.

Alex: No ve svém oboru.

Anna: Tak to je supr. Tak a teďka err bydlení, když to teda zmiňovali toho člověka v tísní, takže nebylo asi nějak náročný zajistit si bydlení tady v Čechách? A jakej byl váš jako první byt dům? Jaký jste z toho měli pocity?

Alex: No, obec jako pro nás zajistila takový jako 5 roků starší takovej baráček. Oni tam udělali nějakou rekonstrukci, takovou z toho udělali 2 + 1. Ještě než předtím, než jsme se přestěhovali. A my jsme právě jako. No líbilo se nám, protože. No po rekonstrukci to bylo. Sice jako místnosti, jelikož máme děti, jako. Kluka a holku tak to znamená jako ty 2 místnosti pro nás, bylo málo, tak jsme to rozšířili. A jinak jako do toho. Pak, následně jsme ten barák odkoupili, bydlíme v něm i teď jako do dneska. Samozřejmě tam to rozšíření už je moc... velký, že. Stejně teď jsme s manželkou sami tam. No dobrý spokojenost.

Anna: Jste spokojený?

Alex: Ano.

Anna: To je dobře. Err dobrá, dobrá. Tak další kategorie, jestli se potýkáte momentálně s nějakýma problémama v rámci jako sociálního zabezpečení jako já nevím třeba invalidní důchod nebo normální důchody, nebo v jakýkoliv takovýhle...?

Alex: No s důchodem asi bude problém. Asi to je jako opravdu. Největším náš pro... jako stěhovala se celé vesnice a myslím, že důchodový zabezpečení, nebo tak, tak tady je problém, protože ty, co jsou

trochu starší a už jsou v důchodovém věku. Tak bohužel jako nedostávají. Roky odpracované v Kazachstánu se neuznávají. A vlastně. Důchod je hodně malá částka. Amm jako přežívají ty lidi, no. Nevím co nás čeká. Protože jako zatím od Kazachstánu nic se nezměnilo. Čekali jsme, že tam je teďka nová vláda jako nověj prezident, že třeba budou nějaké změny, ale bohužel ne. Zatím jako. Zůstává to tak, jak je, že? Po dosažení důchodového věku tak nám uznají jenom odpracování léta v Čechách. A bohužel ta, ten důchod. Je poměrně malej no.

Anna: A myslíte si, že to je jako chyba toho Kazachstánu nebo Čech? Nebo že jako jaká strana se táhne a jaká naopak nechce?

Alex: No myslím, že jako. Mohli by se nás zastat český úřady. To si myslím, protože kdyby jako požádali Kazachstánu jako o vyplacení ty co se stěhovali z Ruska, tak ty maj. Jako tak to znamená Rusko platí svým občanům bejvalím. Dokonce platilo i za ten sovětský svaz, ale Kazachstán ne. Já myslím, že pokud by jako na vládní úrovni se zeptali, nebo zastali by se tak. Myslím, že jako bylo by to dobrý. Aspoň částečně by, jako protože když jsme se stěhovali, nechali jsme tam veškerý majetek jako. Že celé vesnice ses stěhovala, nešlo prodat baráky jako. Vlastně s dvouma taškama jsme se odstěhovali. A třeba já mám tam 18 let odpracovaných. No a to propadne, že to mi nikdo nikdy neuzná. To je takhle, no to je ten mínus, co tady zažíváme všichni.

Anna: A nějakej jinej, jiný potíže jste tady jako v rámci, neměli byste třeba vyřizovali občanství nebo nějaký takovýhle?

Alex: Nooo, my jsme, když jsme se přestěhovali sem, tak jsme měli cizinec pas kazašskej. Který byl vystaven nejenom nejeden rok. A právě samozřejmě tady trvalej pobyt byl jenom na 9 měsíců. No a pak, když se to začalo blížit, tady ještě nebyl konzulát jako v České republice. Tak, aby prodloužili pas, tak museli jet do Maďarska. Tam už byl kazašskej konzulát.

Anna: Aha, mhm.

Alex: To byl velkej problém, protože jako výplaty nebyli jako tak velký a jako...

Anna: Vyjet až do Maďarska...

Alex: Nooo jako pomalu zařizovat všechno a ještě k tomu.... Oni zas nám prodloužili na další rok, to už jako se nám nelíbilo, že víc nechtěli. A zas po 9 měsících na další jako dobu, doklady měnit, tak jsme žádali České stát, aby se zastali třeba azil, to by taky šlo jako. Bohužel taky se nepodařilo že jako. Řečeno nám bylo, že jako nechtějí se hádat, kvůli malej hrstce lidí ze státem jako je Kazachstán že? Že nás od tut nikdo nevyháněl, tak tím pádem, že? Nakonec jsme se dočkali těch 5 let tady zažádali jsme o občanství. Err mysleli si ... a Kazachstán od nás chtěl odstupný peníze.

Anna: Aha!

Alex: A na začátku. Od nich byla taková žádost, že čtyřčlenná rodina. Že chtěli \$1000 na člena rodiny, to znamená, my bysme měli zaplatit tenkrát...

Anna: \$4000.

Alex: \$4000. Když dolar stál tenkrát 36 korun. S výplatou já nevím, 3600 jsem měl. Kolem 4000. Tak jsme jako samozřejmě nechtěli. Tak jsme se bránili, s tím, že jsme tam nechali majetky a tak. Tak nakonec po dlouhých dohadách. Tak nám, dá se říct, odpustili, neodpustili, ale zaplatili jsme po \$500 na dospělýho člověka, to znamená já s manželkou 1000 \$ jsme dali odstoupení Kazachstánu.

Anna: Aha, hmm a děti neplatili?

Alex: Děti ne. My jsme uváděli, že oni tam vůbec jako, my jsme tam měli školu dobrá. Dnes jako manželka je vyučená jako sestřička. A to jsme ještě tak trochu řekli, že oni nás vyučili, ale jsme tam odpracovali těch 18 let, že? Ale stejně jako ty dohady nikam nevedly, tak jsme souhlasili s tím. Tak jsme zaplatili těch \$1000 Kazachstánu, v Kazachstán. A oni nám dali, jako pustili nás kazašského občanství a to byla podmínka Českého státu, že až jako domluví se s kašima, že nám potom daj tady. To mě taky

trochu urazilo jako na rovinu. Protože původ český a my jsme mysleli, že návrat do vlasti, že budeme jak doma a bohužel ne.

Anna: Ahmm, že to bude hladší, ale...

Alex: Ono to nebylo. Tak po 5 letech jako. Dali jako o žádost o občanství pak. Vlastně vcelku skoro po 7 letech jsme dostali občanství. A to ještě je potom stejně na to jsme za žádost platili po 5000 korun. To taky jako nemohli nám odpustit, protože. Těžko se peníze vydělávala furt, jako bylo 2-3 práce, abysme utáhli to rodinu, ale jako. Taková pravda je. No. Jako myslím, že stát, co nám jako pomohl, tak. Tenkrát dal povolení k pobytu. Jedině. No a pak pro pro mě na Vánoce dárky dětem. To bylo jako příjemný. Jo před vánocema přijel kurýr a jako z ministerstva vnitra nám poslali, to děti byly jako strašně šťastný a no a k těm asi to...

Anna: Skončilo?

Alex: Skončilo. Že na veškerý žádosti jakou pomoc tak. Bohužel jako. Nešlo to.

Anna: Takže mám spíš vlastně pomohli pak jako lokálně jako? Starosta...

Alex: No starosta a jako občani jako nebo vesničani. To vůbec nic nemohu říct, to pomáhali, jako to teďka ještě furt takový hodný lidí. Jak pomáhali, tak teď taky teď jsme navzájem jako dobrý. Jako lokalita se líbí. V okolí lesy je tohle to oproti Kazachstánu, že to je. Err lidí spokojenost ale jako byli, měli jsme problémy. Tenkrát.

Anna: Ehmm. Tak err další otázka, jestli jste někdy spolupracoval s nějakou sociální službou a jestli byste těch služeb, kdybyste jako třeba potřeboval err, tak jestli byste s nima spolupracovali teďka.

Alex: Jako já nevím, jestli se počítá spolupráce. To je jako když. Jsme žádali něco nebo sociální?

Anna: Ehmm. No to jsou jako to je státní služba, nebo jako dávky státní sociální podpory, třeba to jako mimo, ale spíš třeba ten člověk, třeba Člověk v tísni, jako se počítá jako sociální služba.

Alex: Ehmm. No ty lidi jako člověk v tísni, tak taky nic špatného nemůžu říct opravdu, protože i potom přestěhování, tak oni nás navštěvovali jako. Koukali jak zabydlujeme a jestli pomoci nějakou nepotřebujeme jako. Je pravda, že jsme se na nich neobraceli už potom jako že. Děkovali za to, že oni nám pomohli sem. A už se jako snažili se sami postavit na nohy. A jinak jako myslím, že jejich podpora byla velká. Od toho přestěhování i nás třeba i z Prahy. Z vlaku, jak jsme se jako přestěhovali, dorazili sem, tak jsme naložili a převezli je do, do České Černý, že? Jako na začátku a pak telefon, telefonicky se ptali, pak navštěvovali, už i přímo u nás. Jako dobrý, jako nadace. To je jenom dobrý vzpomínky.

Anna: Takže jako byla z jejich strany jako snaha, nebo snažili se, ale vy jste vlastně spíš chtěli sami od sebe. Nikoho, nikoho jste jako ne že neprosili, ale jako s nikým jste nespolečovali.

Alex: Ano, ano.... Nebo jako povídali jsme s nimi, vděční jsme a nechtěli jsme...

Anna: Zatěžovat?

Alex: Zatěžovat. Si myslím, že oni stejně potom ještě dál. My jsme byli jedni z prvních rodin že a oni pokračovali v tej programě jako přesídlení nebo přestěhování těch kazašských rodin. Tak věděli, že oni mají víc práce tam ještě jako. Takže jsme jak se snažili jich jako ne, moc neotravovat a takhle.

Anna: Dobrá, dobrá. Poslední kategorie. Jestli litujete svého rozhodnutí odjet z Kazachstánu, nebo jestli si myslíte, že vy jste tam err měl lepší podmínky pro život než tady v Čechách?

Alex: Že jsme se přestěhovali, sem v to nelituju. Ale taky kdyby to zůstalo? Jak bylo do toho svazu sovětského tak bych se nestěhoval jako. Myslím, že ta komuna jako česká vesnice, jak tam byla, tak jsme byli jako jedna velká rodina. A my jsme se tam tenkrát neměli špatně. Tady v Čechách jak životní úroveň teďka jako hodně lepší než tam, tam v tom Kazachstánu. Protože ta vesnice padla. My jsme tam byli na návštěvě po letech že. A tam zbylo pár baráků a jen rozpadlý, ještě k tomu ještě. Jednoznačně, jako to rozhodnutí bylo dobrý. S odstupem času ale, pokud by se ten život nezměnil ještě tenkrát jako jak ten za

sovětskýho svazu, jak bylo. Myslím, že by se nikdo nestěhoval, pár lidí by zkusili a myslím, že by tam zůstali a rád vzpomínám na ty časy. V tom Kazachstánu, jak jsme se jak... Dětství jako mládí a to, to dobrý. To vůbec. To už potom, potom rozpadu, tak pár momentů je, který jsme nechtěli zažít. Počínaje bezvládí, i krádež jako a zločiny nějaký, no. Jinak celkově to jako rozhodnutí bylo správný.

Anna: Takže ho jako nelitujete?

Alex: Ne, ne, ne to ne.

Anna: Je to dobré. A poslední, úplně poslední otázka, jak se nám teďka žije v Český republice? Jestli jste spokojený?

Alex: No jsem spokojený, vidím svoje děti. Oni jsou spokojení a já taky. A jako celkově to jo, dobrý. Jenom trošku jako to stáří, jestli jako bez důchodu, tak to bude takový jako divný. A jinak jako jo, dobrý. Aby člověk byl zdravěj a ostatní pak všechno bude.

Anna: Nějak přijde. Tak dobrá, tak za mě je to všechno já moc děkuji.

Alex: Není za co.

Příloha č. 8: Přepis rozhovoru s respondentkou Aurorou

Anna: Tak jo, tak jenom takhle na úvod kolik je ti teďka let?

Aurora: 39.

Anna: 39 dobře. A v jakým roce jste přijeli do České republiky?

Aurora: Rok 1999. Amm jestli chceš měsíc 30. září, ve čtvrtek v 9 ráno nás přivezli ☺.

Anna: A víš ten důvod, proč jste vůbec jako odjeli z toho Kazachstánu, nebo jakej byl ten hlavní? Pardon můj telefon.

Aurora: Důvod noo, to vlastně jakoby, že máme tady kořeny, že babička vlastně má tady kořeny, takže vlastně na základě toho vlastně tak jsme se jakoby se tady...

Anna: Využili jste šance?

Aurora No ano tu možnost vlastně. Jako by tak jsme si řekli, proč ne? Tak díky babičce. V podstatě jsme tady...no.

Anna: Dobrá, dobrá a přijeli jste z Kazachstánu i jako s celou rodinou, nebo to bylo nějak postupně?

Aurora: Ne, s celou rodinou jsme přijeli vlastně mamka s taťkou vlastně já s bráchou, ségra a babička. Kterej, díky kterej teď už není vlastně takhle... jsme tady vůbec.

Anna: Jste tady vůbec no... tak a zbyl vám ještě v Kazachstánu někdo jako blízký nějaká rodina přátelé nebo tak?

Aurora: Tak rodina každopádně mamka tam vlastně měla a 2 bráchy, který teda vlastně zemřeli už teda, takže vlastně zůstali neteří vlastně, což vlastně moje sestřenice a bratrance a přátelé, kamarádi prostě spolužáci, jak jsme tam byli vlastně, tak jsme se tam všechny potkávali, a to byla. Bylo krásný, no, takže tam máme tam. Ano zůstaly.

Anna: A tak třeba navštěvujete, nebo jezdíte tam?

Aurora: Často ne, byli jsme vlastně po dlouhé době, nebo takhle po dlouhé době. No době vlastně, co jsme tady, tak jsme byli jenom jednou a je to pět let zpátky nějak tak, 5 let zpátky. Jsem vzala rodiče a my a jsme tam odletěli. A k mamčinu jako bráchovi, no a od té doby vlastně jsme už nebyli, takže.

Anna: Ale kontakty asi nějak udržujete?

Aurora: Jo samozřejmě, jako co se týká vlastně takových těch komunikací jako a sociálních sítí nebo Whatsapp, Instagram a takový jsme furt v kontaktu takhle jako jo, ale je to už je takový jakoby takový blíž, protože už jsme se tam viděli už jakoby to a tak už je to takový jakoby vřelejší jako. Takže takhle.

Anna: Aha, umm. Tak super.

Aurora: Ty lidi ☺.

Anna: Ano, ano. Teď bude mít takový jako 4 okruhy témat, co se týče jako práce, bydlení a podobně, tak první jako otázka, jaký bylo vaše poslední zaměstnání v Kazachstánu a jaký bylo první v ČR? Ale ty si sem přijela ještě jako... dítě?

Aurora: No, mě bylo 15 let no... Tak jsem vlastně opakovala devítku, tadýj, no tak vlastně jsem vystudovala tady. No a teď jestli nevím jestli chceš teďkonc???

Anna: No jasně, můžeš...

Aurora: Jo jo, takže teď kon jakoby dělám jako bankéř v ČSOB bance, ale jakoby ne vyloženě na pobočce, ale v klientském centru. No a zatím jsem ještě tady, teda... Takhle, ještě se tím to ještě....

Anna: Ještě se tím živíš?

Aurora: Ano! ☺

Anna: A tak bylo pro tebe jako třeba těžký v rámci té školy, že vlastně tam jste se učili třeba takový jiný věci, nebo jako ten přechod jakej byl?

Aurora: Ta jazyková bariéra. No to je teda jakoby hodně dělala, protože i když babička byla Češka, my jsme vůbec neuměli česky. Jo, babička nám to říkala, uče se, jo a my jsme se na to prostě vykašlali. No a ta jazyková bariéra vlastně jsme jakoby nerozuměli, ale vlastně postupem, jelikož jsme opakovali tu devítku, tak jsme vlastně postupem jakoby získává, získávali. Já jsem chodila na doučování tak jsme vlastně získávali i ty jakoby jakoby, postupně jsme jakoby přicházeli k tomu, jakoby začali jsme více rozumět, jezdili jsme na různé takové divadla. Takový prostě, abysme byli v tom dění, abysme víc vlastně pochytali. Abysme se tady nic jakoby. Prostě byli na úrovni, jakoby abysme prostě.

Anna: Rozuměli s těma...

Aurora: Sourozenci, teda s těma spolužákama a tak no. Takže tak.

Anna: Dobrý, dobrý a tak teda chceš teda momentálně v tom zaměstnání spokojená nebo? ☺ To je těžká otázka.

Aurora: No spokojená jako spokojená. Spokojená jako takhle spokojená, jak se to vezme? Není to šálek mej kávy prostě jo, ale zase co se týká jakoby lidí, mám strašně dobrý kolektiv. Kde, kde mě umožnilo vlastně mám zkrácený úvazek, protože vlastně pak s třema dětma, jako to bych nestíhala. Takže jako díky tomu vlastně jako jsem ráda v tej práci, ale jako ta náplň no jako až moc mě tak jako moc nenaplnuje jakože noo. Co se týká, ale tak jsem za ně ráda za tu práci. Takže.

Anna: A je to jako v rámci tvýho vzdělání, nebo jakou ty máš střední školu?

Aurora: Tak já jsem teda jakoby, jelikož jsme se přestěhovali vlastně v takovém věku, kdy já jsem měla nastupovat nějaké na střední na učňák.. Tak ehm tak vlastně mě strčili na, na ten nejbližší, kde se nedělají vůbec zkoušky, nic. Protože já jsem chtěla vlastně na, na medicínu, nebo takhle na zdravotní sestřičku. Tam jsem neuspěla, bohužel, tak jsem šla na obor kuchař, kuchař číšník a nikdy jsem to nedělala, dělat nebudu. Tak jsem si říkala prostě okamžitě nějakou maturitu prostě musím mít, takže jsem šla na jakoby na ekonomickou školu, kde se vlastně pak vystudovala. Ehm. Jakoby ekonomický směr vlastně myslím jako, že jsem to měla s maturitou. No ale jako. Jako není, nejsou to finance? Není to prostě nic, takže tam jsem se jakoby takhle... Přišla jsem do té práce a učila jsem se jako za pochodu, že jo? Takže co se týká jakoby, že bych vyloženě měla to, co jsem vystudovala, nedělala, nebo takhle má to ekonomický směr má no tak.

Anna: Ehm... Přibližně dejme tomu.

Aurora: Přibližně, ano.

Anna: Dobrý, dobrý. Tak teďka kategorie bydlení tak bylo náročný jako zajistí to bydlení tady v Čechách, když jste přijeli?

Aurora: No jelikož vlastně my jsme byli voláni jakoby na základě té organizace Člověk v tísni, takže pro nás vlastně pro naši rodinu, pro rodiče vlastně jakoby, pro naši rodinu to budu říkat takhle, bylo zajištěno bydlení. Doteď vlastně rodiče jakoby tam bydlej a jako ehm jediné jakoo umm. Jedině, co vlastně teda to byla práce, protože vlastně my jsme err nám teda bylo řečeno, že máme, rodiče mají práci, ale v tu chvíli, vlastně když jsme přijeli, vlastně ta práce nebyla, ale tak jako měli zase práce, jako našli jinou práci. Ale... To bylo taky takový složitý, prostě pomáhali jsme rodičům chodit. Naše dělali v truhlářství, pomáhali jsme zabíjet krabíčky (stloukat dřevěné krabice dohromady). Jo ale. Jako nebylo, jako by bylo nám jakoby. Jakoby, co se týká bydlení vlastně nebyl žádný problém. Prostě jo.

Anna: Takže vlastně teďka jsou spokojeni teď v tom baráčku?

Aurora: Ano, ano. Furt tak jsou. Furt říkají prostě, když jsem chtěla jakoby přestěhovat sem ke mně blíž, jakoby. Tak řekli ani náhodou, prostě tam umřu.

Anna: To je zase hezký.

Aurora: Takže tak.

Anna: A teďka vlastně jak je jak je to u vás? Jste jako spokojený s bydlením a měli jste nějaký problémy jako s hledáním toho bydlení? Jste jako třeba cizinci, nebo něco, že vám ho třeba nechtěli dát nebo měli nějaký jako výtky?

Aurora: Ne víš, že ne. Ba naopak, prostě když jsme jakoby přijeli, přijeli do toho tam, kde teďkon vlastně bydlí rodiče. Tak prvně co vlastně, tak nám strašně hodně pomáhali lidi jako fakt přinesli. Já nevím. Mám česky marináciu, přinesli brambory, takový prostě takový ty základní potraviny prostě abysme jo, takže strašně hodně pomáhali a vůbec já teda jakoby nepociťovala žádný takový, jakoby, jakoby ze strany nějakou takovou...

Anna: Zášť???

Aurora: Ano, ano, závist nebo něco takového prostě hodně jakoby nám pomáhali lidi, takže tam vůbec. Tak moc děkuju za to.

Anna: Jo super, super. Tak teďka jako další taková jako ta kategorie potýkáte se s nějakýma potížema v rámci jako sociálního zabezpečení nebo s nějakýma problémama na úřadě? Jestli jste někdy měla jako třeba vyřízení a nevím od mateřský nebo třeba rodičovskou, nebo něco takovýho, že jsi byl jako nějaký jako jeho problém?

Aurora: No... Už to bylo dávno. Ne jako problémy takhle vyloženě jakoby neměly, protože my jsme nikdy nežádali o žádné přídavky, protože jako. Když jsme vlastně jednou žádali, tak nám to bylo zamítnuto a od té doby prostě jsem nežádala. Co se týká teďkon vlastně jakoby mojí rodiny už, že jo. Co se týká jakoby celkově jakoby našich rodičů, tak tam. Tam jsme vlastně v podstatě, my jsem tam jakoby nepotkávali s nějakýma prostě, kde nám by nechtěli pomoci, nebo to. Zaprvé, že... my jsme vůbec nevěděli, že máme. Když mamka vlastně s tatškou nechodit do práce, nebo když nebyla práce vlastně v první době, že musíme jít na úřad práce.

Anna: Emmm. A pak vám přišel účet.

Aurora: Ano, no účet. Jo, ale jinak vlastně když pak nastoupili tak jakoby v pohodě, jo, takže vlastně co se týká vlastně těch úřadování, a to tak to nebyl problém. No a u mě prostě teďkon. Když Josef vlastně jako jezdí, tak potřebuju mít nějaké papíry na sociálním, potřebujeme jakoby přídavky na děti, aby nám zamítly, takže tak jako takový. Jelikož já jsem Balašová. Tak oni tady menšina jakoby cikánská, že?

Anna: Jo, jo,jo.

Aurora: Takže prostě mě bere, ještě nejsem jakoby světlej typ, takže беру na úřad svoje bílý bílý, děti... ☺

Anna: Nee, aby to bylo poznat ☺.

Aurora: Poznát že mám, protože oba 2 jsou blondáci, že jo? Takže to, ale jako takhle to jsem teďkon tak trošičku nadlehčuju jakoby ale ne, neměli jsme neměli jako vždycky prostě.

Anna: No jako dobrá spolupráce s českýma úřadama?

Aurora: Jo jo, vůbec jakoby ne to. Aj táta, vlastně když si vyřizoval nějaké ten důchod. A mamka doktoři, vlastně když mamka byla nemocná, tak doktoři prostě hned jakoby udělali si toho a řekli, pomůžeme vám s tím, takže v podstatě jako žádný problém. Nevím.

Anna: Tak supr, supr. A teďka ještě taková další otázka, co se týká tady toho, jestli jste někdy spolupracovali s nějakou sociální službou a nebo jestli byste nějak dál jako využili těch sociálních služeb? Ty jsi zmiňovala toho člověka v tísní.

Aurora: Tak jako.. takhle ona ta organizace už vlastně jakoby asi už není.

Anna: Ne, ne, ne oni jsou.

Aurora: Ještě jsou???

Anna: Oni se rozrostli teďka.

Aurora: Joo takhle. Takže asi už jakoby není jakoby asi v té oblasti jako to, co teďkon, jako co dělali vlastně asi.

Anna: Jako program už není.

Aurora: Ten program ano, ano jak říkáš. No a jaká tam byla otázka ještě jednou.

Anna: Jestli jste někdy jako spolupracovala s těma sociálníma službami, nebo jestli byste to využila i do, do budoucna, nebo něco takovýho?

Aurora: Tak, pokud bude možnost vlastně tak jako můžeme využít. Jako zase...

Anna: Jako ale není, není potřeba???

Aurora: Ano není potřeba prostě já si myslím, že už tak jsme zakořeněni tady, že prostě jakoby už, už víme, jakoby kudy kam a těma uličkama vždycky najdeme nějaké řešení, nebo takže jako asi, asi, asi už nemusíme, ale když budu potřebovat, vlastně tak samozřejmě to řešení najdeme.

Anna: Víte na koho se třeba obrátit nebo něco tak super.

Aurora: Ano, ano.

Anna: A poslední vlastně taková potkat, podkategorie, tak jestli litujete svého rozhodnutí, že jste odjeli z Kazachstánu a jestli si myslíte, že byste to měli lepší podmínky pro život než tady?

Aurora: (Povzdechnutí)...No já jsem teďko.. Noo takhle za mě vyloženě a já si myslím, že můžu mluvit za celou svoji rodinu. Protože my jsme moc rádi, že jsme tady, protože už z toho důvodu, co se týká medicíny, tady to je úplně jinak nastavený. Je to na jiný úrovni, co se týká i těch sociálních věcí, taky na jiné úrovni prostě aaaam. Jako sice jako, jako takhle. Kazachstán je moje rodina, vlastně to je vlastně moje země, kde jsem se narodila, ale bohužel vlastně to už zůstane jakoby jako tady v srdíčku. Ale tady prostě, co se týká toho všeho, protože tady ta životní úroveň je prostě je, je vyšší, daleko vyšší než ve srovnání jakoby s Kazachstánem, protože. Err. S nemocema vlastně, kterýma s kterýma jsme jakoby rodiče, jak se potýkali, prostě mamka a taťka. Já si myslím, že už už už... kdyby to bylo kdyby, kdyby se to řešilo tam, tak už bych jich možná už neměla. Jooo i jakoby co se týká mě taky byla bez očí a nebo bez nohy. Ach joo ☺...

Anna: Jasný, jasný.

Aurora: Takže tak. Takže prostě jsme spokojení, nelitujeme toho prostě a už máme tady vlastně jakoby puštěné svoje kořeny. Svoje děti máme tady už, že jo, tak už. Už je to prostě už už jsme tady, jakoby už jsme tady v podstatě. Já jsem odjížděl, mně bylo 15, tady už jsme tady pětadvacet let, takže vlastně už jakoby většinu života jsem tady. Takže takže už.

Anna: Ehmm, ehmm. Už bys neměnila??

Aurora: Ne, neměnila bych nic jako jo, občas si nějaký lidi mě štvou, ale.

Anna: Tak to by bylo asi i tam.

Aurora: Taky si myslím.

Anna: Takže jste vlastně spokojení, že se nám tady vlastně dobře?

Aurora: Jo, jo, jo, jo prostě tak víš, co ono když chceš dobrej život tak nebo lepší život, tak se musíš prostě vydělat. Všude se musíš vydělat, prostě aby byli. Prostě na živobytí, aby bylo prostě na všechno jako. Takže jsem ráda, že jsem tady, ale jako. Kus srdíčka prostě mám i tam jako jo...

Anna: Vzpomínáš jako v dobrým?

Aurora: Ano, ano prostě. Protože tam bylo nádherné dětství. Takový dětství, který děti už moje, nezažijou, takže pak to budu jenom vyprávět. Vnoučatům dětí... moje děti to nezajímá.

Anna: Dobrá, tak jo, já za mě všechno já moc děkuji, jo.

Aurora: Fakt, jo... Tak jo...

Příloha č. 9: Přepis rozhovoru s respondentkou Ivanou

Anna: Tak běží nám diktafon, tak tedy na úvod. Kolik vám je teďka let?

Ivana: Tak mě 54 bude v říjnu. 1969 ročník, no... Jsme se sem nastěhovali do Čech, teda v 98 roce to mě bylo 29 let ani ne plnejch...

Anna: Ehmm...

Ivana: Takžeeee, jsem byla ještě mladá holka. Jak se říká, že jo, tak tady už jsme v květnu bylo 25 let, jak jsme v Čechách. Err, což můžu říct, že jsme rádi, že jsme tady. Po příjezdu jsme, jakože nás přivítali ze sociálky a spolu i ty pracovníky sociální pracovnice a starosta Postoloprť město, takže přivítací oběd, jakože bych setkání na radnici bylo zařídili nám doklady, všechno zdravotní průkazky, rodný číslo. To jsme s tím vůbec neměli problém, jako že bych opravdu stát se postaral o nás. Bydlení jsme měli, že jo, my jsme šli do práce, i když jsme nemysleli, že budeme pracovat někde v zemědělství, že jo?

Anna: Ehmm.

Ivana: Ale brali jsme práci jakoukoliv, my jsme byli. Byli jsme rádi prostě, aby je nějaká korunka byla. No, takže tak... takhle jsme pracovali. Někde jakože manžel pracoval i já, ségra se švagrem, všichni jsme dělali v JZD.

Anna: Ehmm.

Ivana: Po 5 letech jsme se odstěhovali do České lípy, tam jsme si prořídili svoje vlastní bydlení, byt, zahrádku. Syn šel hmm na střední školu, no a když jsme teda přejeli, tak Andreju bylo teda 6 let, tak šel tady do 1. třídy hned. Takže základka, střední škola všechno proběhlo tady v Čechách. No tak jsme pracovali. Teď zachtěli chlapi barák že jo? Tak jsme se nestěhovali do Bělé pod Bezdězem, okres Mladá Boleslav, takže 3 stěhování naše. Ale jsme spokojení, moc spokojený, že jsme si pořídili baráček. Do práce to máme 10km. Práce super škodovka, nejlepší podnik pomalu v Čechách.

Anna: Ehmm, no.

Ivana: Takže jsme spokojení, pracujete tam i manžel, já, syn. Takže opravdu. Všechno v pohodě. Všechno dobrý.

Anna: To je dobrý... A jedna ještě, řekla prakticky skoro všechno napsaný, tak jenom... Proč jste jako odjeli z Kazachstánu, že byla ta možnost nebo vás?

Ivana: Byla možnost teda jakože nadace v tísni. Jakože bych spolupracovala. U nás tam v Kazachstánu, že jo? Takže my jsme byli v tom. Tam bylo jako to.

Anna: Jako v tý vesnici nebo v...?

Ivana: Tomto v okrese to bylo, že jo, v okrese to bylo, ale my jsme to bylo organizace taková tak, že my jsme. Oni nám nabídli, udělali nám doklady, všechno se postarali taky, že i trvalý pobyt, zajistili všechno, takže u nás zůstalo jenom vlastně si zaplatit cestu, tak byla možnost, no my jsme se toho chytily a využily prostě té nabídky a jsme rádi, že takhle to dopadlo. Jak to dopadlo, se postarali o to, že. Nás potkali na nádraží hlavním v Praze, pracovníky, taky to její Nadace v tísni tak přivezli nás domu seznámili nás všechno. Říkám, ten oběd byl, jak jsem už říkala na začátku uvítací. Prostě všechno.

Anna: Takže vám to zařídili všechno do začátku?

Ivana: Ano všechno od začátku, no ano, všechno od začátku bylo zařízený, jako že bych už všechno bylo promyšlený takhle jako.

Anna: Ehmm, ehm. A pak jste s nimi třeba dál jako udržovala tu spolupráci?

Ivana: Ano, ano, spolupráci. To byli supr holky fajn, takže když jsme potřebovali oni jenom jakože bych ji odvedli nás k doktorovi obvodáku, že jo? Do obchodu třeba na odvezli, protože jsme neměli v první době auto, tak nám takhle vypomáhali, ty ženský. Doklady nám překládaly do češtiny. Oni věděli, kde je překladatel z ruštiny do češtiny, takže jsme ho opravdu spolupracovali. S námi, byli fajn holky, takže nemáme vůbec žádný. Jako výčitky z toho, že jsme se rozhodli před 25 lety přijet. Jako opravdu.

Anna: A v Kazachstánu vám ještě někdo, zůstal takhle zblízka?

Ivana: Emmm moje všechny jsou tady maminka, tatínek, že jo. Babička tady byla už nežije teda. Strejda jeden, strejda druhý, sourozenci ségra, brácha, všichni jsou tady. Manželovi příbuzné všichni zůstali tam, takže občas jezdíme tam na dovolenou za nima navštívit. A moje všichni z mojí strany jsou všichni tady.

Anna: Takže vlastně když tam takhle jezdíte, tak vidíte ty podmínky, jaký jsou tam a jaký jsou tady? Takže byste to neměnili třeba?

Ivana: Ne, ne, ne. I takhle Andreje, když tam jede, tak říká prostě jet, jenom za tejma lidma, jakože za kamarády, že příbuznejma a žít, tam jakobych už by Andrej, určitě by nechtěl. A i my taky to, když vidíme tak. Jsme tady spokojení.

Anna: Dobrá:

Ivana: A jsme si něco vybudovali za těch 25 let, když jsme se stěhovali z jednoho okresu do druhého jsme začínali v Lounech, pak jsme byli v České lípě, teď jsme okres Mladá Boleslav a všude jsme byli nějakým způsobem spokojení, že jsme prostě z lepšího, šli do lepšího, ještě lepšího a takhle prostě. Všude jsme si polepšili, nějakým si polepšili svým způsobem tím stěhováním jako

Anna: Jo, a když to takhle vystřídali jakoby ty města nebo ty okresy, tak byste řekla, že třeba někde vás přijmuli víc nebo někde jako míň, nebo jestli?

Ivana: Stěžovat si nemůžu, vůbec. V tomhleto, nemůžu si stěžovat. Že někde nás, jakože bych omezovali na úřadech, třeba že vytýkali, že jste cizinci sem nechodte, běžte někdo jinej třeba jakože kanceláře, tak prostě, když jsme šli, tak nám to vysvětlili. A jakože nikdy nebrali v potaz, že jakože nejsme, i když slyšeli, že jako mluvíme... že jako s tím přízvukem ruským, ale nikdy nás to jako fakt, no když jsem to nepocítila, tady to.

Anna: Emmm, jo. Dobrá,

Ivana: (rusky) Nepocítili jsme křivdu

Anna: Tak jo, tak jste mi asi řekla všechno, tak já moc, moc děkuji za rozhovor,

Ivana: Není za co. Hlavně jestli ti to pomůže... (Anna: To určitě, určitě.)

Příloha č. 10: Přepis rozhovoru s respondentem Samuelem

Anna: Tak jo, tak na úvod kolik je ti teďka let?

Samuel: 35.

Anna: 35, super. A v jakým roce jste teda přijeli do český republiky?

Samuel: V 95.

Anna: V 95. A víš ten důvod, proč jste jako opustili Kazachstán?

Samuel: Hele vím, že nás jakoby hodně babička nutila. Ta furt říkala, že vodjedeme do Čech, pojedeme do Čech a furt jako takhle říkala a pak vlastně se rozpadnul ten Sovětskej svaz. A začali tam, co vím od našich, že jo asi bylo dítě, tak ale vím, co vím od rodičů tak, že Kazaši tam začali jakoby dělat ze sebe ty frajery a tohleto všechno začali jakoby nás to. Jak to říct, unižovat, nebo prostě byli jsme po nich. Tak já nevím.

Anna: Utiskoval vás?

Samuel: Uiskovali no, přesně. Nedávali vlastně vejplaty, nedávali, že jo? Jo, to bylo jedno k druhýmu. Prostě víc věcí najednou a ta říkám, ta babička nás právě taky k tomu ještě lákala, že do Čech, do Čech, do Čech a. Nakonec ona se toho jediná nedožila.

Anna: Ouu.

Samuel: No než jsme odjeli do Čech. Tak ona předtím. Vlastně krátce, samozřejmě. Asi tak, tenhle důvod no proč jsme vlastně odjížděli... jakoby jo..

Anna: Nějak všechno dohromady...

Samuel: No takhle dohromady všechno dohromady no jedno k druhýmu to bylo i rozpad Sovětského svazu a všechno tohleto.

Anna: No dobrá, dobrá a přijeli jste teda do Český republiky celá rodina.

Samuel: Ano, celá rodina.

Anna: Celá rodina takže teďka nikoho v Kazachstánu už jako blízkýho takhle nemáte?

Samuel: Z tátovo strany jsme tady všichni, ale z máminy strany jsou tam ještě příbuzní.

Anna: Emmm.

Samuel: Jo, ale jestli myslím jako jestli myslíš celou rodinám jsem tě pochopil.....

Anna: No jasně.. No, takhle je to dobrý..

Samuel: Jako jestli myslíš mámu, tátu... Tak my jsme tady všichni, ale říkám z máminy strany. Ještě tam máme příbuzný i navštěvujeme je. Ještě jezdíme letos, třeba má bratránek svatbu, tak nám to nevyjde kvůli těm sankcím a tohleto přes Moskvu letět, tak se musí přes Turecko a tam je strašně dlouhý čekání. Takže třeba rodiče, letěj, ale my s dětma malýma nemůž.

Anna: No jasný... Dobrá, dobrá. Tak teď mám takový jako 4 okruhy co se týče jako práce, bydlení a podobně, tak se budeme ptát i na ně. Takže ty, když jsi odjížděl z Kazachstánu, tak ti bylo kolik?

Samuel: Mě bylo 7 let.

Anna: 7 let, takže už si tam nastoupil jako do školy nebo?

Samuel: První třídu jsem tam měl.

Anna: 1. Třídu, takže když ses vrátil, tak si sem nastoupil tady znova do 1?

Samuel: Ne do druhý.

Anna: Do druhý rovnou.

Samuel: Rovnou. Rovnou do druhý no.

Anna: A jaký to pro tebe bylo?

Samuel: Jako začátek jako?

Anna: Ten začátek školy no.

Samuel: No to bylo takový. Byla výhoda tady, že jsme uměli česky aspoň.

Anna: Jo? Naučili vás.

Samuel: Jo to byla výhoda, že jo? Protože my jsme se učili i v Kazachstánu česky že jo? My jsme chodili tam na kurzy češtiny. Nebo jak to říct, protože teta Zina G. tam učila češtinu. Tak err. Psát o toleto tak my jsme tam chodili, tak jsme něco uměli, aspoň že jo. Aaa. Jinak jako to no tak začátky nebyly moc příjemný, protože ty děti, co s kterýma jsem chodil do třídy, tak to vždycky bylo jakože. A když ses... rodiče jim řekli, aby se s náma nebavili, protože máme nemoce nějaký a takový ty jo, tak to nebylo moc příjemný. To jsme zase i kolikrát porvali tam. S těma klukama. Tohle ale pak jako toho pak dobrý časem jsme se všichni skamarádili a nakonec jsme, byli kamarádi skoro nejlepší, že jo tam.

Anna: Emmm. Takže nakonec jako zjistili, odkud jste vlastně přijeli, a že to není žádná země úplně...

Samuel: No oni se nás báli, že bůh ví, co přijelo, že jo. Právě, že máme nějaký nemoce, nebo něco. Nakonec zjistili, že to je všechno v pohodě aaaa normálně se s náma bavili, kamarádili a všechno možný, že jo?

Anna: Tak to je dobrý. A teďka vlastně dodělala si školu. Jaký máš ukončený vzdělání?

Samuel: Hele já jsem si udělal automechanika a po automechanikovi jsem si ještě udělal vlastně přijímačky na nastavbu. Přijali mě na nastavbový studium, protože nás tam bylo hodně, že jo jakoby. Přijali mě, udělal jsem si nastavbový student, takže jsem si vlastně udělal ještě maturitu k tomu v oboru podnikání. Takže tak.

Anna: Emmm. A teďka pracuješ kde?

Samuel: Ve škodo.. Škoda auto pracuju.

Anna: A jsi tam jako spokojenej, všechno dobrý?

Samuel: Jo tak já už tam pracuju vlastně od roku 2010, takže už 13 rok. Dělam ve Škodovce.

Anna: A tam si neměl žádný jako potíže, jako třeba takhle jako dál ve škole nebo takhle v tom zaměstnání, že třeba jako viděli, že narozen Kazachstánu, takže by jako...

Samuel: Ne, ne, ne... pak už nebyl problém vůbec, protože už. Ty děti byly starší a hlavně už těch přistěhoval to tady bylo si myslím tolik, že ta česká společnost už si na to taky jakoby si myslím, že i víc zvykla, tak už pak také problém nebyl vůbec.

Anna: Tak super, super. Tak a teďka vlastně. V práci jsme zvládli err teďka bydlení, tak nevíš, jestli třeba pro rodiče, nebo takhle, jak se přelije k rodina, tak jestli bylo náročný, jako si obstarat tu bydlení, jestli s tím bylo nějaký jako problém?

Samuel: Tak nás přesídlily všechny do jedné vily do Nového Dvora, že jo u Domažlic. To tam máš přesídlil do jedné vily, tak jsme bydleli všichni byli tam malý byt, bytečky sice, ale jako dalo se to. My jsme rádi aspoň za něco. Ale třeba my jak jsme bydleli dole v přízemí, tak jsme tam měli plíseň jako na tohodle ségra, trpěla na astma a tak. A při příležitosti pak se odstěhovat do Český Lípy. Naši toho využili vlastně táta si našel práci taky ve Škodovce. Jo odstěhovali jsme se do Český Lípy a.

Anna: Tam už žádný problémy jste neměli?

Samuel: Nee. I ségře astma zmizelo, protože už normálně suchej byt, že jo? Tohle všechno a to. Tak ségře zmizelo astma. Akorát zase, no museli jsme nový kamarády najít se všechno.

Anna: Joo.

Samuel: Tohle všechno jako od znova všechno, no ale. Ale nestěžuju si.

Anna: A teďka jak sám bydlíš všechno dobrý. Jste spokojený?

Samuel: Teďka bydlí se nám dobře a já si myslím, že se nám možná bydlí i líp než některým, co jsou tady narozený třeba – Češi takhle to řeknu... ehmm. Myslím si, že máme se kolikrát líp než oni. Dokonce máme svoje všechno, nebydlíme v pronájmech.

Anna: A máš, máte třeba nějaký konflikty? Třeba se sousedama, nebo měli jste někdy takový, jakože kvůli našemu původu, že jakoby?

Samuel: Ne, ne, ne. Jakoby hele sousedy tady máme úplně super, jelikož jsme tady v řadovém domku, tak já si na sousedy nemůžu stěžovat. Vycházíme si vstříc. Takže zveme na čaj na kafe, no takže úplně super.

Anna: Tak jo super, super. Err tak poslední 2 takový pod, podkategorie... Err jestli se jako nebo, jestli se někdy potýkali s nějakýma potížema v rámci jako sociálního zabezpečení nebo třeba získání občanství? Nebo nevím, ty jsi byl jako ještě asi dítě, když jste brali občanství.

Samuel: Občanství to jsem byl dítě, ale vím, že to stálo hodně peněz. Pro rodiče že jo jelikož nebyli moc velký výplaty. Že tam museli hodně šetřit na to občanství, akorát pro pět vlastně, pětičlennou rodinu, že? Takže vím, že to stálo hodně peněz a taky vím, že to trvalo strašně dlouho. Naši už byli kolikrát i zoufalí, že to trvá dlouho a tak, ale jak říkáš, byl jsem dítě a moc si z toho nepamatuju nic. Z tohohle to jenom vím tady tyhle ty podrobnosti.

Anna: No jasně... Aaa ty, někdy si jako řešil něco takovýho, nebo že bys měla nějaký potíže s úřadama nebo? Něco takového?

Samuel: Ne, ne.

Anna: Ne? Všechno jako řadovej občan, normálně?

Samuel: Přesně. Nemám žádný záznam ☺.

Anna: Žadnej záznam... Um dobrá dobrá. Err poslední teda nějaká podkategorie. Jestli vlastně, ty a jako třeba tvoje rodina. Jestli litujete toho, že jste jako odjeli z toho Kazachstánu a že si třeba myslíte, že kdybyste tam zůstali, že by to bylo třeba lepší, že byste překlenuli to období těžký a měli byste se tam líp, nebo podobně?

Samuel: Jako teď, co tam mám příbuzní z máminy strany, že jo? Co jsou v Kazachstáně tak, oni se tam mají stejně, jak my se tady máme, jo?

Anna: Ehmm.

Samuel: Obchody plný, všechno mají jako jo, takže kdybysme tam zůstali, tak asi se vám je možná stejně. Ale. Myslím si, že. Prostě tady se máme líp!

Anna: Ehmm.

Samuel: To je já, když už bych tam jel, tak jenom fakt jenom za příbuznými se podívat, ale nevrátil už bych se tam.

Anna: Nevidíš se tam? Nebo kluci třeba povyrosteou nebo něco, tak byste sebrali saky paky a jeli byste?

Samuel: Ne! To by se tady muselo stát něco strašného, abysme se sebrali a odstěhovali zpátky. Což si myslím, že se asi nestane. No, protože já si myslím a děkuju vlastně svým rodičům za to, že nám vlastně umožnili tuhle příležitost. Dali nám jináčí život, lepší.

Anna: Takže si jako maximálně spokojenej tady v Čechách nebo jsi spokojenej?

Samuel: Jsem spokojenej!

Anna: Tak jo, já za mě všechno takhle je to hotovo. Já moc děkuju!

Samuel: To bylo krátký ☺.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Anna Šipková

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech života v České republice

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Konopíková, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2023

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 0

Ostatní text: 0

Celkový počet znaků: 124 079

Počet pramenů a literatury: 24

Názvy souborů:

Text práce ve formátu PDF: Šipková Anna_Diplomová práce_Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech života v České republice

Další soubory:

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Anna Šipková
Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
Název práce: Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech
života v České republice
Vedoucí práce: Mgr. Michaela Konopíková, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 62 normostran

Počet stránek příloh: 28

Počet titulů v seznamu literatury: 24

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Soutěž¹ ano?

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		x		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Soutěž¹ ano?

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Soutěž¹ ano?

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

¹ Soutěž o nejlepší diplomovou práci. Zaškrtněte, pokud práci doporučujete na základě kvality v dané oblasti hodnocení.

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Celkové hodnocení práce

Cílem diplomové práce Anny Šipkové bylo zjistit míru úspěšnosti sociální integrace kazašských reemigrantů v Česku po uplynutí přibližně dvacetiletého období od jejich přesídlení z domovského Kazachstánu. Zaměřila se na porozumění jejich pozitivním a negativním zkušenostem, které v procesu integrace do české společnosti pocítovali. Účastníky a účastnicemi výzkumu byli potomci etnických Čechů, kteří se v 90. letech dvacátého století ponejvíce z ekonomických pohnutek rozhodli pro návrat z tzv. české enklávy v Kazachstánu do vlasti svých předků. Autorka se zaměřuje na analýzu strukturálních, identifikačních a interaktivních aspektů integrace. Svá pozorování a dotazování orientuje převážně na materiální podmínky života odrážející se v oblasti bydlení, zaměstnání, interakcí s veřejnou správou a nakonec se ptá po subjektivním pocitu spokojenosti s novým domovem.

Výzkum navazuje na šetření realizované mezi příslušníky komunity Zdeňkem Uherkem v 90. letech a také na samotný autorčin výzkum v projektu bakalářské práce.

Autorka předkládané diplomové práce realizovala metodologicky náročný etnografický výzkum, který obnášel terénní pobyt ve studované komunitě za pomoci technik zúčastněného pozorování a polostrukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů, což lze výrazně ocenit a pro potřeby zodpovězení výzkumných otázek byl maximálně přínosný. V textu je dále patrný i silný osobní vklad autorky, která v dané komunitě vyrostla. Téma a výzkumné otázky jsou jasně formulované.

Autorka dospěla ke zjištěním, které ukazují na úspěšnou integraci ve všech sledovaných dimenzích, zvláště pak v dimenzi strukturální. V každodenním životě nejsou „krajane“, jak je Anna Šipková nazývá, marginalizováni. Projevuje se silná skupinová koheze a také zvláště mezi starší generací určitá nostalgie po rodné domovině. Zajímavá jsou zjištění týkající se určitých limitů v implementaci programu na přesídlení neziskovou organizací či v důchodovém zajištění. Z výstupů dále plyne, že, vyjma počáteční fáze, reemigranti většinou nevyužívali žádnou systémovou podporu pro integraci.

V diplomové práci trochu postrádám reflexi neformálních interaktivních aspektů integrace, tj. na jaké bázi a v jakém duchu probíhalo navazování vztahů a recepce většinovým obyvatelstvem a šířeji pak kulturní dimenze integrace. Z textu vyplývá, že komunita funguje do určité míry stále v poněkud uzavřeném režimu, jak ostatně autorka na str. 49 sama uvádí. V tomto ohledu by bylo velmi poučné zjistit, jaké k tomuto typu komunitní uzavřenosti mají respondenti důvody.

Práce je napsána strukturovaně, přehledně a kompaktním stylem s jasnou vazbou mezi teoretickou a praktickou částí. Autorka jednoznačně prokázala schopnost pracovat s relevantní literaturou. Formální zpracování předložené práce hodnotím jako adekvátní.

Předkládaný text splňuje požadavky kladené na tento typ závěrečných prací, a proto ho doporučuji k obhajobě.

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Proč autorka zvolila kritéria integrace dle Bosswincka a Heckmanna?
2. Jak by autorka výzkum rozšířila? Doplnila by sledování ještě o další dimenzi?
3. S čím se při pobytu v terénu nejvíce potýkala?
4. Jaké jsou podle autorky hlavní důvody úspěšnosti integrace kazašských reemigrantů?

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 31.8.2023



**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Anna Šípková

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu po 20 letech života v České republice

Oponent práce: Mgr. Lucie Vacková, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 59

Počet stránek příloh: 32

Počet titulů v seznamu literatury: 24

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		x		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Vysvětlete identifikační aspekty sociální integrace.
- 2) S jakými obtížemi se potýkají naši krajané v současné době nejčastěji?
- 3) Zamyslete se nad problematickými momenty výzkumu.

Celkové hodnocení práce (*klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi*):

Problematika sociální integrace reemigrantů z Kazachstánu do České republiky je hlavním tématem předložené DP. V teoretické části autorka nejprve definuje klíčové pojmy, poté se zabývá historií sledované etnické skupiny. V dalším kroku seznamuje čtenáře s migračními proudy v Kazachstánu, které vznikly po rozpadu SSSR. V závěru teoretické části popisuje možnosti a limity sociální integrace včetně jejich klíčových dimenzí - strukturální, interaktivní, identifikační. V praktické části předkládá etnografický výzkum, v němž zkombinovala metodu hloubkových polostrukturovaných individuálních rozhovorů s focus groups a osobními zápisy z terénního deníku. Cílem výzkumu bylo nejen zachytit zkušenost reemigrantů, ale i prozkoumat procesy ovlivňující jejich integraci v rámci České republiky.

Oceňuji originalitu tématu, které zcela koresponduje se studovaným oborem. Citační norma dle APA byla dodržena, text je čtivý a splavný. Nemám žádné připomínky ke gramatické a obsahové stránce. Velmi kladně hodnotím důkladně realizovaný a zpracovaný terénní výzkum, v němž autorka využila triangulaci metod. Závěry v něm učiněné by měly být dle mého názoru zpřístupněny zainteresované odborné veřejnosti např. formou článku v odborném periodiku.

Kritické poznámky se vztahují k poněkud minimalistickému počtu zdrojů, z nichž autorka čerpala (24) a k absenci číselného označení řádků u přepisu rozhovorů (chybí nejen v přílohách, ale i v samotné výzkumné části, kde autorka citacemi z rozhovorů dokládá osobní interpretace). Celkově však považuji DP za velmi kvalitně a pečlivě zpracovaný text.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 15.9. 2023

Mgr. Lucie Vacková, Ph.D.

